

Музично-Літературний Журнал
Bandura
Бандура

Year 21

No. 75

СІЧЕНЬ - 2001 - JANUARY
ЧЕРВЕНЬ - 2001 - JUNE

БАНДУРА
піврічник
видає Школа кобзарського мистецтва
в Нью-Йорку

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

США: Ірена Андреадіс, д-р Тамара Булат, Стефанія Досінчук-Чорна, д-р Ігор Махлай (ТУБ), Роман Савицький

КАНАДА: д-р Андрій Горняткевич, Мирослав Дяковський, Віктор Мішалов, Валентина Родак

УКРАЇНА: Роман Гриньків, Віолетта Дутчак, Володимир Єсіпок, Богдан Жеплинський, Лідія Матіяшек

ІНШІ КРАЇНИ: Олесь Береговий, Ольга Попович

Головний редактор - Оля Герасименко Олійник (916) 482-4706

Адміністратор - Остап Венгерчук (718) 658-7449

Редакція застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову. Статті, підписані авторами, не обов'язково висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук дозволений за поданням джерела.

© Журнал "Бандура" Всі права застережені. Жодної частини цього видання не дозволяється видавати, зберігати в системі інформатики чи передавати в будь-якій формі чи будь-яким способом - електронним, механічним, фотокопіювальним, записним, тощо, без попереднього дозволу власника авторських прав.

**ВСІ МАТЕРІЯЛИ ДО РЕДАКЦІЇ ПРОСИМО
НАДСИЛАТИ НА АДРЕСУ:
N. Y. SCHOOL OF BANDURA
84-82 164th Street
Jamaica, NY 11432, USA**

e-mail: banduramagazine@yahoo.com

Адреса в Україні:
Київ - 01001
а/с B222
Матіяшек Лідія

Обкладинка - В. Пачовський

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

США

Річна передплата: ----- \$25.00

Окреме число: ----- \$14.00

Канада

Річна передплата: ----- Can \$27.00

Окреме число: ----- Can \$17.00

Інші країни

Річна передплата: ----- US \$27.00

Окреме число: ----- US \$17.00

**ЧИТАЙТЕ, РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ, ПРИЄДНУЙТЕ
ПЕРЕДПЛАТНИКІВ для ЖУРНАЛУ "БАНДУРА"!
ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИДАННЯ ЖУРНАЛУ "БАНДУРА"
ЗАЛЕЖИТЬ ТІЛЬКИ ВІД ВАС!**

BANDURA
Semi-annual Magazine
Published by the
New York School of Bandura

EDITORIAL BOARD

USA: Irene Andreadis, Dr. Tamara Bulat, Stefania Dosinchuk-Czorny, Dr. Ihor Mahlay (SUB), Roman Savycky

CANADA: Morris Diakowsky, Dr. Andrij Hornjatkevych, Victor Mishalow, Valentyna Rodak

UKRAINE: Violetta Dutchak, Roman Hryniv, Lydia Matiaszek, Volodymyr Yesypok, Bohdan Zheplynsky

OTHER COUNTRIES: Alejandro Beregovoy, Olha Popovycz

Editor-in-chief - Ola Herasymenko Oliynyk (916) 482-4706

Administrator - Ostap Wengerchuk (718) 658-7449

The editor reserves the right to edit all submitted materials. Submitted articles, signed by the author, do not necessarily reflect the views of "Bandura" Magazine.

© Bandura Magazine. All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission of the copyright owner.

**PLEASE SEND
ALL MATERIALS TO:
N. Y. SCHOOL OF BANDURA
84-82 164th Street
Jamaica, NY 11432, USA**

e-mail: banduramagazine@yahoo.com

Address in Ukraine:
Kyiv - 01001
a/c B222
Lydia Matiaszek

Cover design - V. Pachovsky

SUBSCRIPTION INFORMATION

USA

Annually: ----- \$25.00

Per issue: ----- \$14.00

Canada

Annually: ----- Can \$27.00

Per issue: ----- Can \$17.00

All other countries

Annually: ----- US \$27.00

Per issue: ----- US \$17.00

**THE BANDURA MAGAZINE IS AN IMPORTANT
PUBLICATION DEVOTED TO UKRAINIAN FOLK
MUSIC. URGE YOUR FRIENDS TO SUBSCRIBE
TODAY!**

**BANDURA MAGAZINE CANNOT BE PUBLISHED
WITHOUT YOUR SUPPORT!**

ЗМІСТ * CONTENTS

Звернення до читачів * Word to our readers -----	2
Знайомтесь, члени редакції - Богдан Жеплинський - істинний кобзарознавець -----	3
Meet the editorial staff - Bohdan Zheplynsky - a real bandura scholar -----	4
Володимир Єсипок -----	5
50th Anniversary of bandurist Volodymyr Yesypok -----	6
ІСТОРІЯ * FROM HISTORY	
М. Гримич - Виконавці українських дум (продовження) -----	9
М. Нрумч - Performers of Ukrainian Dumy (continuation). -----	12
БАНДУРА В ДІЯСПОРІ * BANDURA IN THE DIASPORA	
О. Олійник - Бандуристи в Чикаго й околицях -----	16
O. Oliynyk - Bandurists in Chicago and Vicinity -----	18
С. Досінчук-Чорна - Бандуристи в Бразилії -----	19
S. Dosinchuk-Czorny - Bandurists in Brazil -----	20
О. Береговий - Ансамбль бандуристів "Просвіти" в Аргентині -----	21
O. Berehovuj - "Prosvita" Bandura Ensemble in Argentina -----	21
В. Мішалов - Перший семінар присвячений харківському способу гри на бандурі -----	22
I. Піддубна - Ансамбль бандуристок Кубані -----	23
V. Mishalov - Course of Kharkiv Style Bandura Playing in Toronto -----	24
I. Piddubna - Kuban' Bandurysts.-----	24
БАНДУРА В УКРАЇНІ * BANDURA IN UKRAINE	
Ю. Боровик - Кобзарський майдан -----	25
Y. Borovyk - Kobzar Square -----	26
М. Євгенєва та О. Гринчук - Фестиваль "Срібні струни" в Тернополі -----	27
M. Yevhenieva and O. Hrynychuk - "Silver Strings" Festival in Ternopil -----	30
Оксана Герасименко - Фестиваль бандури ім. Костя Місевича в Дубні -----	32
Oksana Herasymenko - Kost' Misevych Bandura Festival in Dubno -----	34
В. Єсипок - Живи, бандуро! Фестиваль ім. Г. Китастого в Києві -----	36
V. Yesypok - Live on, Bandura! H. Kytasty Festival in Kyiv -----	38
В. Єсипок - Бандура в оркестрі народних інструментів -----	40
V. Yesypok - The Bandura in a Folk Orchestra -----	42
М. Олешок - Миколаївське тріо в Голландії -----	43
M. Oleniuk - Mykolaiv Trio in Holland -----	44
На нашій обкладинці - Капеля ім. Лесі Українки з Луцька -----	45
On Our Cover - Lesya Ukrainka Capela from Lutsk -----	46
ПОСТАТІ * PERSONS	
Б. Жеплинський - Бандурист, актор, патріот Юрій Сінгалеви́ч -----	47
B. Zheplynsky - 90th Anniversary of Yuriy Sinhalevych -----	48
Р. Савицький - Стихла бандура... Роман Левицький (1908-2000) -----	49
L. Matiaszek - Roman Lewycky (1908-2000) -----	50
В. Мішалов - Микола Будник - посмертна згадка -----	51
V. Mishalow - Mykola Budnyk (obituary) -----	51
ДЛЯ ДИСКУСІЇ * FOR DISCUSSION	
А. Горняткевич - Про ще одну кобзу -----	52
A. Horniatkevych - About Another Kobza -----	54
НОВІ ЗАПИСИ БАНДУРНОЇ МУЗИКИ * NEW BANDURA RECORDINGS	
Тарас Лазуркевич - Паралелі часу / Taras Lazurkevych - Parallels of Time -----	53
Оля Герасименко-Олійник, Новий компакт диск / Ola Herasymenko Oliynyk - New CD -----	55
РЕЦЕНЗІЇ * REVIEWS	
Б. Жеплинський "Коротка історія кобзарства" (О. Вертії) -----	58
B. Zheplynsky "A Short History of Kobzarstvo" (O. Vertiy) -----	60
Бандуро моя мальована (збірка нот Галини Менкуш) (О. Кушнірук) -----	62
My Painted Bandura (music collection by Halyna Menkush) (O. Kushniruk) -----	64
Фундація "Бандура" - Підсумки конкурсу "Композиції для бандури" -----	67
НОТИ ДЛЯ БАНДУРИ * MUSIC FOR BANDURA	
Г. Топоровська, слова А. Листопад - Реквієм по Чорнобилію -----	68
Конкурс на написання нових творів для бандури * Competition for New Works for Bandura -----	72

Вітаємо Вас, дорогі друзі-бандуристи та прихильники нашого мистецтва! Ви відкрили нове число журналу "Бандура" за 2001 рік і, як зауважили, ми поміняли назву з кварталника на піврічник, бо це буде логічніше відповідати частоті виходу в світ нашого видання, яке існує завдяки жертвам свідомих українців у діаспорі. На протязі 20 років незабутній і довгорічний редактор Микола Чорний знаходив кошти на друк, писав сам і надавав місце різним авторам висловлюватися на сторінках цього унікального видання про кобзарське та бандурне мистецтво України та діаспори. Зараз виданням опікується Школа кобзарського мистецтва в Нью-Йорку, та родина Чорних-Досінчуків та їхніх друзів.

Редакція вітає окремих відомих осіб у бандурному світі з ювілеями, а це священника, художника та бандуриста Миколу Сарму-Соколовського з його 90-літтям, сподвижника кобзарського мистецтва в Криму Олексія Нирка з його 75-річчям, славного рівненського бандуриста й педагога Анатолія Гриця з 70-літтям, як також керівника капелі бандуристів ім. Т. Шевченка в США Олега Махлая та Наталю Баслядинську з одруженням!

Також нам відомо про різноманітні бандурні фестивалі, які відбулися в Україні, а це в Миколаєві на Дніпрі, Луцьку, Тернополі, Рівному, Києві, Криму, Харкові, а також у діаспорі - Folk-Life фестиваль у Сіятлі за участю бандуристів з Ванкуверу, Канада, Сакраменто та Сіятлу, США та ін. Вітаємо їхніх організаторів, учасників, як також і переможців бандурних конкурсів. Про деякі з них - буде розмова на наших сторінках, про деякі - в наступних числах. Редакція нагадує, що наш журнал - це публікація для бандуристів усього світу, і кожна школа гри на бандурі, ансамбль та окремий виконавець запрошується присилати матеріали про свою діяльність і події в бандурному світі навколо вас.

Також готується до друку "Енциклопедія кобзарства", куди планується внести відомості про бандуристів як минулого, так і сьогодення. Звертатися за запитником (анкетою) на адресу: Editor, Bandura Magazine, 5253 Glancy Drive, Carmichael, CA 95608-5458, USA, tel. (916) 482-4706.

Greetings to all bandurists and supporters of the *Bandura Magazine*! You just received the newest issue and undoubtedly noticed that we have officially changed from a quarterly to semi annual publication. For the last 20 years Mykola Czorny has been finding the funding and support as well as the articles for this one-of-a-kind magazine. Presently *Bandura Magazine* is supported by the New York School of Bandura and the Czorny-Dosinchuk family and their friends, and you, dear readers, who send your subscription.

At this time our editorial board also extends greetings to prominent bandura personalities: priest, artist and bandurist Mykola Sarma-Sokolovsky on his 90th anniversary, bandurist and organizer from Crimea Oleksiy Nyrko on his 75th anniversary, bandurist and teacher from Rivne Anatolii Hrytsaj on his 70th anniversary, and musical director of Taras Shevchenko Ukrainian Bandurists Chorus Oleh Mahlay and Natalia Basladyńska on their marriage!

We have received information about various bandura festivals that took place in Mykolaiv on the Dnipro, Lutsk, Ternopil, Rivne, Kyiv, Crimea, Kharkiv and also in Seattle, USA, and others. We congratulate their organizers, participants and winners of competitions. For details please read inside this and in the following issues.

We want to remind everyone that we cover bandura events worldwide, so please send us your photographs and articles.

An encyclopedia of *Kobzarstvo* is being prepared where information and biographies of past and present bandurists will be published. Please send your requests for a questionnaire to: Editor, Bandura Magazine, 5253 Glancy Drive, Carmichael, CA 95608-5458, USA, tel. (916) 482-4706.

БОГДАН ЖЕПЛИНСЬКИЙ - ІСТИННИЙ КОБЗАРОЗНАВЕЦЬ

Ця дивовижна людина справді обдарована Богом багатьма талантами. Він й інженер-хімік-технолог, і винахідник, публіцист, бандурист, дослідник кобзарства, науковець, громадський діяч, який ціле своє життя присвятив кобзарству.

Народився Богдан Жеплинський у Дрогобичі, на Львівщині. Гри на бандурі навчався у знаних свого часу бандуристів Юрія Сінгалевича та Олега Гасюка. Виступав у капелах бандуристів Львівської політехніки, Львівського будинку вчителя, а згодом - як соліст та в складі родинного квартету (брати Жеплинські та їхні дружини).

А до того були й заслання Богдана і його брата Романа до далекого Сибіру в Томську область (1950-1954 рр.). Але й там вони зуміли створити капелу бандуристів із каторжан. Після заслання Жеплинський закінчив Томський політехнічний інститут і почав працювати інженером на одному з хімічних заводів поблизу Пермі. Він справді любив свою роботу і досяг у ній чималих успіхів. Але жити без рідної України не зміг і повернувся на Батьківщину. Став до праці на Роздольському сірчаному комбінаті інженером-хіміком. Але й тут із братом створює капели бандуристів "Дністер" та "Струмок".

Тридцять років тому Б. Жеплинський переїхав до Львова і, звичайно, свою професію хіміка-технолога не зрадив. У Львівському відділенні Інституту економіки АН України та Інституті сірчаної промисловости трудився старшим науковим співробітником. Він є автором 25 авторських свідоцтв на винаходи та технічні вдосконалення, а також багатьох публікацій з питань економіки, техніки та технології. Але йому ніколи не бракувало часу, щоб паралельно створювати нові капели бандуристів. Так, завдяки йому та його дружині багато років славились своєю майстерністю капели бандуристів при Палаці культури заводу "Львівсільмаш", Львівській політехніці, Львівського ПТУ № 4.

Він завжди пам'ятає про свою обітницю, яку дав кобзарям: не дозволити зникнути з лиця землі феноменальному явищу українського народу - кобзарству. Тому ціле своє життя спілкується з народними кобзарями та лірниками, вивчає їхні звичаї, обряди, збирає численні матеріали про народних музик всєї України. В його картотеці є близько 6 тисяч творчих біографій визначних кобзарів, бандуристів, лірників, дударів, трембітарів, скрипалів, цимбалістів, та інших народних музикантів усіх часів. Саме Б. Жеплинський перший взявся підготувати до друку "Кобзарську енциклопедію" в якій зібрано близько 4 тисяч імен.

Не було такого з'їзду чи сходу кобзарів, починаючи з 1969 року, в якому пан Жеплинський не брав би участі. Власне саме він став ініціатором створення Все-української спілки кобзарів, бандуристів і лірників. І ось уже восьмий рік, як він очолює Львівське відділення цієї спілки.

А ще Жеплинський встигає займатися і викладацькою роботою - читає лекції з кобзарства в кобзарських та загальноосвітніх школах Львова, Львівській духовній семінарії. Він написав понад 200 робіт, що увійшли до наукових збірників та часописів України, Росії, Польщі, Німеччини, Великобританії, Югославії, Канади, США й Австралії.

Жеплинський - справжній патріот, це людина ідеї, істинний кобзарознавець. Тому й не дивно, що його відзначено Дипломом Фонду духовного відродження ім. Митрополита Андрея Шептицького. Про невтомного кобзарознавця Жеплинського знято відео та фільм "Шляхами кобзарськими" (Укртелефільм). Він має ще надзвичайно багато роботи, пов'язаної з кобзарознавством, тож дай Боже вам, пане Богдане, міцного кобзарського здоров'я і наснаги на многії-многії літа!

BOHDAN ZHEPLYNSKY - A REAL BANDURA SCHOLAR

Bohdan Zheplynskyj is truly an incredible, multi-talented individual. He is a chemical engineer, technology specialist and inventor, publisher, bandurist, bandura (kobzarstvo) scholar, academic and community activist, who has dedicated his whole life to bandura studies.

Born in Drohobych, Lviv Region, Bohdan Zheplynsky learned to play the bandura from famous bandurists of that period - Yuriy Sinhalevych and Oleh Hasiuk. He performed in the ensembles of the Lviv Polytechnic Institute and Lviv Teachers' Building, as a soloist, and eventually as a member of a family quartet, which was comprised of the Zhep-lynsky brothers and their wives.

Even when Bohdan and his brother Roman were exiled to Siberia in 1950-54, they formed an ensemble with fellow camp inmates. Bohdan graduated from the Tomsk Polytechnic Institute and began working at one of the chemical plants near Perm (Russia), where he enjoyed his work and was quite successful. However, he longed for his native Ukraine and when he was allowed to return, worked at the Rozdil Factory, where he and his brother founded the "Dnister" and "Strumok" Bandura Ensembles.

Thirty years ago, Bohdan returned to Lviv, where he continued his professional and academic career. He received 25 patents for new inventions and technical developments, and he wrote as many articles on economics and technology. He and his wife also found the time to create new bandura ensembles -- at the Lviv Salt Factory, Lviv Polytechnic Institute to name but a few.

Keeping his promise to kobzars, he has dedicated his life to getting to know the Ukrainian kobzar phenomenon, understanding and documenting their traditions and rites, and chronicling all the materials he has been able to gather. His database includes almost 6000 biographies of Ukrainian musicians: kobzars, lirnyks (hurdy-gurdy play-

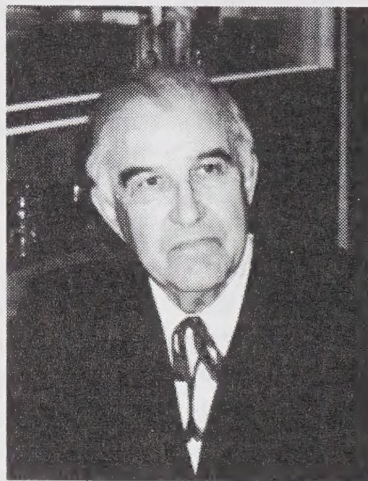
ers), dudari (bag pipe players), trembitari (mountain-horn players), violinists, tsymbalists (hammered-dulcimer players) and other folk musicians of different periods. There are over 4000 biographical entries in the "Kozar Encyclopedia" he compiled, which was recently published.

Since 1969, there has been no kobzar gatherin that B. Zheplynsky has not attended. In fact, he was one of the initiators of the All-Ukrainian Union of Kobzars, Bandurists and Lirnyks, and has headed the Lviv branch of this organization for nine years. He also lectures about kobzars and their lore in various Lviv public schools and at the Lviv

Theological Seminary. Over 200 of his scholarly works have been published in Ukraine, Russia, Poland, Germany, Great Britain, Yugoslavia, Canada, USA and Australia.

Bohdan Zheplynskyj received an award from the Metropolitan Andrey Sheptytsky Spiritual Rebirth Foundation for his great contributions to kobzar studies. Also, Ukr-TeleFilm produced a documentary about him entitled "Kobzar's Pathways".

We wish him much success and perseverance in completing the many projects he still plants to pursue.

Богдан Жеплинський
Bohdan Zheplynsky

ATTENTION!

Bandurists around the world!
An encyclopedia of "Kobzarstvo" is being prepared for publication. We need materials about bandura activities including you, your teachers, bandura art promoters, etc.

For questionnaire please write to:
O. H. Oliynyk - editor of *Bandura*
magazine at: (916) 482-4706
5253 Glancy Drive, Carmichael CA
95608-5458, USA

ЮВІЛЕЙ БАНДУРИСТА - ВОЛОДИМИРА ЄСИПКА

Редакція журналу "Бандура" вітає свого члена з ювілеєм і бажає великих творчих здобутків на ниві бандури та кобзарського мистецтва. Пропонуємо читачам допис київського автора.

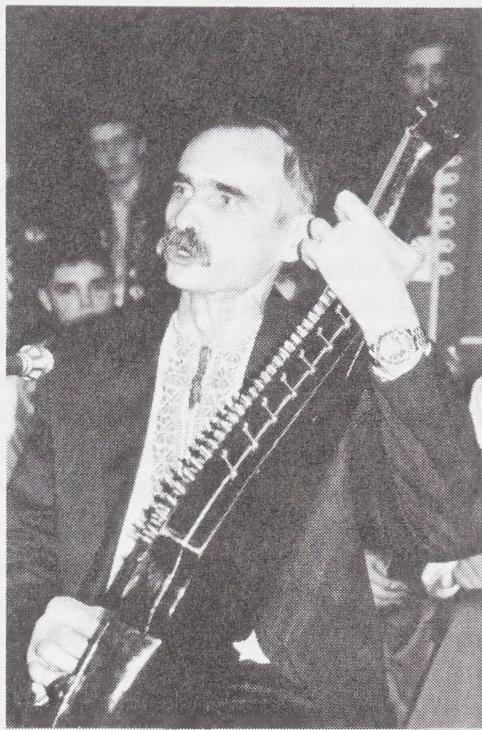
25 грудня 2000 р. у великому концертному залі Експоцентру України "Український дім" відбувся творчий вечір заслуженого артиста України, виконуючого обов'язки голови Всеукраїнської спілки кобзарів (ВУСК) Володимира Миколайовича Єсіпка та презентація нотних збірок репертуару бандуриста "Гей, вдарте в струни, кобзарі!", упорядником яких він є.

Ця акція присвячувалася Володимиру Єсіпкові на честь його 50-річчя від дня народження. Таке багатолюдне вшанування ювіляра стало проявом поваги до нього як кобзаря, бандуриста, педагога, громадського діяча. Всі ці грані таланту – це його творчий золотий ужинок.

Визнанням авторитету Володимира Єсіпка були привітання віце-прем'єра України Миколи Жулинського; професора Національної музичної академії ім. П. Чайковського, народного артиста України, автора славнозвісної обробки "Запорізького маршу" В. Адамцевича - Віктора Гуцала; генерал-осаула Українського козацтва Анатолія Поповича; керівника відділу українських народних інструментів Державного музею театрального, музичного та кіномистецтва України Леоніда Черкаського; численних представників музичних учбових закладів, представників мистецтва та культури України, мистецьких колективів.

Зі вступним словом про ювіляра виступив член правління ВУСКу, керівник "Кобзарської світлиці" Українського дому, кобзар, журналіст Борис Списаренко. Саме він ознайомив присутніх прихильників таланту Єсіпка, полтавчанина за народженням, з його творчим шляхом.

Володимир Єсіпок – високообдарований музикант. Один з найкращих випускників столичної консерваторії, він став лавреатом і володарем першої премії Республіканського конкурсу виконавців

Володимир Єсіпок, 25 січня 2000

Volodymyr Yesypok, Dec. 25, 2000

на народних інструментах. Як технічно неперевершеного бандуриста, тонкого музиканта, його відразу запрошують до Державного оркестру народних інструментів. Постійно удосконалюючи свою професійну майстерність, Єсіпок включається в активне концертне життя України.

В концертних програмах, афішах все частіше з'являється його ім'я. Виступаючи як бандурист – співак, він з часом стає одним з яскравих представників кобзарства. В його репертуарі майстерно поєднуються народна манера з академічною, у зв'язку з чим розширюється його репертуарний діапазон: тут народні думи, історичні пісні, ліричні, жартівливі, твори українських сучасних авторів. Виступи Єсіпка завжди збирають широку аудиторію прихильників його творчості, мають добрі, теплі відгуки преси.

Творчий виконавський здобуток Єсіпка знайшов своє відображення у численних фондових записах Українського радіо. Концертна діяльність Єсіпка у 1989 році була відзначена почесним званням Заслуженого артиста України. Майже чверть століття Єсіпок був солістом Державного (нині Національного) оркестру народних інструментів України.

Активна діяльність у житті оркестру принесли йому авторитет і довіру. Він постійний член художньої ради, її відповідальний секретар.

Педагогічна діяльність Єсіпка розпочалася з перших днів від створення у Київському національному університеті культури і мистецтв кафедри бандури та кобзарського мистецтва, для відкриття якої він теж доклав немало зусиль. Доцент кафедри, він займається науково-педагогічною діяльністю, розробляє нові учбові програми, складає репертуарні збірники. П'ять збірок із започаткованої ним серії "Гей, вдарте в струни, кобзарі" вже користуються великим попитом. У привітальному слові на честь ювіляра, директор видавництва "Техніка" Юрій Костриця, завдяки якому збірка побачила світ, високо оцінив значимість видання та високий професійний рівень упорядника. Всі учасники свята одержали в подарунок увесь комплект. Тут збірка творів на слова Тараса Шевченка, твори для ансамблів та капел, інструментальна музика, кобзарські літературно-музичні композиції, збірка історичних народних дум.

Свій мистецький досвід, прекрасне володіння голосом та бандурою Єсіпок передає своїм учням. Саме виступом його учнів братів Віталієм та Романом Морозами з їх власною піснею на слова Павла Тичини "Гей, вдарте в струни, кобзарі" після поздоровчих урочистостей розпочався святковий концерт. Про високий вчительський рівень Єсіпка свідчить і той факт, що його учень Руслан Шевченко нині є провідним солістом Національної капели бандуристів України. Своєму вчителю Р. Шевченко подарував пісню з репертуару Григорія Китастого "Ой, Січ-мати". Порадував своїм натхненним виконанням героїчної пісні "Прометей" на слова Тараса Шевченка ще один учень Єсіпка Євген Дигас. Випускник Стрітівської кобзарської школи, талановитий, своєрідний за своєю виконавською манерою кобзар, Дигас сам створює думи, пісні й на нього очікує велике кобзарське майбутнє.

Бурхливими оплесками нагородили гості автора славнозвісної пісні "Наливаймо, браття, кришталеві чаші" Віктора Лісовола. За поданням ВУСКУ, він одержує дворічну Президентську стипендію "За видатні заслуги".

Від Національної капели бандуристів

України виступив прекрасний чоловічий квартет у складі Володимира Голубничого, Юрія Стратієнка, Віктора Сачка, Івана Ткаленка. Від Поліського краю приїхали вітати ювіляра діточки Малинської зразкової дитячої капели бандуристок "Веснянка" Житомирської області. Державна адміністрація та Малинський виконавчий комітет народних депутатів дбайливо, по-батьківськи підтримують любов дітвори до національного інструменту-бандури. Своїми виступами вітали ювіляра учениці Київської дитячої академії мистецтв Олександра Богдан та Євгенія Біржакова.

Урочистим і по-справжньому іменинним був виступ сімейного квартету Яницьких. Цей унікальний ансамбль, до складу якого входять Марія – мати, Йосип – батько, два їхніх сини – Тарас та Роман, майстерно, як завжди, виконали "Гамалію" на слова Тараса Шевченка і піднесли домашній Маріїн пиріг з 50-ма свічками.

Закінчився цей прекрасний, теплий вечір виступом самого ювіляра, в репертуарі якого були пісні про козаччину. Серед них "Пісня Богдана Хмельницького" муз. М. Литвина, фантазія "Козак Мамай".

Всі присутні в залі, стоячи, проспівали Володимиру Єсіпкові "Многії літа".

Збірник творів для бандури,
редактор Володимир Єсіпок
Music for bandura edited by V. Yesypok

50th ANNIVERSARY OF BANDURIST VOLODYMYR YESYPOK

The great concert hall of Ukrainian House, part of the Expocenter-Ukraine complex, was filled on December 25, 2000, with colleagues and well-wishers gathered to honor bandurist Volodymyr Yesypok on the occasion of his 50th birthday and the presentation of a new series of bandura scores compiled by him.

Volodymyr Yesypok, widely respected as a kobzar, bandurist, pedagogue and community activist was greeted by Vice-Premier Mykola Zhulynsky; Victor Hutsal - professor of the Tchaikovsky National Music Academy and People's Artist of Ukraine; Anatoliy Popovych - general of Ukrainian Kozatstvo; Leonid Cherkasky - Director of the Folk Instrument Department of the State Museum of Theatre, Music and Film; representatives of numerous music schools, arts and cultural institutions of Ukraine; and various performance ensembles.

Borys Spysarenko, a member of the All-Ukrainian Union of Kobzars (AUUK) gov-

erning council, director of the "Kobzar Svitlytsia" of Ukrainian House, journalist and a kobzar in his own right, emceed the evening's celebration. In his introduction, he noted that Yesypok, who was born in the Poltava region of Ukraine, is a gifted musician. He graduated from the Kyiv Conservatory and was a laureate and grand prizewinner of the Republican Competition for Folk Instrumentalists. Due to his technical prowess on the bandura and excellent musicianship, he was invited to play in the State Orchestra of Folk Instruments, and became very active in concert tours throughout Ukraine.

His numerous concerts as a vocalist and bandurist soon earned him recognition as an outstanding kobzar. His style combines folk tradition with academic training, allowing him to have a very wide range of repertoire: dumsy, historical songs, lyrical, humorous songs, contemporary compositions. His performances are always warmly received by the public and press.

*Володимир Єсипок на гастролях по США з хором ім. Г. Верйовки
Volodymyr Yesypok on tour in USA with Veriovka Song and Dance Ensemble*

Yesypok's performances are well documented in numerous archival recordings of Ukrainian state radio. In 1989 he was named Merited Artist of Ukraine for his contributions. For almost a quarter of a century, he has been a soloist of the State (now National) Ukrainian Folk Instrument Orchestra and due to his work in this ensemble, he was elected secretary to its Artistic Council. As a pedagogue, Yesypok began as Assistant Professor of bandura and kobzarstvo at the Kyiv National University of Culture and Arts, a position was created because of his efforts. He is responsible for the instructional work-plan, engages in research and compiles bandura music for instructional use. He has already published the first five volumes of the series, which are in great demand.

In his greeting, Yuriy Kostrytsia, the director of the "Tekhnika" publishing house gave high marks to the importance of this series and the merits of its compiler. All of the evening's participants received a complementary set of the series, which includes music to the lyrics of Taras Shevchenko, compositions for ensembles and choruses, instrumental pieces, traditional kobzar music, historical folk dumsy.

Volodymyr Yesypok has ably passed on his talent as a bandurist and vocalist to his students, as was illustrated by the opening performance of Vitaliy and Roman Moroz who played their own composition to the lyrics of Pavlo Tychyna. Another student, Ruslan Shevchenko, a soloist of the National Bandurist Chorus, is another good example of Yesypok's accomplishments as a pedagogue. As a gift to his mentor, Ruslan performed Hryhory Kytasty's "Oj Sich Maty." Yevhen Dyhas, a graduate of the Strytivka Kobzar School and now Yesypok's student is truly a successor of the kobzar tradition, in that he composes his own dumsy and songs. On this occasion, he expressively performed the heroic "Prometheus," lyrics by Taras Shevchenko.

The audience enthusiastically welcomed the performance of Viktor Lisovol, kobzar-extraordinaire and author of the popular song "Nalyvaimo brattia, kryshchalevi chashi." He is currently a recipient of a two-year Presidential stipend, for which he was nominated by the AUUK.

Many other performers greeted Yesypok on this momentous occasion. The impressive quartet of Volodymyr Holubnychy, Yuri Stratiyenko, Victor Sachko and Ivan Talenko represented the National Ukrainian Bandurist Chorus. From the Polissia region, the exem-

Дует бандуристок Київської дитячої академії мистецтв Олександра Богдан та Євгенія Біржакова. Клас Оксани Купчиної
Bandura duet from Kyiv Children Academy of Arts Alexandra Bohdan and Yevhenia Birzhanova

plary children's chorus "Vesnianka" from Malyn, Zhytomyr oblast, overwhelmed the audience by their sheer numbers, as well as by their colorful costumes and strong performance. This ensemble is well supported by their local deputies, who make it possible for them to learn and love their national instrument, the bandura. From the Kyiv Children's Arts Academy, the duet of Oleksandra Bohdan and Yevhenia Birzhakova also greeted the honoree.

The most heartfelt performance was given by the Yanytsky Family Quartet. This unique ensemble, which includes the mother Maria, father Yosyp, and two sons Taras and Roman performed, "Hamaliya," lyrics by Taras Shevchenko. As is customary for this family quartet on such occasions, they also presented a large, homemade cake with 50 candles.

Finally, Volodymyr Yesypok himself took the stage, singing such kozak songs as "The Song about Bohdan Khmelnytsky" (music by M. Lytvyn) and the fantasy "Kozak Mamay." The audience responded by singing a rousing "Mnohaya lita."

Володимир Єсипок зі своїми студентами Русланом Шевченком, Віктором Сачком, Романом та Віталієм Морозами
Volodymyr Yesypok with his students Ruslan Shevchenko, Viktor Sachok, Roman and Vitaliy Moroz

Марина Гримич,
Кандидат філологічних наук

ВИКОНАВЦІ УКРАЇНСЬКИХ ДУМ

Подано складений працівниками Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології Національної академії наук України (ІМФЕ) довідник виконавців українських дум, який сформувався в результаті підготовки до друку "Повного видання українських дум", що має вийти зусиллями ІМФЕ та Українського наукового інституту Гарвардського університету. Цей огляд кобзарів, лірників, співців, псаломівців та стихівничих має на меті дати уявлення про кожного виконавця зокрема (в тій мірі, наскільки дозволяв матеріал) і про всіх загалом як про єдине унікальне явище. Тут зібрані дані і про зовнішність, і про репертуар, і про певні риси характеру чи виконавської манери.

Слід відразу зауважити, що сюди майже не ввійшли виконавці, що жили в радянський час. Бо, починаючи з 30-х років, коли кобзарі та лірники були фізично знищені, кобзарство-лірництво, як суспільно-побутове явище і як автентичне мистецтво, майже перестало існувати, набравши рис концертної діяльності. Репертуар засвоювався не в автентичній стихії, а з книжок, редагувався відповідно до нових ідеологічних вимог і естетичних смаків. Це аж ніяк не принижує талант кобзарів, лірників і бандуристів - концертних виконавців дум. Їм має бути присвячене окреме мистецтвознавче дослідження, яке б у першу чергу зосередилося не на побутових і текстових аспектах, а на виконавській манері. До речі, існує ряд досліджень Ф. Лаврова, М. Рильського, С. Грици, О. Правдюка на цю тему.

ПОЛТАВСЬКА ШКОЛА

Зіньківський повіт

За спостереженнями Опанаса Слатіона "Зіньківська школа, власне, гра на кобзі, вважаються найвитонченішою і найважчою - тамтешні кобзарі грають лівою рукою (зверху кобзи) по тих же струнах, що і внизу права рука, чого наші миргородські ніколи не роблять, за винятком гри дум, - тоді кобза прикладається майже пліском до грудей і ліва рука лягає не на гриф, а на приструнки зверху кобзи"¹

Іван Хмель (Хміль) - кобзар, родом з Бобрівника Зіньківського повіту мав довге чорне і кучеряве волосся, борідку, як у цапка, був середнього росту. Мав велику нефарбовану бандуру, котру носив ззаду: "Сам правує вперед, а вона в його так чуть не по п'ятах б'ється! Така здорова!"² Мав він дуже багато учнів. Серед них - Артем Курочка, Петро Кожевник, Йосип Харченко, Ярест Поливський, Митро Кочерга, Назар Чернецький, Трохим та його батько, Мусій Гордієць. Записів від нього не збереглося.

Мусій Гордієвич Кулик (Гордієць) - кобзар з села Дейкалівка Зіньківського повіту, народився у 1817 році. Учень Хмеля. У його репертуарі були думи: "Самарські брати", "Дівка-бранка", "Невольницькі пісні", "Три брати Азовських", "Удова", стих "Грішниця" та ін. К. Грушевська, ознайомившись із записами, здійсненими П. Мартиновичем від М. Гордійця-Кулика, висловила жаль з приводу того, що збирач не дозволив їй опублікувати їх, і підкреслила в листі до нього, що вони "належали б до прекрасних книг"³. Від цього кобзаря здійснював записи також В. Горленко.

Дмитро Кочерга, кобзар з містечка Більське Зіньківського повіту. За свідченнями сучасників, грав примітивно. Знав думи "Самарські брати", "Дівка-бранка", "Три брати" (азовські), "Олексій Попович", "Удова", "Сестра і брат". В кінці життя оглух. Мав учнів, серед них - Хведір Грищенко-Холодний, Степан Зубко. Від нього здійснював записи П. Мартинович.

Василь Назаренко (Будянський) - кобзар із слобідки Буди біля Груня. Перший панотець Хведора Грищенка. Знав величезну кількість псалмів. Майстерно грав на кобзі. Очевидно, саме про нього Хведір Грищенко говорив: "Мій панотець у Харкові у дванадцяти людей обучався. Він багато знав"⁴.

Хведір Хведорович Грищенко (Холодний) - кобзар, який народився в селі Глинська Зіньківського повіту. Учився п'ять років у Назаренка, а потім

у Дмитра Кочерги (за гроші) з Гадяцького повіту. Віртуоз гри на кобзі. За свідченнями лірника Дорошенка, “він не своїм духом грав, а в його кобзі сидів той, що не при хаті згадується”⁵. “Сяде Хведір за стіл, роззується, положе бандуру під стіл і ногами босими гра під столом на кобзу. Нечистий сидить у його кобзі, і він з їм знавсь оцей Хведір... Такого грача нема тут ніде...”⁶

У репертуарі Гриценка-Холодного на 1885 рік була величезна кількість псалмів та “штучок”. Виконував думи “Озовські три брати”, “Олексій Попович”, “Удова”, “Канівченко”, “Сестра і брат”. Думи називав “козацькими піснями”. Був одружений, його дружина - псалмопівча, навчила його багатьох “жіночих” псалмів. Записи від нього робив П.Мартинович.

Микита Ведмеденко (Шластьон) - лірник з с. Мачухи. П. Мартинович у 1886 році записав від нього “Удову”, яку він виконував подібно до Гриценка-Холодного.

Артем Прихідченко (Курочка) - кобзар з села Бобрівник Зіньківського повіту. Учився у Хмеля. Був невеличкий на зріст, дрібний, чорнявий. “Він, було, і літом, хоть яка жара, все в сірячинці! Усе в сірячинці, потому що він був нездоровкуватий чоловік”⁷. Мав “малесеньку бандурочку на три струночки та на два приструночки”⁸. Записів від нього не лишилося.

Лохвицький повіт

Іван Григорович Кравченко-Крюковський (1826-1885) - кобзар. Народився в містечку Лохвиця Полтавської губернії в сім’ї кріпака пана Крюковського, за що й отримав своє прізвище. Учився три роки у молодого кобзаря Івана Кравченка (на прізвище Кас’ян) із села Гапонівка Лохвицького повіту, а потім у старого кобзаря Хмельницького з Зіньківського повіту. Багато вивчив у Гаврила Вовка. Крюковський - відомий кобзар, від нього робили записи В. Горленко, П. Мартинович, О. Сластіон, причому В. Горленко і О. Сластіон оцінювали його майстерність вище Остапа Вересая. “Сама зовнішність кобзаря була досить показна, - це був сухий, вище середнього зросту старий, з майже білим волоссям, що лежало у нього на плечах, як у священика. Він досить дорожив своєю шевелюрою,

кажучи, що йому, як кобзарю і пану-майстру, це підходить”⁹. Мав учнів. Зокрема, в нього вчився Микола Дубина. Користувався величезним авторитетом серед кобзарсько-лірницької корпорації. Це був “... президент доволі складної кобзарсько-лірницької організації, яка мала свої звичаї, закони і навіть мову... крім того, Крюковський був людиною надзвичайно справедливою..., котра свято зберігала ці звичаї і церемонії своєї корпорації”¹⁰

У репертуарі І. Кравченка-Крюковського були думи: “Азовські брати”, “Олексій Попович”, “Хведір Безрідний”, “Самарські брати”, “Коновченко”, “Сокіл” (навчився від кобзаря Кліма Глоби з Прилуцького повіту), “Проводи козака”, “Сестра і брат”, “Вдова”, “Самійло Кішка”.

Василь Єна - лірник із села Білоцерківка Лохвицького повіту, зять Остапа Вересая. Навчив тестя думи “Івась Коновченко”.

Кобзар Трихон Магадин,
1876 рік, мал. О. Сластіона
Kobzar Tryxon Mahadyn,
1876, by O. Slastion

Трихон Магадин (1801 - ?) - кобзар, що жив у селі Великі Бубни Лохвицького повіту. Знав думи: “Про втечу трьох братів з Азова”, “Буря на Чорному морі”, “Івась Коновченко”, “Проводи козака”, “Удова”, “Самарські брати”. Записи від нього робив П. Мартинович.

Прилуцький повіт.

Іван Стрічка (1800-1832/3) - кобзар. Народився і жив у с. Березівка Прилуцького повіту Полтавської губернії. Батько його також був кобзарем. Стрічка вико-

*Кобзар Остап Вересай з дружиною
Пріською*

Kobzar Ostap Veresaj with his wife Paraskeva

нував думи “Самійло Кішка”, “Коновченко”, “Азовські брати”, “Буря на Чорному морі”. Записи від нього зроблені П. Лукашевичем коло Ромнів.

Остап Вересай (по вуличному Лабза) (1805-1890) - чи не найвідоміший український кобзар. Народився в с. Калюжинці, жив у с. Сокиринці Прилуцького повіту Полтавської губернії. Його батько - незрячий жебрак, грав на скрипці. Остап Вересай учився один тиждень у кобзаря Микити з с. Кладьківка, що над Десною; 6 тижнів у кобзаря Єфима з с. Андріяшки і кілька місяців у кобзаря Семена Кошового зі села Голинки, після чого отримав право самостійного кобзарювання. Завдяки Л. Жемчужникову, П. Кулішеві, М. Лисенкові, А. Русову він став кобзарем-легендою.

У репертуарі - думи “Проводи козака”, “Буря на Чорному морі”, “Азовські брати”, “Сокіл і соколя”, “Хведір безрідний, бездольний”, “Коновченко”, “Невольницький плач”, “Сестра і брат”. Дві останні думи вивчив, очевидно, з книжок.

Його приналежність до Прилуцької школи умовна, оскільки це так званий “освічений” кобзар: зустрічі і поради представників української інтелігенції впливали на зміст і мелодію дум, надаючи їм “причесаного” вигляду, внаслідок чого ті втрачали деякі автентичні риси.

Константиноградський повіт
(Червоноградський район)

Тарас Зінченко - кобзар з села Мико-

лаївка. Осліп у 10 років. Був здоровенним дядьком. Мав дружину і доньку. Ходив з великою вільховою палицею, в якій після його смерті виявилось повно срібла. Мав білу, голосисту, круглу бандуру, яку він сам зробив і носив з лівого боку. Належав до “усердних” виконавців: любив довго співати і розбалакувати, тому до нього ходили пани, селяни, чумаки, ремісники. Носив три торби: одна на плечах - на борошно, друга з правого боку - на хліб, третя попереду - з сіллю. У лівім вусі висіло кільце з хрестиком. Записів від нього не лишилося.

Оксана Кобилянка - незряча співачка й оповідачка (“битовщинщиця”). Жила в с. Миколаївка. Була заміжня. Прожила довге життя. Мала величезний репертуар, користувалася авторитетом серед “незрячої панібратії”. Мала блискучу пам’ять і водночас бездоганно володіла імпровізаторським мистецтвом. У її репертуарі П. Мартинович зафіксував величезні епічні твори, час виконавства яких досягає часом кількох годин. Скажімо, варіанти дум “Маруся Богуславка” (“Маруся Саговська”), та “Олексій Попович” (“Лазур Браїлченко”) - твори перехідного жанру, що заслуговують на спеціальне дослідження.

Мотрона Бондаренко (по вуличному Бондаренчиха-Гнатиха) - співачка, псалмопівча і “битовщинщиця”. Народилась в с. Токарівка. Вийшовши заміж за Гната Бондаренка, переїхала в с. Кам’янку Константиноградського повіту. Мала неосяжний виконавський репертуар, куди входили псалми, “розкази” (віршоподібні короткі оповіді, що виконувалися співом, наспівуванням або речитативом), перекази (історичні, побутові, соціально-побутові, запорозькі, чумацькі, топонімічні, фантастичні), календарно-обрядова поезія, пісні про кохання, балади, пісні чумацькі, козацькі, лірницькі, “штучки” (“Хома та Ярема”, “Дворянка”, “Чепурушка”, “Репетушка”), казки, молитви. Унікальним в її виконавстві є те, що в неї, у жінки, класичні жіночі жанри народної поезії (календарно-обрядова, родинно-обрядова, про кохання) представлена в порівнянні з “чоловічими” жанрами мізерною кількістю. Мотрона Бондаренко наспівом виконувала й думи. Мала феноменальну пам’ять. “Од усіх потроху навчилась, - згадувала вона, - пам’ять була така, що хто розкаже, то й розумієш”¹¹

П. Мартинович записав від неї усі сюжети дум. Слід зауважити, що це, очевидно, була родинна традиція. Мотрона Бондаренко признавалася: “може з шести знаю кой-що, та й тепер розкажую, то й дідусь мої розказували, то обидва дідусі у мене були охотники усякі казки казати, було, охотники пісні співати, розкази розказувати, і бабуса була в мене така, що, було, розказує, а жили год по сто... Я од їх понняла і розкази і пісні різні...”¹²

Семен Микитович Чекан - лірник із села Дзиглівки. П. Мартинович у 1886 році у Костянтинограді робив записи від нього. В репертуарі кобзаря - псалми, пісні, думи: “Три (азовські) брати”, “Маруся Богуславка” (якої навчився від катеринославського лірника Степана).

Кас'ян Лазоренко - м. Червоноград. Від нього П. Мартинович у 1906-07 рр. записав думу “Маруся Богуславка”.

Василь Дмитрович Білокриницький (1898-?) - лірник. Родом із с. Петрівка Червоноградського району. Виконував “Невольника”, псалми, танці, ду-

му “Про трьох (азовських) братів”. Від нього робив записи В. Харків у 1930 р.

Терешко Жадан - від цього виконавця П. Мартинович у 1932 році записав майже всі сюжети дум, в тому числі такі рідкісні, як “Сокіл і соколя”, “Іван Богусланець”, “Отаман Матяш” та ін.

(далі буде)

¹ Сластіон О. “Кобзар Михайло Кравченко і його думи”, *Киевская старина* - 1902, т. 22 - Май.

² ІМФЕ, Ф 11-4, Од. зб. 714 - Арк. 344 (зі слів Мотрони Бондаренко)

³ ІМФЕ, Ф 11-3, Од. зб. 231 - Арк. 10

⁴ ІМФЕ, Ф 11-4, Од. зб. 592 - Арк. 38 (зв).

⁵ ІМФЕ, Ф 11-3, Од. зб. 99 - Арк. 24

⁶ Там же

⁷ ІМФЕ, Ф 11-4, Од. зб. 714 - Арк. (Від Мотрони Бондаренко)

⁸ Там же.

⁹ *Киевская старина*, 1902, LXXVII: 304-305 (запис В. Горленка).

¹⁰ Колесса Ф. *Мелодії українських народніх дум*. Київ, 1969: 312.

¹¹ ІМФЕ, Ф 11-4, Од. зб. 714, Арк. 397 (зв).

¹² Там же: 253.

Maryna Hrymych

PERFORMERS OF UKRAINIAN DUMY

(continuation from issues #71-71, 73-74)

The following is a listing of performers of Ukrainian dumy, compiled by the Institute of Art History, Folklore and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine, in preparation for the publication of a complete anthology of Ukrainian dumy, to be published in cooperation with Harvard Ukrainian Research Institute.

This overview of kobzars, lirnyks, singers, and psalm singers is meant to portray each individual performer, to the greatest degree possible from the available materials, as well as to create a bigger picture of this unique phenomenon as a whole. This information and the assembled documents describe the external characteristics, repertoire, specific performance traits and mannerisms of the performers. It is important to note that almost no performers from the Soviet period are mentioned. This is due to the fact that with the physical destruction of kobzars and lirnyks in the 1930s, their art no longer existed as a truly authentic and contemporary art form; instead, it became a theatrical imitation for concert purposes only. The repertoire did not evolve naturally but rather was learned from books, which were

carefully edited to reflect the ideological standards and aesthetic tastes of the period. This is not to demean the talent of concert performers of dumy—kobzars, lirnyks and bandurists. It simply means that these performers fall into a separate category for research that would focus more on their performance style rather than on the textual and historical significance of the dumy. In fact, there are a number of works on this topic by F. Lavrov, M. Rylsky, C. Hrytsa and O. Pravdiuk.

THE POLTAVA SCHOOL Zinkiv District

According to Opanas Slastian, “the Zinkiv School of kobza-playing is in fact considered to be the most specialized and difficult. These kobzars play the same strings on the belly of the kobza with their left hand, as they play with their right hand on the bottom, which our Myrhorod (kobzars) never do, except when playing *dumy*. Then, the kobza is placed almost flat against the chest and the left hand plays not on the neck, but rather on the treble strings along the belly of the kobza.”¹

Ivan Khmel (Khmil) — kobzar, born in

Bobrivnyk, Zinkiv District. He had long, black, curly hair, a beard like a billy-goat, and was of medium height. He had a large unpainted bandura, which he carried on his back, "He himself heads forward, and it (the bandura) follows along almost hitting his heels! That's how big it is!"² He had many students. Among them: Artem Kurochka, Petro Kozhevnyk, Yosyf Kharchenko, Yarest Polyvsky, Mytro Kocherha, Nazar Chernet-sky, Trokhym and his father Musiy Hordiyets. No scores of his playing have been preserved.

Musiy Hordiyovych Kulyk (Hordiyets), a kobzar from the village Deikalivka, Zinkiv District, was born in 1817. He was a student of Khmel. His repertoire included the *dumy*: "The Samara Brothers," "The Captive Girl," "Laments of Captivity," "The Three Azov Brothers," "The Widow;" the religious song "The Sinner" and others. K. Hrushevskya, on becoming acquainted with some of Hordiyets-Kulyk's repertoire recorded by P. Martynenko, was dismayed that he did not allow her to publish them. She later wrote in a letter: "they would have been the pearl of the book."³ V. Horlenko also recorded this kobzar's repertoire.

Dmytro Kocherha was a kobzar from the town of Bilske. According to accounts of his contemporaries, his playing was quite primitive. His repertoire included "The Samara Brothers," "The Captive Girl," "The Three Azov Brothers," "Oleksiy Popovych," "The Widow," and "Brother and Sister." Near the end of his life he became deaf. He had a number of students, among them Khvedir Hryshchenko-Kholodny and Stepan Zubko. P. Martynovych recorded his repertoire.

Vasyl Nazarenko (Budiansky) was a kobzar from the suburb Budy near Hrunia. He was Khvedir Hryshchenko's first mentor and knew a very large number of psalms. He played the kobza masterfully. Khvedir Hryshchenko commented: "My mentor in Kharkiv learned from twelve individuals. He knew a lot."⁴

Khvedir Khvedorovych Hryshchenko (Kholodnyi), a kobzar, was born in the village Hlynska. He studied five years with Nazarenko, and later with Dmytro Kocherha (for money) of the Hadiache District. He was a virtuoso kobza player. According to the lirnyk Doroshenko: "it was not his spirit that played, but rather the spirit that sat in his kobza, one we dare not mention in the house."⁵ "Khvedir would sit at the table, take off his shoes, put his bandura under the table and play

Кобзар Федір Холодний (Гриценко)
Kobzar Fedir Kholodnyj (Hrytsenko)

it under the table with his bare feet. It's some supernatural spirit that sits in his kobza, and he has given himself over to them that Khvedir... There is no other player like him anywhere..."⁶

Hryshchenko-Kholodnyi's repertoire in 1885 included a large number of psalms, and "shtuchky" (humorous, often suggestive songs). He performed the *dumy* "The Three Azov Brothers," "Oleksiy Popovych," "The Widow," "Konovchenko", and "Brother and Sister." He called *dumy* cossack songs. He was married, and his wife, a psalm singer, taught him many women's psalms. P. Martynovych recorded his repertoire.

Mykyta Vedmedenko (Shlastion) was a lirnyk from the village Machukha. In 1886, P. Martynovych recorded his "The Widow," which he performed similarly to Hryshchenko-Kholodnyi.

Artem Prykhidchenko (Kurochka) was a kobzar from the village Bobrivnyk. He studied with Khmel. He was short, diminutive and swarthy. "Even in the summer, no matter how hot it was, he was always in a *siryak* [a felt coat worn by the middle and lower classes]. He always wore a *siryak* because he was a sickly individual."⁷ He had "a very small bandura with three bass strings and two treble strings"⁸. No recordings of his have been preserved.

Lokhvytsia District

Ivan Hryhorovych Kravchenko-Kriukovsky (1826-1885), a kobzar, was born in

Кобзар Іван Кравченко-Крюковський
Kobzar Ivan Kravchenko-Kriukovsky

Lokhvytsia in the Poltava region, to a serf family owned by Mr. Kryukovsky, whose surname he inherited as a nickname. He studied three years with the young kobzar Ivan Kravchenko (nicknamed Kasian) from the village of Haponivka, and later with an older kobzar Khmelnytsky from the Zinkiv district. He learned a lot from Havrylo Vovk. Kriukovsky, a well-established kobzar, was recorded by V. Horlenko, P. Martynovych and O. Slastion. Horlenko and Slastion considered him to be more accomplished than Ostap Veresay. "This kobzar was quite imposing in appearance — he was thin, of medium height, elderly, distinguished, with almost white hair that flowed down his shoulders like a priest's. He was very fond of his great head of hair, and said it was very appropriate for him as a master of his art."⁹ He had many students, Mykola Dubyna among them. He was highly respected in the fraternity of kobzars and lirnyks. This was "... the president of a sometimes complex kobzar-lirnyk organization, which had its own traditions, laws and even language... besides all of that, Kryukovsky was an unusually fair and just individual... who dutifully preserved those traditions and ceremonies of the fellowship."¹⁰

Ivan Kravchenko-Kriukovsky's repertoire

includes the *dumy*: "The Azov Brothers," "Oleksiy Popovych," "Khvedir Bezridny," "The Samara Brothers," "The Falcon" (which he learned from the kobzar Klym Hlob of Pryluka district), "Sister and Brother," "The Widow," Samiylo Kishka," and "A Cossack's Farewell."

Vasyl Yena was a lirnyk from the village Bilotserkivka. He became Ostap Veresay's son-in-law, and taught his father-in-law the *duma* "Ivas' Konovchenko."

Trykhon Mahadyn (1801-?), a kobzar, lived in the village Velyki Bubny, and knew the *dumy* "The Three Azov Brothers," "The Storm on the Black Sea," "Ivas' Konovchenko," "A Cossack's Farewell," "The Widow," and "The Samara Brothers." P. Martynovych recorded his repertoire.

Pryluka District

Ivan Strichka (1800-1832/3), a kobzar, was born and lived in the village Berezivka. His father was also a kobzar. Strichka performed the *dumy* "Samiylo Kishka," "Konovchenko," "The Azov Brothers," and "The Storm on the Black Sea." P. Lukashevych recorded him near Romny.

Ostap Veresay (nickname Labza) (1805-1890) probably the most famous kobzar. He was born in the village of Kaliuzhyntsi and lived in the village of Sokyryntsi in Poltava gubernia. His father, a blind beggar, played the violin. Ostap Veresay studied for one week with the kobzar Mykyta from the village of Kladkivka, on the Desna river; six weeks with the kobzar Yefym from the village of Andriashky, and a few months with the kobzar Semen Koshovy from the village of Holynka, after which he gained the right to perform on his own as an independent kobzar. Thanks to L. Zhemchuzhnykov, P. Kulish, M. Lysenko and A. Rusov he became a kobzar-legend.

His repertoire included "The Storm on the Black Sea," "Konovchenko," "A Cossack's Farewell," "The Azov Brothers," "The Falcon and The Falconet," "Khvedir Bezridny, Bezdolny," "The Lament of the Captives," and "Brother and Sister." The last two *dumy*, of course, he learned from literary sources.

His attachment to the Pryluka school is conditional, because he was a so-called "educated" kobzar. His meetings with, and suggestions from the Ukrainian intelligentsia influenced both the content and the melody of his *dumy*, giving them a more "refined" finish, which often erased the more authentic characteristics.

Kostiantynohrad (Chervonohrad) District

Taras Zinchenko was a kobzar from the village Mykolaivka, who lost his sight at the age of 10. Zinchenko was a strong, large man, who was married and had a daughter. He walked with a long alder cane, which after his death, was found to be full of silver. He had a white, resonant, round bandura, which he made himself and carried on his left side. He belonged to the “**userdny**” performers: he enjoyed drawing out his singing and talking a lot, which is why all classes liked going to him — aristocrats, villagers, merchant, and craftsmen. He carried three bags on his shoulders — one for flour, the second on his right side for bread, and the third, which he carried in front of him, for salt. In his left ear, he wore a ring with a cross. No recordings of his have survived.

Oksana Kobylianka was a blind singer, story-teller and *bytovschynschytsya* [singer of songs for weddings, funerals, christenings, etc]. She lived a long life in the village Mykolaivka and was married. She had a huge repertoire, and was highly respected by her blind colleagues. Blessed with an incredible memory, she was also very good at improvisation. In his recordings, P. Martynovych documented many epic tales, which sometimes lasted two hours, as for example variations on the *dumy* of “Marusia Bohuslavka” (“Marusia Sahovska”), and “Oleksiy Popovych” (“Lazur Brailchenko”) — compositions of a transitional genre, which deserve further study.

Motrona Bondarenko (nickname Bondarenchukha-Hnatykhka) was a singer, psalm singer and *bytovschynschytsya*. Born in the village Tokarivka, she later married Hnat Bondarenko and moved to the village Kamianka. She had an extensive performance repertoire, including psalms, *rozказы* (poem-like stories performed in sing-song fashion), narratives on historical, everyday, social, zaporizhian, trading, toponomical (songs originating from a specific locale or region) and fantastic story-themes, calendar-rite poetry, love songs, ballads, *Chumak* songs, Cossack songs, lirnyk songs, “shtuchky” (“Khoma and Yarema,” “The Noblewoman,” “Chepurushka,” “Repetushka”), fairy-tales, and prayers. Her repertoire is unique in that it contained a disproportionately small number of classical female folk poetry pieces (calendar-rite, family-rite, love songs for a female performers), in com-

parison to the “male” genres. Motrona Bondarenko had an incredible memory. “I learned a little bit from everybody” she recalled, “my memory was such, that I would remember whatever was said.”¹¹

P. Martynovych recorded all her *dumy*. It is worth noting that this was a family tradition. Motrona Bondarenko admitted that: “I can probably retell stories I remember from the age of six, stories told by my grandfather. Both my grandfathers loved to tell fairy tales, were always willing to sing, tell stories. My grandmother also told stories, and they all lived to be over a hundred years old. . . I learned various stories and songs from them. . .”¹²

Semen Mykytovych Chekan, was a lirnyk from the village Dzyhlivka. P. Martynovych recorded him in 1886 in Kostiantynohrad. This kobzar’s repertoire included psalms, songs, and *dumy*: “The Three Azov Brothers” and “Marusia Bohuslavka” (which he learned from the Katerynoslav lirnyk Stepan).

Kasyan Lazorenko was from the city of Chervonohrad. In 1906-7, P. Martynovych recorded the *duma* “Marusia Bohuslavka”.

Vasyl Dmytrovych Bilokrynytsky (1898-?) was a lirnyk who was born in the village Petrivka, Chervonohrad district. He performed “The Captive,” psalms, dances, *dumy* “The Three Azov Brothers”. He was recorded by V. Kharkiv in 1930.

Tereshko Zhadan. In 1932 P. Martynovych recorded his *dumy*, among which were the more rare “The Falcon and the Falconet,” “Ivan Bohuslavets,” “Otaman Matiash,” and others.

(To be continued)

¹ Slaktion O. Kobzar Mykhajlo Kravchenko and his dumas, Kyiv Starina - 1902, t. 22 - May.

² Institute of Folk Art, Folklore, and Ethnography (IMFE), File 11-4, No. 714 - Page 344 (words of Motrona Bondarenko).

³ IMFE, File 11-3, No. 231 - Page 10

⁴ IMFE, File 11-4, No. 592 - Page 38 (back).

⁵ IMFE, File 11-3, No. 99 -Page 24

⁶ the above

⁷ IMFE, File 11-4, No. 714 - Page (words of Motrona Bondarenko)

⁸ the above.

⁹ Kyiv Starina, 1902, LXXVII. - C. 304-305 (V. Horlenko’s record).

¹⁰ Kolessa F. Melodies of Ukrainian folk dumas C. 312.

¹¹ IMFE, File 11-4, No. 714, Page 397 (back).

¹² the above, C. 253.

БАНДУРИСТИ В ЧІКАГО ТА ОКОЛИЦЯХ

На побажання наших читачів, у попередніх випусках часопису відкрито рубрику "Бандура в діаспорі", де описується життя бандуристів поза Україною. Ми збираємо матеріали про людей, які тим чи іншим шляхом пов'язані з бандурою – проводять навчання дітей та дорослих, організовують концерти для бандуристів, та ін. Бандура звучить по світу – в Південній Америці, Австралії, Європі, всюди, де є бандуристи. Останнім часом багато людей з України переселилися в інші країни, і, як ми вже маємо відомості, бандура звучить і в таких екзотичних країнах, як у Японії, Марокко, на пів-острові Камчатка... Нам буде цікаво знати про вас, дорогі бандуристи, і тому просимо, надсилайте відомості про себе, присилайте фотографії, поділіться своїм досвідом та успіхами.

Бандура в Чикаго звучить уже кілька десятиліть. Перегортаючи минулі випуски журналу "Бандура", можна було довідатися, що славної пам'яті бандурист Григорій Китастих заснував у Чикаго великий молодіжний ансамбль бандуристів, а потім з різними складами ансамблів бандуристів працював та й виробляв бандури сл. п. Олексій Пошиваник, який також і дописував до нашого журналу.

На даний час у Чикаго є кілька невеликих ансамблів бандуристів при різних українських установах і про них піде наша мова.

Від **Мотрі Пошиваник**, дочки славного бл. п. Олексія Пошиваника, який у 1950-60 роки був активним в українському житті Чикаго, ми дізналися, що члени тепер існуючого ансамблю при ОДУМі (Організація демократичної української молоді) почали вивчати гру на бандурі в Оксани Родак у 1994 році, а це Тарас Гринів, Майкл Кейс, Алекса Кейс, та Наталія Гринів. У той час Мотря Пошиваник допомагала як інструктор, навчати бандуристів та виступала разом з ними в концертах. Коли Оксана Родак з чоловіком Анатолієм Луценком пере-

їхали в 1997 році до Києва, Мотря Пошиваник стала керівником групи. З того часу діти вирости, часто відвідували кобзарські табори в Канаді (Лондон, Скарборо - Онтаріо) і почали добре грати на бандурах.

Ця група підлітків (12-16 річні) виступає в українській громаді в Чикаго і Палатайні під час різдвяних та весняних урочистостей. Деколи вони виступають перед американцями і стараються поширити коло своїх слухачів, оскільки бандуристи вдосконалюють техніку гри, збагачують репертуар новими творами, виконуючи такі композиції, як наприклад "Гомін степів" Г. Китастого, або "Бандурну розмову" М. Дейчаківського.

Тепер ОДУМівський ансамбль набагато менший, ніж він був у 1980 роки, коли нараховував 24 учасників різного віку, або ж у 1960 роки, коли Григорій Китастих зорганізував велику молодечу капелю в Чикаго.

Мотря Пошиваник почала вивчати гру на бандурі у 7 років у свого батька, який зробив дві маленькі бандури для неї та її брата. Від 1978 по 1986 р. Вона їздила на кобзарські табори, спочатку як початківець, а два останні роки як інструктор. Вона також відвідувала багато курсів гри на бандурі, які влаштовувалися капелею бандуристів ім. Т. Шевченка та ТУБ у Клівленді, Нью-Йорку, Торонті. Мотря з братом Павлом виступали в

Ансамбль бандуристів ОДУМу - Мотря Пошиваник, Тарас Гринів, Михайло Кейс, Алекса Кейс і Наталія Гринів - Bandura ensemble of ODUM - Motria Poshivanyk, Taras Hryniv, Michael Case, Alexa Case and Natalia Hryniv

українській громаді, а також і на фольклорних фестивалях Чикаго, в Міннесоті, та інших містах. Минулого року Пошиваник закінчила університет у Чикаго і почала працювати у сфері захисту навколишнього середовища.

Леся Клімченко проживає в околиці Чикаго і працює з бандуристами при осередку Співки української молоді (СУМ) ім. Д. Вітовського у місті Палатайн штату Іллінойс.

Клімченко почала грати на бандурі у 9 років, коли пішла до музичної школи міста Броди, Львівської області. Потім закінчила Львівське музичне училище (1981-1985) та Львівську консерваторію (1986-1991), де навчалася у Ольги Герасименко та Людмили Посікіри. Вона була членом відомої фольклорної групи Остапа Стахова (1989-1994), яка у початкові роки відродження Української незалежності відновлювала українські народні традиції, виступаючи з різдвяними, веснянковими програмами, співаючи стрілецькі та пісні УПА. З цим театром вона була на гастрольях у Канаді, США, Англії, Німеччині, Польщі й Болгарії. Після закінчення консерваторії Клімченко працювала у Школі мистецтв міста Винники, а в 1994 році вона поселилася в околиці Чикаго.

При осередку Співки української молоді (СУМ) у м. Палатайн, штату Іллінойс у 1990-х роках існувала група бандуристів під керівництвом Оксани Родак. У 1997 році Родак змінила місце проживання і управа СУМу звернулася до Лесі Клімченко, щоб продовжити заняття з бандуристами. Леся розповіла нам, що з попередньої групи, яку започаткувала Родак, залишилася Соня Акерстром, яка і зараз є активною в групі. Вона кожного літа їздить на кобзарські табори до Лондону, що в Канаді.

Другим учасником, який виявив бажання навчитися грати на бандурі, був Володимир Гончаров, професор університету. Він проявляв велику наполегливість у вивченні інструменту і досить швидко засвоїв основні прийоми гри. В такому складі протягом двох років гурток бандуристів виступав на багатьох заходах української громади. В 2000 році

*Група бандуристів при СУМі м. Палатайн: Соня Акерстром, Мотря Пошиваник, Леся Клімченко, Майкл та Біл Дорлер - Bandura group of SUM, Palatine
Sonia Akerstrom, Motria Poshyvanyk, Lesya Klimchenko, Michael Doerrler, Bill Doerrler*

Гончаров залишив групу у зв'язку з роботою. В 1999 році до групи приєдналися Біл і Михайло Дирлер, батько й син. Біл за професією програміст і одночасно великий любитель музики. У минулому він грав на фортепіані, тубі, баритоні, гітарі. Цікавим також є те, що хоч він англо-американець за походженням, і не тільки грає на бандурі, але й з великим задоволенням співає українські пісні. Михайлові 13 років, він навчається гри на бандурі тому, що його родичі вірять, що гра на музичному інструменті розвиває математичні здібності. Перед тим він чотири роки грав на фортепіані.

У 2000 році в клас бандури поступив дев'ятирічний Ярема Басараб, який має добрі музичні здібності й швидко освоює навички гри на бандурі. А зовсім недавно клас бандури поповнив Василь Стельмашук, поліцейський за професією. З великої любові до музики він знайшов шлях через міжмережу придбати бандуру та шукав шляхи, щоб вчитися на ній грати. На сьогоднішній день він захоплено працює над освоєнням інструменту.

На даний час група має в репертуарі стрілецьку "Бистра вода", "Орися ж ти, моя ниво" та пісню "Під твою милість", а також такі інструментальні твори, як: "Український танок" та "Весняні дзвіночки" Оксани Герасименко, "Неаполітанська пісенька" Чайковського, "Гей, там на горі Січ іде", "Зажурились галичанки" та ряд інших.

Дарія Діденко, випускниця Львівської консерваторії, учителька гри на бандурі першої музичної школи м. Львова,

у якій пропрацювала більше як 25 років, у 1993 році у зв'язку з сімейними обставинами переїхала до Чикаго, США. Там при школі українознавства церкви Св. Миколая вона зорганізувала ансамбль бандуристів у складі дев'ятеро дітей (10-12 років), який проіснував біля півтора року. Згодом Діденко пішла удосконалювати знання англійської мови та здобувати американську освіту, а з ансамблем залишилися найздібніші бандуристи Степан Добрянський та Івасик Кавчак, які продовжують брати лекції гри на бандурі та виступати дуетом. А недавно з України прибула Ганнуся Мендюк, яка також подає надії на добру бандуристку. Панотець Іван Кротець люб'язно надав бандуристам приміщення для репетицій. Вони виступають на Святі Шевченка, Незалежності України, колядують, а також відзначають Свято України 22 січня. До Чикаго також приїхала з Дрогобича Ірина Туршин, яка разом з Дарією Діденко створили бандур-

*Іван Кавчак та Степан Добрянський.
Виступ в Українському культурному
осередку, літо 1999 р. - Ivan Kavchak and
Stepan Dobriansky - Ukrainian cultural center*

ний дует, який виступає на різноманітних українських заходах.

Ola H. Olynyk

BANDURA IN CHICAGO AND VICINITY

In response to requests from our readers, we have introduced a new feature in our magazine called Bandura in Diaspora. We are accepting articles about bandura activities outside of Ukraine from anywhere in the world. Concert activities, by adult performers as well as educational activities and performances by children are of interest.

Bandura has been present in the Chicago area for many decades. There was a large youth ensemble founded by Hryhoriy Kytasty in 1960-ties and later various were groups associated with the late bandura maker O. Poszyvanek, who also contributed to "Bandura" magazine.

Presently there are several smaller ensembles in Chicago associated with various organizations.

Motria Poshyvanyk, daughter of Oleksiy Poszyvanek, informs us that Oksana Rodak has been conducting bandura courses at ODUM (Ukrainian Democratic Youth Organization) since 1994. Taras Hryniv, Michael Keis, Alexa Keis, and Natalia Hryniv were assisted by Motria Poshyvanyk in lessons and performances. She became director of the group when Oksana and her husband Anatoliy Lutsenko moved to Kyiv. This group of youngsters (ages 12-16) has been performing in the Chicago area both

for Ukrainian and American audiences. They have also been improving their bandura skills at various bandura camps in Canada. Their repertoire includes such bandura favorites as "Homin Stepiv" by Kytasty and "Bandura Conversation" by Deichakivsky.

Another bandura group is associated with SUM (organization of Ukrainian Youth) in Palatine, Illinois. **Lesya Klimchenko** is their director. She began her bandura study in Brody, Ukraine when she was 9 years old. From 1981 to 1985 she continued at the Lviv Music College, and from 1986 to 1991 at the Lviv Conservatory where she studied with Ola Herasymenko and Liudmyla Posikira. Later she toured in Europe and America with the well-known Folk Ensemble of Ostap Stakhiv. In 1994 she settled in the Chicago area.

In the early 1990's, Oksana Rodak directed a bandura group in Palatine near Chicago. Sonia Akerstrom, who was a member of the original group, is still active with the present group. Among other members, there was Volodymyr Honcharov, a university professor, who recently had to relocate from the Chicago area, because of his profession, Bill and Michael Doerrler, a computer programmer and his 13 year old son, Yarema

continued on page 25

БАНДУРИСТИ В БРАЗИЛІЇ

Наймолодші бандуристи ансамблю "Фіалка" під керівництвом Ізабел Крива вітають нововисвяченого священика 29 жовтня 2000 року.

The youngest bandurists from ensemble "Fialka" under direction of Izabel Kryvyj greet the new priest, October 29, 2000.

Бразилія – найбільш урожайна нива для українського національного інструменту бандури, так оцінив великий любитель бандурного мистецтва, що організував багато ансамблів і Школу кобзарського мистецтва в Нью-Йорку та став її директором бл. п. М. Досінчук-Чорний. Ніде так не прийнялося і виросло так багато бандуристів у діаспорі, як у Бразилії, якими він утішався до кінця свого життя. Треба дати велике признание місцевим організаторам, якими були директор школи Ізабела Крива, Марійка Полутрян-ка, інші учителі музики і люди з музичною освітою, які дуже серйозно із любов'ю і посвятою підготовляли дітей до науки гри на бандурі, що увінчалось великим і подивувідним успіхом.

Ізабел Крива, учитель бандури в Куритибі, пише до редакції, що "старші бандуристи стараються розвивати мистецтво і тому завжди беруть до науки нових бандуристів-початківців. Часто виступають у Куритибі і навколишніх

містах. Слухачі цінують їхнє мистецтво і часто запрошують виступати на концертах, або під час церковних церемоній одруження.

У жовтні Бразилія святкувала 2000 ліття народження Ісуса Христа і з цієї нагоди в Прудентополі відбулася зустріч дітей українського походження, яких прибуло понад 600 разом з батьками й учителями. Було дуже радісно бачити так багато української дітвори. Бандуристи ансамблю "Фіалка" з Куритиби також брали участь у цьому злеті. Під час Служби Божої співалися пісні та колядки у супроводі бандур. Багато дітей із колоній мали нагоду вперше побачити наш національний інструмент бандуру та почути її милий звук. Службу Божу і проповідь перевів Владика Ефрем Кривий, який також звернувся зі словами заохочення до українців. Потім був спільний обід, після якого дуже вдало виступив ансамбль бандуристів "Соловейко".

У Прудентополі на сьогоднішній день є 40 бандуристів. Їхнім провідником

і учителем є панна Кекилія Стрихар. В Куритибі є 57 бандуристів, з них активних учасників 45-50, де керівником і учителем є Ізабел Крива, а допомагають Йоанна Окаренська та Анна Повалюк. В листопаді відбулася зустріч маленьких і дорослих бандуристів у Куритибі при церкві Св. Івана Хрестителя, а в грудні заавансовані бандуристи їхали до столиці Бразилії, виступали під час причастя, на святі Миколая і під час різдвяних свят з колядою по родинях”.

Треба подивляти наших українців у

Бразилії, що по більшості у недостатках плекають українську школу і також самі шиють, вишивають прекрасні сорочки та що інше. Дбають, щоби всі були елегантно й акуратно одягнені, дійсно немов в Україні, що пишається багатством свого мистецтва.

Дивлячись на численні фотографії багатьох бандурних ансамблів у Бразилії, хочу висловити їм велике признання за їхні досягнення і наполегливу науку гри на нашім чудовім інструменті бандурі. Слава їм! Щастя їм, Боже.

Stefania Dosinchuk-Czorny

BANDURISTS IN BRAZIL

“Brazil is the most fertile country in the world to cultivate the Ukrainian national instrument bandura”, said Mykola Dosinchuk-Czorny, himself an organizer of many bandura schools, the New York School of Bandura among them. Nowhere else, one can find so many new bandurists in the diaspora. Thanks to such organizers as Isabel Kryvyj, Marika Polutrianka, and other individuals with musical education the cause of the bandura met with great success in Brazil.

We are printing this letter from Brazil in its entirety, as it concisely and accurately portrays their situation.

“On behalf of all the bandurists of the ensemble “Fialka”, we wish you all the best and much success! Respectfully, Isabel Krevey.

We, bandurists in Brazil, try our best to cultivate our art, and always concentrate on taking on new beginner students. Unfortunately, due to work and school obligations, older students tend to have to give up the bandura. We often perform in Curitiba and neighboring cities. Our audiences appreciate and value our art and enjoy listening to our bandurists. We receive many invitations from non-Ukrainians as well. Also, we are asked to perform at wedding ceremonies.

On October 10, we commemorated the 2000 birthday of Jesus Christ in Prudentopolis. The commemoration included a large gathering for children, with over 600 children and adults in attendance. We were thrilled to see so many Ukrainian children. Our “Fialka” bandurists also participated in the gathering. During the Divine Liturgy, songs and carols were sung to bandura accompaniment. Many children

from the colonies (Ukrainian rural settlements) for the very first time had the opportunity to see our national instrument the bandura and hear its gentle, spellbinding music. The Divine Liturgy was celebrated by Bishop Efrem Krevey, who also offered words of encouragement to the Ukrainians gathered together. After the luncheon, there was another music program, which featured the “Soloveyko” bandura ensemble.

In Prudentopolis, there are currently 40 bandurists, under the musical direction of Kykelia Strykhar.

In Curitiba, there are 57 bandurists, of which 45-50 are still active, under the musical direction of Isabel Krevey, who is assisted by Joanna Okarenska and Anna Povaliuk. In November, there was a gathering of both young and adult students in Curitiba at St. John the Baptist Church, and in December the more advanced students traveled to Brasilia, where they performed during Communion, at the St. Nicholas holiday and caroled during Christmas at family homes.”

We have to admire these Ukrainian immigrants who in spite of financial hardships cultivate their native culture, music, and the art of embroidery. Their children are always dressed in clean, elegant Ukrainian costumes. One can pretend that it is Ukraine and not distant Brazil.

Observing numerous photographs of various ensembles from Brazil, I would like to express my sincere admiration for their achievements, successes and continuous efforts to spread the bandura art. God bless them and their hard work!

АНСАМБЛЬ БАНДУРИСТІВ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА ПРИ ТОВАРИСТВІ “ПРОСВІТА”, БУЕНОС-АЙРЕС, АРГЕНТИНА

Ця група була заснована у 1961 році за ініціативою маестро Василя Качурака під назвою “Капеля бандуристів”. Качурак успішно керував ансамблем до своєї смерті в 1987 році. В 1980-ті роки мгр. Микола Чорний організував велику кампанію для збору фондів, щоб придбати бандури з України для українських осередків Південної Америки. Таким способом, ансамбль відновив свої інструменти.

Зараз ця група діє, як молодечий ансамбль, з метою розповсюдження українського співу і гри на бандурі не тільки серед публіки українського походження, а й серед інших співгромадян.

Ансамбль складається з около 15 учасників, молодих дівчат і хлопців. У

репертуарі ансамблю українські пісні “Несе Галя воду”, “Волиняночка”, “Посилала мене мати”, “П’є журавка воду” та інструментальних п’єс для бандури на основі українських народних танців, як також і зарубіжної класики.

Найголовніша характеристика групи - свіжі й приємні молоді голоси з відповідним принадливим репертуаром і не складним, але чітким супроводом бандури.

Зараз ця група діє під орудою ентузіаста бандури, студента музичної педагогіки Олеся Берегового.

Цей ансамбль багато раз успішно виступав на престижних сценах як української громади, так і аргентинської публіки. Він існує безперервно з дня його заснування.

THE PROSVITA ASSOCIATION'S TARAS SHEVCHENKO BANDURA ENSEMBLE IN BUENOS AIRES, ARGENTINA

The Taras Shevchenko Bandura Ensemble was founded in 1961 by Vasyl Kachurak; he continued on as its musical director until his death in 1977. In the 1980's, Mykola Czorny-Dosinchuk organized a fund-raising campaign in order to purchase banduras for Ukrainian settlements in South America, which were badly needed for both existing ensembles, such as Buenos Aires, and new groups, which were formed thanks to his efforts.

Currently, this is a mixed youth ensemble

of 15 boys and girls, who help preserve Ukrainian song and bandura playing through their performances for Ukrainian and foreign audiences alike. Their repertoire includes Ukrainian folk songs, instrumental pieces based on Ukrainian dance melodies, and classical music. Under the direction of bandura enthusiast and student of music pedagogy Oles Berehovy, the ensemble has a refreshing mix of young voices and performs an interesting repertoire with bandura accompaniment.

ПЕРШИЙ СЕМІНАР ПРИСВЯЧЕНИЙ ХАРКІВСЬКОМУ СПОСОБУ ГРИ НА БАНДУРІ

Останнім часом зростає зацікавлення між бандуристами в технічних можливостях харківського способу гри на бандурі, яку пропагував відомий будівник сучасного кобзарського мистецтва Гнат Хоткевич. З цієї нагоди Канадська фундація Бандура zorganizувала семінар у Торонті з 26 по 30 грудня 2000 року.

Фундація запросила відомого знавця і пропагатора харківського способу гри на бандурі Петра Деряжного з Австралії, щоб провести цей семінар.

Петро Деряжний народився в Німеччині у 1946 році, а кобзарські початки здобув від свого батька Федора, який був блискучий виконавець і майстер бандур у 30-х роках на рідній Полтавщині.

Деряжний мав нагоду далі вдосконалювати свої кобзарські знання у Григорія Бажула – учня Гната Хоткевича. Завдяки надзвичайним музичним здібностям Деряжного, Григорій Бажул передав йому керівництво ансамблю бандуристів ім. Г. Хоткевича, а також і студії гри на бандурі, котрі він заснував. Деряжний вже понад 30 років керує цією кобзарською групою, а також є керівником хору імені В. Івашка, та церковного хору при парафії церкви Св. Покрови в Сідней. Хоча Деряжний завершив свої студії в Сіднейській консерваторії по класу вокалу і теорії музики – він працює на державній посаді інженера.

Крім Деряжного на семінарі викладали й відомий проповідник кобзарської справи Юліян Китастих, а також Михайло Андрець та Ніна Деряжна. Учасниками семінару були Євген Дорош, Роман Дорош, Ярослав Ковальчик, Владислав Король, Юрій Петлора, Стефан Рева, Олекса Рева, Кирило Рева, Адам Турянський, Данило Яворський та Юрій Фединський.

Заняття відбувалися з 10 ранку до 4 години дня щоденно. Спочатку учасники групово вивчали вправи

для лівої руки, а також вправи в широкому розташуванні правої руки для супроводу. Потім у групі проходили репертуар окремими руками, а потім з'єднували обома руками.

Після групових занять відбувалися індивідуальні заняття, де Деряжний працював особисто над технікою гри на бандурі з кожним учасником. Китастих працював над імпровізаційними моментами в кобзарській практиці у танкових мелодіях та думках, а Андрець проходив транспозиції і пристосування музичної теорії у творах, які вивчали на семінарі. Ніна Деряжна працювала над вокальними навиками у поєднанні з харківським способом гри на бандурі.

Репертуар семінару включав пісні: "Встає хмара", "Ой, при лужку, при лужку", "Взяв би я бандуру", "Про Нечая", "Добрий вечір тобі", "Бог Предвічний", "Де Дніпро наш котить хвилі", та ансамблеві твори "500 miles", "Turn Turn Turn!", "Blowing in the wind" – всі в обробці Деряжного.

В майбутньому канадська фундація Бандура планує видати обробки та твори для харківського типу бандури, які розписав Петро Деряжний для широкого кола шанувальників цього способу гри.

Присутні на семінарі: Михайло Андрець, Роман Дорош, Адам Турянський, Данило Яворський, Петро Деряжний, Юліян Китастих, Віктор Мішалов, Юрій Фединський, Ярослав Ковальчик та Євген Дорош.

АНСАМБЛЬ БАНДУРИСТОК КУБАНІ

Люблять на Кубані інструмент, струни якого ніжно і трепетно виводили наспіви ліричних українських та козацьких пісень. Бандура...

Зараз мало кому відомо на Кубані, що в Катеринодарі у 1912 році була відкрита кобзарська школа, а в 1913 році - створена перша і єдина тоді капеля бандуристів, артисти якої понесли славу кобзарського мистецтва по всьому світу, продовжуючи традиції кобзарів попередніх століть. Відомий кубанський композитор, збирач народних пісень Г. М. Концевич у ці роки видав у Катеринодарі збірник "Бандурист", у який увійшло 200 українських ("малоросійських") пісень. Але це - в минулому...

На довгі роки бандура замовчала на Кубані. Керівник кубанської капели бандуристів Василь Ємець довгий час жив у США, продовжуючи виступати з бандурою. І ось наступила пора, коли цей прекрасний, складний, і разом з тим чарівний інструмент бандура набула друге життя - у стінах Краснодарської дитячої експериментальної школи народного мистецтва, яка відкрилася в 1991 році за ініціативою В. Г. Захарченка. В 1993 році тут створено ансамбль бандуристок під керівництвом Лариси Віталіївни Ціхоцької. За три роки її учні стали бажаними гостями в концертних залах Краснодару, у багатьох кубанських станицях, і, звичайно ж, в Україні, національним символом якої є бандура.

Україна не раз тепло зустрічала єдинокровних сестер з Кубані. Ялта, Луцьк, Київ, Дніпропетровськ, Черкаси, Запо-

ріжжя... - ось неповний перелік міст, де виступали юні виконавиці з Кубані. Газети, радіо, телебачення навперебій відзначали високу майстерність юних бандуристок.

У чому ж секрет тієї майстерности? Перш за все, є вчитель-наставник, подвижницько відданий бандурі та українській пісні. Що сіє вчитель, то проростає в учнях. Лариса Ціхоцька починає вчити у своєму класі перш за все любови до своїх історичних коренів. І ось розцвіла в маленькому і затишному класі школи народного мистецтва прив'язаність до оригінального національного інструменту, любов до народної пісні. Живе слово, рідний наспів під акомпанемент бандури поступово, від уроку до уроку, наповняли серця й душі учениць. Вчителька показувала, як тримати інструмент, як грати - скрупульозно, рух за рухом. Спочатку учениця пробувала правою рукою, вчителька грала лівою, потім навпаки. І як тільки учениця вже могла заграти нескладну пісню, до неї зразу ж підключалась інша. Народжувався дует, тріо, квартет, і т.д. Від спільного музикування з кожним уроком росло бажання працювати. А педагог іде далі - кожний урок нові вимоги, нове завдання, яке неможливо не виконати. Як цей момент співтворчості вчителя й учня знайомий кожному, хто вчить!

Так спілкування з народною традицією, з однієї сторони, і професіоналізм педагога - з другої, народжують справжнє мистецтво!

Кубанські
бандуристки з
учителькою п.
Ларисою Ціхоць-
кою та головою
товариства
української куль-
тури Миколою
Сергієнком

*Kuban' bandurists
with their teacher
Larysa Tsikhotska
and president of
Ukrainian society
Mykola Serhienko*

COURSE OF KHARKIV STYLE BANDURA PLAYING IN TORONTO

Growing interest in the Kharkiv style of bandura playing, originally propagated by Hnat Khotkevych, has prompted the Canadian Bandura Foundation to organize a course dedicated to this style, which was held in Toronto 26-30 December, 2000. Peter Deriazhnyj from Australia was invited to direct this course. Mr. Deriazhnyj, who was born in Germany, was introduced to the bandura by his father Fedir — a well known performer and maker of banduras originally from the Poltava region of the 30s. Peter Deriazhnyj also studied with Hryhoriy Bazhul, a student of Hnat Khotkevych. Presently Deriazhnyj is the director of the "Hnat Khotkevych" bandura ensemble in Sydney and the church choir conductor of the local Ukrainian Orthodox Parish. He graduated as an electrical engineer and also completed his music studies at the Sydney Conservatory majoring in voice.

Julian Kytasty, Mychailo Andrec and Nina Deriazhnyj assisted during the seminar. Participants included Evan Dorosh, Roman Dorosh, Yaroslav Kovalchuk, Vladyslav Korol, Yuriy Petliura, Stefan Rewa, Oleksa Rewa, Kyrylo Rewa, Adam Turiansky, Danylo Yavorsky and Jurij Fedynsky.

Instruction was offered initially in a group setting to cover basic left and right hand techniques and also on an individual basis. The repertoire included numerous folk songs and dumas as arranged by Peter Deriazhnyj. A collection will be offered in printed form in the near future.

On photo: (page 22) from left to right: Michael Andrec, Roman Dorosh, Adam Turiansky, Danylo Yavorsky, Petro Deriazhnyj, Julian Kytasty, Victor Mishalow, Jurij Fedynsky, Yaroslav Kovalchuk, Evhen Dorosh.

I. Piddubna

KUBAN' BANDURYSTY

Bandura, the bellowed Ukrainian instrument in Kuban', is well and alive again...

Few people remember that in 1912 it was there that a bandura school was organized in Katerynodar and in 1913 the only bandura ensemble at that time began to spread the art of the kobzars at home and abroad under the direction of Vassyl Yemetz. H. M. Kontsevych, a well known composer from Kuban', also published the collection "Bandurist" which included some 200 Ukrainian folk songs.

Now, after many years, there is again a children's experimental school of folk instruments in Krasnodar. It was opened in 1991 on the initiative of V. H. Zakharchenko. Soon, in 1993 there was a girl's bandura ensemble led by Laryssa Vitaliivna Tsikhotska. It has toured all over Ukraine. Thanks to Tsikhotska, the members of the ensemble possess very high technical skills on the bandura and also a true devotion to this historical art form.

We extend our best wishes to the teacher and her students as well as to all who support this noble art in Kuban'.

(See the picture on page 23).

continued from page 19 Bandura in Chicago

Basarab, a musically gifted 9 year old and Vasyl Stelmaschuk, a policeman. The latter bought a bandura through the Internet and works on it with great enthusiasm. At this time their repertoire includes "Bystra voda," "Orysia zh ty moia nyvo," "Pid tvoiu mylist," as well as instrumental compositions "Ukrainian Dance," and "Spring Bells" by Oksana Herasymenko, "Neapolitan Dance" by Tchaikovsky, "Hey, tam na hori sich ide," "Zazhurylys' halychanky" and others.

Daria Didenko, a graduate of the Lviv Conservatory, who taught bandura at the First Music School in Lviv for 25 years, came to Chicago in 1993. She organized a bandura ensemble at the Ukrainian Studies School at St. Michael's Church. Initially there were 9 members, ages 10-12 in this group. At the present time she still teaches two gifted students from this original group — Stephan Dobriansky and Ivan Kavchak, who perform as a duet.

Daria Didenko also teamed up with Iryna Turshyn, who recently arrived from Drohobych, Ukraine, to form a duet. They are often featured at the various Ukrainian events in Chicago and vicinity.

КОБЗАРСЬКИЙ МАЙДАН

Під такою назвою з липня 1998 року регулярно виходить в ефір на першому і третьому каналах Національного радіо цикл передач, присвячений мистецтву кобзарів-бандуристів.

Пісні історичні, козацькі, гайдамацькі, чумацькі в усі часи звучали з вуст народних співців переконливо і натхненно. Їх можна було почути і на нашій радіохвилі у різних програмах, але спеціальних передач, у яких би йшлося про цей унікальний різновид українського музичного мистецтва донедавно не було. Лише на початку 1990-х років з'явилися радіоцикли "Бандуристи української діаспори" та "Кобзарі України", в яких уперше для українського слухача зазвучали пісні капелі бандуристів ім. Т. Шевченка, З. Штокалка, Г. Китастого, ансамблю "Гомін степів", а також Ю. Китастого та В. Мішалова.

Частіше залунали голоси та задзвеніли бандури Є. Адамцевича, Є. Мовчана, Ф. Жарка, А. Бобиря та інших бандуристів минулого й сьогодення.

За роки існування радіоциклу "Кобзарський майдан" було підготовлено 85 випусків, у яких слухачі змогли ознайомитися з різними жанрами бандурної музики, почути багатьох виконавців з України та української діаспори. Завдання передачі - висвітлювати кобзарське-бандурне мистецтво в усіх його напрямках, не обходячи увагою жоден з них. Отож ці напрямки можна умовно розділити на традиційний, що представлений відповідним інструментарієм, репертуаром та манерою виконання. Його представники: Микола Будник, Володимир Кушпет, Кость Черемський, Юліян Китастих, Василь Нечепач та інші, а також академічний - сучасна модернізована бандура у різних модифікаціях та група яскравих виконавців, вихованих, головним чином у музичних академіях Києва та Львова (Галина Менкуш, Ольга Герасименко, Оксана Герасименко, Тарас Лазуркевич, Олег Созанський, Роман Гриньків, Ляриса Дс-

дях, тріо бандуристок та капелі).

Не цураймося й новітніх експериментів з бандурою, не традиційної для кобзарської музики, адже цей напрямок, який останнім часом набув певного розголосу, на нашу думку і думку самих виконавців, по-своєму сприяє ознайомленню широких верств молоді з бандурою, її історією та її можливостями. У минулорічних передачах йшлося зокрема про проекти Р. Гринькова та Ала ді Меоли, В. Мішалова, Оксани

Герасименко разом з М. Блощичаком. Ці музиканти прагнули знайти нові барви в звучанні з допомогою інших інструментів, електронної музики, та створення нових композицій.

Кінець минулого та початок цього року були позначені сумними подіями, що знайшли відображення у випусках "Кобзарського майдану", присвячених пам'яті В. Китастого, П. Гончаренка, а також чудового майстра музичних інструментів Миколи Будника, який жив і працював в Ірпені під Києвом.

Один з випусків передачі був присвячений відкриттю в Києві оновленої меморіальної дошки поетові В. Стусу. Разом з бандуристкою Галиною Менкуш, учнями та директором київської середньої школи № 185 Людмилою Ніколаєнко, які були причетні до цієї події, ми спробували прослідкувати зв'язок поета з кобзарством. Чудово тоді прозвучала власна пісня Галини Менкуш на слова В. Стуса "Сто років, як сконала Січ".

Окремо хотілося б зупинитися на ще одній події, яка відбулася минулого року - відкриття у Києво-Могилянській академії виставки картин художника Левка Воедила - "Гомери України". За допомогою засобів радіо галерея портретів ніби ожила у звуках бандур і голосів Володимира Кушпета, який виконав пісні з репертуару славних кобзарів минулого.

Знайшов своє місце в ефірі вечір з нагоди 110-річчя від дня народження Василя Ємця та 85-річчя від дня народження Андрія Бобиря, який відбувся у столич-

ному Будинку вчителя. З випусків “Кобзарського майдану” слухачі дізналися також про 70-літній ювілей знаного педагога, викладача Рівненського музичного училища Анатолія Грицяя, який виховав чимало талановитих бандуристів. А ще ми розповідали про фестиваль імени Костя Місевича, що проходив у Дубні, та звичайно, про торонтський форум, що зібрав фахівців кобзарства та яскравих виконавців з багатьох країн.

Хотів би розказати читачам журналу про те, що на Національному радіо України нещодавно створена окрема редакція народної музики, що дало можливість сконцентрувати зусилля на висвітленні традиційних жанрів української музики а, зокрема, на кобзарському мистецтві. Нова радіопрограма “Свят-коло”, приміром, піднімає проблеми духовності українців, зв’язки з традиційною культурою, вагоме місце у якій посідає кобзарство.

Протягом багатьох років ми здійснювали записи виконавців автентичного фольклору в різних регіонах України, які зберігаються на радіо. Цей фонд включає також і записи кобзарів. Особливо треба сказати про добрі творчі стосунки, започатковані з журналом “Бандура”, який можна назвати нашим інформаційним партнером. Матеріали, надруковані у часописі, нерідко використовувалися для підготовки передач.

Окрема подяка редакторам Ользі Герасименко-Олійник та Лідії Матіяшек, які сприяють цьому партнерству, а також численним радіослухачам за їхні листи з побажаннями і пропозиціями.

Наша адреса для листування: Радіоцикл “Кобзарський майдан”, Редакція народної музики, Національне радіо, Хрещатик, 26, Київ, 01001 Боровикові Юрісві Миколайовичу, тел. 889-88-15

Yuriy Borovyk

KOBZARS'KYJ MAJDAN - KOBZAR SQUARE

As reported in issue #69-70, this radio program, dedicated to bandura art is transmitted on the first and third national radio channels. Since its inception in 1998, 85 programs have aired, featuring various genres and performers of bandura music from Ukraine and the Diaspora. From the traditional school, guests have included Mykola Budnyk, Volodymyr Kushpet, Kost Cheremsky, Julian Kytasty, Vasyl Nechepa and others; representing the more academic, conservatory-trained schools of Lviv and Kyiv - Halyna Menkush, Olha Herasymenko, Oksana Herasymenko, Taras Lazurkevych, Oleh Sozansky, Roman Hrynkiv, Larysa Dediukh, Bandurist trios, bandura choruses, and others.

New experimental approaches to the bandura have also been highlighted. Although somewhat untraditional, these performers have shown that their innovative playing style attracts a wider audience, particularly among the youth, who may not otherwise be very interested in bandura music. Within the past year, our program featured Roman Hrynkiv's collaboration with jazz guitarist Al Di Meola, Oksana Herasymenko with Myron Bloshchychak, and Victor Mishalow.

We also had special programs to commemorate the lives of those bandurists who passed away in the last year — Victor Kytasty,

Petro Honcharenko, and Mykola Budnyk — a master of building traditional kobzas and banduras, who worked and lived in Irpin, in the outskirts of Kyiv.

Our program also provided coverage of the opening of a memorial plaque dedicated to the poet Vasyl Stus, where Halyna Menkush performed with the students of middle school No. 185. She beautifully presented a very moving piece, “One Hundred Years Since Sich Died,” her own composition to the lyrics of Vasyl Stus.

Another outstanding event covered by the program was the opening of an art exhibit at Kyiv Mohyla Academy entitled “Homers of Ukraine” by Levko Voiedyla. The paintings came alive, thanks to the bandura and song of Volodymyr Kushpet, who performed songs from the repertoire of kobzars past.

A number of anniversaries were featured in the program. Of particular interest was an event commemorating the 110th birthday of Vasyl Yemets and the 85th birthday of Andriy Bobyr which took place in Kyiv, and the 70th birthday of Anatoliy Hrytsay of Rivne, mentor to many young bandurists. We also provided coverage of the Kost Misevych Festival, which took place in Dubno, as well as the Toronto forum sponsored by the Bandura Foundation in Canada.

The National Radio Company of Ukraine recently created a separate branch, specifically for Ukrainian folk music, which gives more coverage to exploring traditional Ukrainian music in general, and bandura music, in particular. A new program "Sviat-kolo" raises the issue of Ukrainian spirituality in connection with Ukrainian traditional culture, in which the kobzar's art plays a prominent role.

Throughout the years, we have recorded numerous artists throughout many regions of Ukraine, which are now preserved in our radio archives, and include recordings of kobzars. We would like to acknowledge our

cooperation with *Bandura Magazine*, which has been our informational partner over the years. *Bandura Magazine* has been the source for many of the materials aired on our program.

Our thanks in particular to Editor Ola Herasymenko and Lydia Matiaszek, who continue to make this cooperation possible, as well as to the numerous listeners who write in with their comments and suggestions.

Our address is: Kobzarsky Maydan-Ukrainian Folk Music Division, Attn: Yuri Borovyk, Khreschatyk 26, Kyiv 01001. Telephone: 380-44-889-8815

Марія Євгенівна та Ірина Гринчук

ФЕСТИВАЛЬ "СРІБНІ СТРУНИ" В ТЕРНОПОЛІ

"Срібні струни" - таку назву мав міжнародний фестиваль, який відбувся в травні 2000 року у Тернопільському державному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка під егідою Міністерства освіти і науки України. До участі в ньому було запрошено делегації музичних та музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. Поетична назва фестивалю визначила склад учасників: виконавці на бандурі, скрипці, цимбалах, які виступили як солісти та учасники ансамблів.

Метою конкурсу стала популяризація вітчизняних виконавських традицій, поширення новітнього репертуару для вище названих інструментів.

Ініціатором конкурсу стала кафедра інструментальної музики університету (завідуюча - доцент, кандидат психологічних наук Ольга Лазаревська) при підтримці обласного управління культури та студентського профкому університету.

Компетентне журі фестивалю очолив народний артист України, ректор Львівського Вищого державного музичного інституту ім. М. В. Лисенка (тепер Музична Академія) Ігор Пилатюк. Запрошення організаторів прийняло ряд вищих учбових закладів України, серед них Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Південноукраїнський університет ім. К. Ушинського, Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, Дрогобицький педагогічний університет ім. І. Франка, Волинський державний університет ім. Лесі Українки, Чернівецький державний універ-

ситет ім. Ю. Федьковича, які представили 14 учасників-солістів та 10 ансамблів.

Учасники виборювали звання лавреата фестивалю I-III ступеня та відзнаки за окремими номінаціями.

Вважаємо, що читачам журналу "Бандура" цікавим буде дізнатись, насамперед, про представлення на фестивалі саме бандурного мистецтва: виконавських шкіл, репертуару. Серед заявлених учасників-солістів десятеро були виконавцями на бандурі. Вони представляли виконавські школи різних регіонів України, створюючи тим самим повну різнобарвну картину сучасного бандурного мистецтва.

Цікаву виконавську манеру продемонструвала студентка Південноукраїнського педагогічного університету Марина Вівсюк (клас старшого викладача Ніни Кожбахтєєвої). У її виконанні прозвучали 1-ша частина Концерту Соль-мажор А. Вівальді та вокальні твори "Коли сниться мені" (муз. М. Степаненка, сл. Лесі Українки), "Спать мені не хочеться" (обр. О. Чижка). Вівсюк показала високий рівень володіння інструментом і прекрасну вокальну культуру, властиву одеській школі вокалістів.

Виконавиця із Уманського державного педагогічного університету Наталя Запорожець (клас старшого викладача Анатолія Купчика) представила широко популярні твори для бандури: "Експромт" С. Баштана, Варіації на тему Моцарта невідомого автора. Тепло і лірично прозвучала пісня "Ой, ви, маки червоні" (Муз. В. Парфенюка, сл. М. Кубика).

Єдиним представником чоловічої традиції бандурного виконавства став студент Дрогобицького державного педагогічного університету Микола Стручинський (клас старшого викладача Стефанії Пінчак). Він виконав Концертні варіації на теми народних пісень “Ой, п’є Байда” та “Ой, ходила дівчина бережком” К. М’яскова та твір джазового стилю “Мама Іннес” Елізео Гронет (переклад Оксани Герасименко), який викликав жвавий інтерес залу.

Студентка Волинського державного університету Марина Приходько (клас доцента Мирослави Сточанської) продемонструвала яскраву виконавську техніку, виразне фразування, майстерне володіння звуком, виконуючи “Думу” М. Дремлюги. Свіжо й оригінально прозвучало поєднання бандури з оркестром Ю. Олійника - композитора, який збагачує новітній концертний репертуар зразками жанру великої форми. Приходько відзначено за кращу інтерпретацію твору.

Тернопільська делегація, як організатор фестивалю, була представлена трьома солістами:

Оксана Лизун (клас викладача Оксани Дубас) презентувала оригінальні твори сучасних молодих авторів: “Варіації на українську народну тему” К. Новицького, “Карпатські наспіви” та пісню “Гудуть вітри” (муз. Ок. Герасименко, сл. Є. Чередниченка). Виконувані твори викликали теплий відгук слухачів, жваве зацікавлення у виконавців різних регіонів України, мало знайомих з творчим доробком молодого композитора.

Приємне враження справила на членів журі та слухачів своїм широким діапазоном голосу та тембром Уляна Пюрко (клас викладача Марії Євгенєвої) - дипломант міжнародного фестивалю у Польщі (Кельце ’99). Вокальні твори “Без тебе день” (муз. Ок. Герасименко, сл. О. Бабій), “Три поради” (муз. І. Шамо, сл. Ю. Рибчинського) прозвучали в Пюрко в своєрідній переконливій інтерпретації. Її відзначено дипломом лавреата II ступеня.

Слід зазначити, що включення у вузівські навчальні програми виконання творів епічного репертуару, зокрема дум, балад, пісень-хронік не є обов’язковим. Однак, ряд викладачів вважає за необхідне залучення творів такого жанру до концертної програми обдарованих студентів. Як інтепретаторка думового ре-

пертуару показала себе Оксана Лісовець (клас викладача Марії Євгенєвої), яка виконала “Думу про смерть козака-бандуриста (обр. А. Омельченка). Майстерність у передачі драматизму зображуваних подій мовби перенесла слухачку аудиторію в історичне минуле України. Голос бандуристки “оживив”, наповнив новими фарбами образ старого кобзаря - носія і творця українського козацького епосу. Програма виступу цієї студентки включала також класичний романс “Утоптала стежечку” (муз. Я. Степового, сл. Т. Шевченка) та інструментальний твір - “Думу” М. Дремлюги. Лісовець відзначено дипломом лавреата III ступеня.

У другій частині конкурсу змагались ансамблі, серед яких було чотири тріо бандуристів та ансамбль Тернопільського Університету ім. В. Гнатюка у складі 10 учасниць (керівники М. Євгенєва та О. Дубас). Журі відзначило цей колектив дипломом лавреата I ступеня за професійну культуру гри, злагоженість звучання голосів. У його виконанні колоритно прозвучала композиція “Весняні дзвіночки” (муз. Ок. Герасименко). Особливо схвилювано сприйнявся твір “На Чорнобиль журавлі летіли” (муз. О. Білаша, сл. Д. Павличка). Як гімн природі, красі, кохання прозвучала пісня “Де ти, легінь?” (муз. В. Костюка, сл. О. Юхимовича).

Вирізнялося своїм цікавим тембром звучання та поетичним духовно окриленним виконанням тріо у складі Лесі Крочак, Наталі Кузик і Миколи Стручинського (кер. Стефанія Пінчак) з Дрогобича. “Молитва за Україну” невідомого автора у їхній інтерпретації глибоко зворушила аудиторію. Схваленням журі стала відзнака тріо за оригінальність репертуару, до якого увійшли також пісні “Коли заснули сині гори” (сл. і муз. А. Кос-Анатольського) та “Понад Чигирином” (обр. М. Цуприка).

Духовну музику представив ще один колектив - тріо бандуристок з Тернополя у складі Уляни Пюрко, Ірини Гальчак та Оксани Гатали (кер. Марія Євгенєва) - володаря Гранд-призу на Міжнародному фестивалі в Польщі (Кельце ’99). У їхньому виконанні вперше прозвучав кант “Ой, зійшла зоря” (аранжування для жіночого тріо заслуженого артиста України, доцента ТДПУ Євгена Гунька).

Гарячими оплесками підтримувала

публіка виступ тріо бандуристок з Луцька (керівник М. Сточанська) Олена Нагірна, Анна Трач, Наталя Никитюк чарували слухачів легкістю звучання голосів під акомпанемент срібнозвучних бандур у "Солов'їному співі" (муз. А. Горчинського, сл. Лесі Українки), "Тополиній баркаролі" (муз. П. Майбороди, сл. В. Сосюри), волинській народній пісні "Вербо, вербиченько". Вдало підібраний репертуар бандуристок-волинянок та його сценічне втілення відобразили красу мелосу Лесиного краю. Сценічний виконавський образ доповнювали стилізовані з великим смаком строї, пануючий у них синій тон сприймався як символ голубоокої Волині. Жюрі відзначило тріо за збереження національних традицій.

Красу буковинського епосу, барвистість вишивок та строю цього краю представило тріо у складі Анастасії Назаренко, Уляни Гаєвської та Наталії Маковійчук (кер. Інна Мокрогуз). До їхнього репертуару ввійшли твори авторів - уродженців Буковини: "Баллада про мальви" (муз. В. Івасюка, сл. Б. Гури), "Я щаслива зроду" (муз. А. Кушніренка, сл. І. Кутеня) та "Гуцулочка" в обробці І. Мокрогуз.

У рамках фестивалю "Срібні струни" було проведено науково-методичний семінар "Психолого-педагогічні аспекти вдосконалення інструментально-виконавської підготовки вчителя музики". Під час виступів піднімалися теоретичні проблеми музичної освіти, її психолого-педагогічні аспекти, питання новітніх методичних підходів у забезпеченні навчально-виховного процесу вищої школи, національних традицій у виконавській та педагогічній практиці. Зацікавлення та жваву дискусію викликали доповідь "Інтерпретація музики" (виконавсько-педагогічний аспект) доцента, кандидата педагогічних наук І. Гринчук, виступи із повідомленнями про львівську бандурну школу викладача М. Євгенєвої, "Школу гри на бандурі" Богодухівського братства Оксани Дубас та ін. У роботі семінару взяв участь проректор із наукової роботи ТДПУ, доктор педагогічних наук Григорій Терещук, а також ряд науковців-гостей.

Фестиваль завершився святковим гала-концертом. Йому передувало вручення відзнак, дипломів, пам'ятних сувенірів із емблемою фестивалю, виготовлених тернопільськими майстрами. Своїми призами

нагородили й спонсори фестивалю.

У концерті взяли участь відзначені колективи та солісти, гості фестивалю - камерний оркестр ТДПУ, керівник Василь Ференчак, ансамбль "Музики", "Діксиленд", керівник Анатолій Баньковський, кобзар Юрій Баришовець. Поява на сцені молодого чоловіка в українському строї, з інструментом, мало знайомим загалу, викликала особливе зацікавлення слухачької аудиторії. Юрій Баришовець - учень Володимира Кушпета - представляв мистецтво гри і співу на старосвітській кобзі (О. Вересая). У його виконанні прозвучали два традиційні твори: "Ой гук, мати, гук" та "Веснянка" в обробці В. Кушпета, перед якими виголошувався короткий коментар, що поглиблював сприйняття образів твору.

... Відзвучали "Срібні струни" (Тернопіль 2000) - фестиваль, який відкрив багато імен молодих виконавців, вселив у них віру у визнання та престиж виконавського фаху. Тернопільське свято стало свідченням високого професійного рівня молодих виконавців і, одночасно, дало поштовх їм, їхнім викладачам, керівникам, вузівським науковцям до творчого росту і пошуку.

Учасники й гості фестивалю висловили слова подяки його організаторам та сподівання, що фестиваль стане традиційним міжвузівським святом музики, примножуючи й розвиваючи кращі національні культурні традиції.

Марина Приходько виконує "Трипільський концерт" Юрія Олійника
Maryna Prykhodko performing the "Trypillian Concerto" of Yuriy Oliynyk

THE SILVER STRINGS FESTIVAL IN TERNOPIL

The “Silver Strings” international festival, which took place in May 2000 at the Hnatiuk Ternopil State Pedagogical University, was sponsored by the Ukrainian Ministry of Education, and included delegations from music and music education faculties of post-secondary institutions. As the rather poetic name indicates, participants were performers on stringed instruments - bandurists, violinists and tsymbaly players, who performed both individually and as members of ensembles.

The goal of the competition, which was initiated by Olha Lazarevska of the University's Instrumental Music Department and supported by the District Cultural Administration and the University Student's Committee, was to popularize Ukrainian performance traditions and to disseminate new repertoire for the above-mentioned instruments.

Ihor Pylatiuk, rector of the Lysenko Lviv Music Academy and People's Artist of Ukraine, headed the panel of judges. The fourteen solo participants and ten ensembles hailed from various regions of Ukraine - from the Drahomanov National Pedagogical University, the Ushynsky Southern Ukrainian University, the Tychyna Uman Pedagogical University, the Franko Drohobych Pedagogical University, and the Fedkovych Chernivtsi State University.

For the purposes of *Bandura Magazine*, we will limit our report to the results of the bandura competition. Among the solo participants, there were ten bandurists, who represented the different schools of bandura playing currently active in Ukraine.

Maryna Vivsiuk performed the first movement of A. Vivaldi's Concerto in G Major, as well as the songs “When I Dream” (music by M. Stepanenko, lyrics by L. Ukrainka,) and “I Would Like To Sleep” (arranged by O. Chyzhka). She demonstrated her advanced technical prowess and wonderful vocal ability, so characteristic of the Odesa School.

Natalia Zaporozhetz of Uman played two very well known instrumental pieces: S. Bashtan's “Exprompt” and Variations on Mozart Themes by an unknown author. She

also gave a very warm, lyrical rendition of “Oh, You Red Poppies” (music by V. Parfeniuk, lyrics by M. Kubyk).

The only representative of the male bandura performance tradition was Mykola Struchynsky, a student of Stefaniya Pinchak at the Drohobych State Pedagogical University. He performed K. Miaskov's concert variations on the themes of Ukrainian folk songs “As Bayda Drinks” and “The Girl Walked along the Shore”. The jazz composition “Mamma Inez”, written by Eliseo Gronet and transcribed by Oksana Herasymenko, captured the interest of the audience.

Mariya Prykhodko, a student of Myroslava Stochanska at Volyn University also demonstrated outstanding performance technique, clear phrasing, and mastery of sound in her performance of M. Dremliuha's “Duma”. Quite refreshing and original was the instrumental piece for bandura and orchestra by Y. Oliynyk, a composer who has made a tremendous contribution by providing new repertoire for bandura with orchestra. Prykhodko was recognized for her exemplary interpretation.

The Ternopil delegation, as hosts of the Festival, were represented by three soloists: Oksana Lyzun (a student of Oksana Dubas) presented original compositions of contemporary young composers: K. Novytsky's “Variations on Ukrainian Folk Themes”, “Carpathian Songs” and “The Howling Winds” (music by Oksana Herasymenko, lyrics by Y. Cherednychenko). These elicited a favourable response from the audience, which was impressed by the creative accomplishments of the young composer.

Uliana Piurko (a student of Maria Yevhenieva), a laureate of a number of festivals, including an international festival in Poland, impressed the members of the jury with her wide vocal range and timbre. She sang “A Day without You” (music by Oksana Herasymenko, lyrics by O. Babi), “Three Advices” (music by I. Shamo, lyrics by Y. Rybchynsky), with such expressive interpretation that she earned 2nd place in the competition.

It should be noted that such epic genres as dumsy, ballads, and chronicle songs — are

not obligatory in the repertoire of bandurists within the workplan of most institutions of higher learning, but many instructors feel that they should be mandatory for more gifted students. A skilled interpreter of the dumy repertoire was Oksana Lisovets (a student of Mariya Yevhenieva), who performed "Duma about the Death of a Kozak-Bandurist" (arranged by A. Omelchenko). Her dramatic portrayal of the historical events of Ukraine's past brought to life the figure of the old kobzar as creator and carrier of the Ukrainian kozak spirit. Her program also included the classical romance "The Worn Path" (music by Y. Stepovy, lyrics by T. Shevchenko) and Dremluha's "Duma". She earned third place.

The second part of the competition involved ensembles, among which were four bandurist trios and the Hnatiuk Ternopil University ensemble composed of ten members, under the direction of Maria Yevhenieva and Oksana Dubas. The jury awarded this ensemble first place, for their professional playing and wonderful vocal harmony. They performed Oksana Herasymenko's "Spring Bells", the very moving song "The Cranes Flying over Chornobyl" (music by O. Bilash, lyrics by D. Pavlychko), and a hymn to nature, beauty and love "Where Are You, Lehin'?" (music - V. Kostiuk, lyrics by O. Yukhymovych)

Another unique group was the Drohobych trio of Lesya Krochak, Nataliya Kuzyk and Mykola Struchynsky (under the direction of Stefaniya Pinchak). They performed "Prayer for Ukraine" by an unknown author; their heartfelt interpretation had a deeply moving effect on the audience. The jury acknowledged the trio's originality in repertoire, which also included "When the Blue Mountains Fell Asleep" (music and lyrics by A. Kos-Anatolsky and "Beyond Chyhyryn" (arranged by M. Tsupryk).

The Ternopil trio - Uliana Piurko, Iryna Halchak and Oksana Hatala (students of Mariya Yevhenieva) performed the chant "The Evening Star Has Risen" (arranged for a women's trio by Merited Artist of Ukraine Yevhen Hunka)

The audience heartily applauded the Lutsk trio of Olena Nahirna, Anna Trach and Nataliya Nykytiuk (directed by M. Stochanska), who performed with incredible lightness and versatility "Nightingale's Song" (Music by A. Horchynsky, lyrics by L. Ukrainka), "Poplar Barcarole" (music by P.

Mayboroda, lyrics by V. Sosiura) and the Voly-nian folk song "Willow Tree". Such a beautiful selection of songs and the stage presentation to match truly brought out the beauty of the forests of Lesya Ukrainka's homeland. Besides appealing to the audience's sense of sound, the trio was clad in tastefully designed, wondrous blue costumes, which symbolized blue-eyed Volynia. This trio was recognized for their preservation of folk traditions.

The trio of Anastasiya Nazarenko, Uliana Haievaska and Nataliya Makoviichuk (directed by Inna Mokrohuz) presented another spectrum of sight and sound, which included colorful embroidery and costumes from the Bukovynian region. Their repertoire included pieces by Bukovynians: "Ballad of Hollyhocks" (music by V. Ivasiuk, lyrics by B. Hura), "I am Happy by Nature" (music by A. Kushnirenko, lyrics by I. Kuten') and "Hutsulochka" (arranged by I. Mokrohuz).

The Festival program also included a seminar entitled "Psychological-Pedagogical Aspects of Excellence in Instrumental Performance Preparation for Music Teachers." During the presentations, many theoretical issues pertaining to music education, psychological-pedagogical aspects, modern teaching methods, national traditions in performance and pedagogical practice, were discussed. Very active discussions ensued after the lecture on "The Interpretation of Music", by I. Hrynychuk, Maria Yevhenieva's presentation on the Lviv School of Bandura Playing, Oksana Dubas' presentation on the Bohodukhiv School of Bandura Playing, etc.

The festive culmination of the "Silver Strings" Festival was a gala concert, during which the participants received their diplomas and awards, as well as souvenirs with the Festival logo fashioned by Ternopil craftsmen. The sponsors also awarded gifts to festival participants.

The concert included soloists and ensembles who received recognition from the jury, as well as guests — the chamber orchestra of the Ternopil State Pedagogical University under the direction of Vasyl Ferenchak, the ensembles "Muzyky" and "Dixie-land" under the direction of Anatoliy Bankovsky, and the kobzar Yuriy Baryshovets. Baryshovets appearance on stage, dressed in full Ukrainian costume with a less than familiar instrument demanded the audience's full attention. A student of Volody-

continued on page 41

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ КОБЗАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ІМЕНІ КОСТЯ МІСЕВИЧА В ДУБНО

В день свого 900-ліття Дубно зустріло гостей та учасників фестивалю кобзарського мистецтва, який був названий на честь волинського кобзаря Костя Місевича. Це свято відбулося 25-26 серпня 2000 року. Головним фундатором фестивалю стала Дубенська міська рада, а організаторами - творче об'єднання "Коляда" з м. Рівного та Рівненське обласне відділення Всеукраїнської спілки кобзарів. Основною метою музичного форуму була пропаганда традиційної народної культури, популяризація та розвиток національного інструментального мистецтва через ознайомлення з кобзарями-бандуристами та творчими колективами нашої країни.

Не зважаючи на численні організаційні труднощі та непередбачені обставини, які склалися напередодні цих урочистих днів, фестиваль все ж таки відбувся і можна сказати, що досить успішно. Тут треба завдячити мужній витримці артистичного керівника Назара Волощука та керівника проєкту Миколи Федоришина. Почесною гостею фестивалю була Галина Хоткевич, донька славного Гната Хоткевича, яка приїхала з далекої Франції.

В Дубно з'їхалось понад 100 учасників, які представили кобзарське мистецтво у різних його напрямках. Приїхали кобзарі-традиціоніки з Києва, Харкова, Рівного, Черкащини, Луцька. Вони кобзарювали на вулицях і площах святкового міста. Серед них Тарас Силенко, Михайло Коваль, Кость Черемський, Сергій Захарець.

Але головною подією став конкурс, у якому взяли участь сім творчих колективів та солісти-бандуристи, з них п'ятеро інструменталістів та 18 бандуристів-співаків. Жюрі очолюване заслуженим артистом України Володимиром Єсіпком складалось з відомих бандуристів України: це - Анатолій Грицай - голова Рівненського обласного відділення Всеукраїнської спілки кобзарів, викладач училища мистецтв і культури та Галина Топоровська - солістка обласної філармонії - м. Рівного, Оксана Герасименко -

старший викладач Львівської музичної академії ім. М. Лисенка та Микола Нечипоренко - викладач Житомирського музичного училища.

Творчі колективи були з різних областей України: Народний ансамбль бандуристів "Джерело" палацу культури ім. Т. Шевченка з Мелітополя, Запорізької області зі своїм незмінним керівником Зінаїдою Кривошеєвою, Народний ансамбль бандуристок "Чарівні струни" будинку культури Львівської залізниці, керівник Ірина Содомора, Народний ансамбль бандуристів "Дзвіночок" будинку культури міста Кіцмань Чернівецької області, керівник Тетяна Островська, "Кобзарик" - ансамбль хлопчиків-бандуристів Луцької дитячої музичної школи № 1, керівник Любомира Євсеєнко, тріо Кременецького педагогічного коледжу у складі І. Харамбури, С. Шимко та О. Музичук та тріо бандуристок Тернопільського педагогічного університету під керівництвом М. Євгенєвої, брати Роман та Віталій Морози дуєтом. Серед них - Заслужена капела бандуристів "Кобзар" зі Струсова Тернопільської області. Цей колектив вже багато років очолює заслужений артист України Богдан Іваноньків. За пропозицією голови жюрі "Кобзар" не брав участі у конкурсі, оскільки за своїм складом виходив за рамки чисто кобзарського колективу.

Слід зазначити, що в ансамблі "Джерело" з Мелітополя бандуристи ледве прослуховувались на фоні баянів та скрипок, які явно переобтяжували звукову палітру не властивими для кобзарського колективу звуками. І вже зовсім недоречно виглядав танець "Циганочка" у супроводі бандур. І все ж таки треба зазначити, що в російськомовному середовищі сучасного Запорізького краю цей колектив, пропагуючи бандуру та українську пісню, робить велику справу. Тому жюрі відзначило "Джерело" призом Всеукраїнської спілки кобзарів.

Гарно виступили хлопчики "Кобзарика", які були відзначені призом Всеукраїнської спілки кобзарів. Третю

премію і звання лавреата отримало тріо бандуристок з Тернопільського університету. Другу премію отримали молоді козаки з міста Лубни Полтавської області - студент та випускник Київського національного університету культури і мистецтв брати Роман та Віталій Морози. Прекрасні сильні голоси зливалися в чудовому дуєті. Та без сумніву найяскравішим став виступ ансамблю бандуристок "Чарівні струни" зі Львова. Дівчата заповнили слухачів майстерним виконанням повстанської пісні "Я сьогодні від вас від'їжджаю", "Ой, глибока криниченька" та "Україна є, Україна буде". Як зазначив голова журі, це професійний колектив, який приваблює свіжістю, неповторністю дівочих голосів, яким притаманне тонке відчуття музики. І публіка це відчула, нагородивши їх бурхливими оплесками, а журі присвоїло першу премію та звання лавреата.

Серед бандуристів інструменталістів змагалися троє рівненчан: Вікторія Житкова, Наталія Власюк та Тетяна Бурлак, а також учень Луцької ДМШ № 1 Яків

Лавреат конкурсу Дмитро Губ'як з бандурою харківського типу роботи В. Герасименка
Dmytro Hybiak - First place, playing on kharkivska bandura made by V. Herasymenko

Вознюк і студент Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка Дмитро Губ'як. Цей талановитий молодий бандурист вже є лавреат кількох міжнародних конкурсів-фестивалів, пише власні твори, а цього разу він виконав дві п'єси на бандурі харківського типу, виробленій його вчителем, професором академії Василем Герасименком. Захоплена публіка щиро вітала бандуриста, можна сказати, що цього вечора Дмитро зібрав чи не найбільше оплесків і журі присвоїло йому першу премію і звання лавреата. Другу премію не присуджувалось, а третьою була нагороджена молода бандуристка, випускниця училища мистецтв і культури Рівного Вікторія Житкова. Треба зазначити, що ця талановита дівчина успішно виступила й серед бандуристів-співаків. Особливо запам'яталося її проникливо-трагічне виконання Думи про Чорнобильське село Юрія Олійника на слова Олекси Гай-Головка. Молодий бандурист Яків Вознюк був відзначений журі як наймолодший учасник. Також треба відзначити майстерне виконання Фантазії на українські теми К. М'яскова Тетяни Бурлак, студентки 3-го курсу училища мистецтва і культури Рівного.

Найбільш чисельна група на конкурсі - бандуристи-співаки. Серед них - учні музичних шкіл, училищ, випускники вищих учбових закладів. І тому журі вирішило поділити кожен премію, зважаючи на різні вікові категорії і рівень підготовки. Яскрава юна співачка-бандуристка, учениця Луцької дитячої музичної школи № 2 Наталія Воробей та не менш талановита учениця ДМШ № 1 Інна Кириченко привабили слухачів виразністю виконання, артистизмом та чистими дівочими голосами. Вони були відзначені призами журі, авторськими касетами та збірниками нот для бандури Оксани Герасименко. За проникливе виконання відомої пісні "Рідна мати моя" була нагороджена призом журі Людмила Загорська. За тонке надхнення виконання пісні "Без тебе день" авторка подарувала свої аудіокасети чарівній молодій бандуристці Уляні П'юрко. Також журі відзначило студентку інституту мистецтв Рівного Марію Стіхун, яка виступила в конкурсі з піснями на власну музику. Особливо щиро і невимушено прозвучала її пісня "Весняні квіти".

Третю премію поділили студентка 2 курсу Волинського училища культури і мистецтв Ірина Рудзік та Інна Кириченко з Житомира, випускниця Національної музичної академії ім. П. Чайковського (Київ).

Друга премія була присуджена Іванні Лесик з м. Бродів Львівської області, студентці училища мистецтв і культури м. Рівного, та Олександрові Притолюкові, випускнику Волинського училища культури і мистецтв, а нині студентові 1 курсу Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка. Обоє - талановиті молоді виконавці, лавреати багатьох обласних та

всеукраїнських конкурсів.

Першу премію та звання лавреата поділили Євген Дигас - студент 4 курсу Київського національного університету культури і мистецтв та викладач училища мистецтв і культури м.Рівного Оксана Крук.

На закінчення фестивалю відбувся великий гала-концерт, на якому були вручені дипломи та грошові нагороди лавреатам. Публіка мала нагоду знову насолоджуватись щирим, надхненним виконанням молодих музикантів, які вкотре довели, що "наша дума, наша пісня не вмере, не загине!"

Oksana Herasymenko

Senior instructor of the Lviv Lysenko National Music Academy

THE KOST MISEVYCH ALL-UKRAINIAN FESTIVAL OF KOBZARSTVO IN DUBNO

On the occasion of its 900th anniversary, the city of Dubno welcomed the participants and guests of the kobzar festival held in honor of the Volyn kobzar Kost Misevych on August 25-26, 2000. The festival was organized by the Rivne Creative Association "Koliada" and the Rivne branch of the All-Ukrainian Kobzars' Union (AUKU), and sponsored by the Dubno City Council. Its main goal was the promotion of traditional Ukrainian folk culture, the popularization and development of folk instrumental art by presenting performances of kobzars-bandurists and ensembles from around Ukraine.

Despite numerous organizational obstacles and unforeseen difficulties that arose prior to the opening, the festival was quite a success, thanks to the tireless efforts of Artistic Director Nazar Voloschuk and Project Coordinator Mykola Fedoryshyn. Halyna Khotkevych, the daughter of kobzar Hnat Khotkevych, traveled from faraway France to be the honored guest of the festival.

Over 100 participants, representing various genres of the kobzar-bandura art form, gathered in Dubno. Such traditional performers from Kyiv, Kharkiv, Rivne, Cherkasy, Lutsk as Taras Sylenko, Mykhaylo Koval, Kost Cheremsky, and Serhiy Zakharets, in true kobzar form, played on the streets and festival squares throughout the city.

However, the main event was the competition, which included seven ensembles and many solo bandurists, among them five instrumentalists and eighteen bandurists-vocal-

ists. , Merited Artist of Ukraine Volodymyr Yesypok headed the panel of judges. Other members of the panel were: Anatoliy Hrytsayhead of the Rivne branch of the AUKU, Halyna Toporovska - bandura instructor of the Rivne Music and Arts School and a soloist of the Regional Philharmonic, Oksana Herasymenko - senior instructor of the Lysenko National Music Academy in Lviv, and Mykola Nechyporenko - instructor of the Zhytomyr Music School.

The ensembles were from various regions of Ukraine: the "Dzherelo" Folk Bandura Ensemble of the Taras Shevchenko Palace of Culture - Melitopol, Zaporizhya Region, under the direction of Zinaida Kryvosheyeva; the "Charivni Struny" Folk Bandura Ensemble of the Lviv Railway Cultural House, under the direction of Iryna Sodomora; the "Dzvinochok" Folk Bandura Ensemble of the Kitsman Municipal House of Culture, Cher-nivtsi Region, under the direction of Tetyana Ostrovska; the "Kobzaryk" Boys' Bandura Ensembles of the Lutsk Children's Music School No. 1 under the direction of Lubomyra Yevsiyenko; the trio of I. Kharambura, S. Shymko and O. Muzychuk of the Kremenets Pedagogical College, Ternopil Region; the trio of the Ternopil Pedagogical University under the direction of Mariya Yevhenieva; and the duet of brothers Roman and Vitaliy Moroz. The well-known and accomplished "Kobzar" Bandurist Chorus from Strusiv, Ternopil Region under the direction of Merited Artist of Ukraine Bohdan Ivanonkiv also performed, however on the recommendation of the jury head, they did not

participate in the competition per se, as their ensemble was not considered a purely kobzar collective.

Unfortunately, the banduras of the “Dzherelo” Ensemble from Melitopol were so drowned out by the accordions and violins, whose sound register is uncharacteristic for the kobzar art, that it was almost impossible to even hear them. The dance tune “Tsyhanochka” was also an inappropriate piece for the bandura. However for their considerable contribution to the promotion of Ukrainian song and the bandura in a predominantly Russian-speaking region of Ukraine, the jury decided to give them a special award from the AUKU.

The “Kobzaryk” Ensemble also received an award for their solid performance. The third prize was awarded to the bandurist trio from Ternopil Pedagogical University. The second prize went to the kozak duet from Lubny, Poltava Region, and graduates of the Kyiv National University of Culture and the Arts - the brothers Roman and Vitaliy Moroz, whose strong voices blended beautifully. Without a doubt, however, the most impressive performance was given by the “Charivni Struny” Folk Bandura Ensemble of Lviv. The girls’ ensemble captivated the audience with their performance of the insurgent’s song “I Am Leaving You Today,” “The Deep Well” and “Ukraine Is, Ukraine Will always Be”. As noted by the head of the jury when awarding them the first prize, this ensemble is refreshing and innovative, the girls’ voices are unforgettable. They demonstrated a real feel for their music that the audience truly felt and rewarded with a long round of applause.

The instrumentalist performers were: the three Rivne natives - Victoria Zhytkova, Nataliya Vlasniuk and Tetyana Burlak; Yakiv Vozniuk of Lutsk Music School No. 1; and Dmytro Hubiak from the Lysenko National Academy of Music in Lviv. This talented young bandurist has triumphed in a number of international competitions and festivals. He writes his own music compositions, two of which he performed on this occasion, on a Kharkiv-style bandura built by his professor Vasyl Herasymenko. His stellar performance was probably the most popular with the audience that evening, and he was awarded the top prize by the jury. There was no second-place award, however third place was awarded to the young bandurist Victoria Zhytkova, a graduate of the Rivne School of Arts and Culture, who also successfully competed as a bandurist-vocalist. Her very touching performance of the tragic “Duma about the Chor-

nobyl Village” (music by Yuriy Oliynyk, lyrics by Oleksa Hay-Holovko) was particularly memorable. The young Yakiv Vozniuk was noted by the jury as the youngest participant. Also noteworthy, was the masterful interpretation of K. Miaskov’s Fantasy on Ukrainian Themes, by Tetyana Burlak, a third year student of the Rivne Arts and Culture School.

The most populous competition was among the bandurists-vocalists, students of various music schools and higher educational institutions. In order to take the age difference into consideration, the jury divided each category according to age and level of study. Outstanding performances were given by the young bandurist of the Lutsk Children’s Music School No. 2 Nataliya Vorobey, as well as by Inna Kyrychenko, a talented student of Music School No. 2; both girls charmed the audience with their artistic, clean presentations and were given honorary mentions by the jury, which included a gift audio cassette and a compilation of bandura music by Oksana Herasymenko. The jury also noted Ludmyla Zahorska, for her performance of the popular song “My Dear Mother”. For her inspired rendition of “A Day without You”, the author Oksana Herasymenko presented an audio cassette to Uliana Piurko, Rivne native Mariya Stykhun, who performed her own original compositions was also recognized by the jury. Her “Spring Flowers” was sung with sincerity and great ease.

Third prize was split between Iryna Rudzik, a second year student of the Volyn Arts and Culture School and Inna Kyrychenko of Zhytomyr, a graduate of the Tchaikovsky National Music Academy in Kyiv. Second prize was shared by Ivanna Lesyk from Brody, Lviv Region, a student of the Rivne Arts and Culture School, and Oleksander Prytoliuk, a graduate of the Volyn Culture and Arts School, currently a student of the Lysenko Music Academy in Lviv. Both talented, young performers have successfully competed in many regional and all-Ukrainian competitions.

First prize was awarded to Yevhen Dyhas, fourth year student of Kyiv National University of Arts and Culture, and Oksana Kruk, an instructor of the Rivne Arts and Culture School in Rivne.

The highlight of the festival was the grand gala-concert, where all the laureates received diplomas and cash awards. A very appreciative audience once again had the opportunity to hear these inspired young musicians, who proved that “our duma, our song will not die, will not perish”.

ЖИВИ БАНДУРО!

НОТАТКИ З ФЕСТИВАЛЮ ІМ. Г. КИТАСТОГО У КИЄВІ, ГРУДЕНЬ 2000

Напередодні початку третього тисячоліття, а саме 27 грудня 2000 р., один з най-кращих концертних залів столиці України – колонний зал імені М. В. Лисенка Національної філармонії України був наданий учасникам заключного концерту Всеукраїнського фестивалю кобзарського мистецтва.

Ця споруда знаходиться у самому центрі Києва і крім історичного значення (на її сцені вважали за велику честь виступати корифеї національного і світового музичного мистецтва), вона несе на собі величезну естетично-виховну функцію.

Колонний зал, побудований біля ста років тому у строгому класичному стилі, нещодавно був заново відреставрований. Зовнішній вигляд, оздоблення інтер'єрів, меблі, живопис, сукльптури – все підпорядковано одній ідеї: настроїти слухача й виконавців на найвищий тон мистецької утаємненості. Слід додати, що унікальні акустичні властивості залу надають можливість її дирекції ставити обов'язкову вимогу до виконавців: виступати без будь-яких електронних звукопідсилювань.

Тож двері Національної філармонії того вечора були гостинно відкриті для численних шанувальників старовинного і в той же час дуже сучасного і улюбленого народом бандурного мистецтва.

У яскраво освітленому глядацькому залі – поети, письменники, представники уряду, депутати, адміністрація Президента України, дипломатичний корпус; балкон - вщент заповнений студентською молоддю. Всі очікують початку дійства.

Чомусь гамірно ведуть себе італійці – їхню експресивну мову чути навіть за кулісами. Двоє синів африканського континенту вдивляються в портрет людини, який висить над сценою. Це – Григорій Китастих, адже фестиваль названо його ім'ям. Ще років п'ятнадцять тому про нього в Україні майже нічого не знали - замовчували. Тепер він знаний, шанований, подвижник кобзарського мистецтва. Його слухають, у нього вчаться, його твори грають і співають. Саме тому за ініціативою Всеукраїнської спілки кобзарів цей форум і огляд сучасного

кобзарського мистецтва було названо ім'ям Григорія Китастого.

Нарешті на сцену виходить перший виконавець. Вірніше, його виводить маленький хлопчик у вишиванці, бо перед слухачами з'являється відомий київський незрячий кобзар Павло Супрун. Він виконує старовинну історичну пісню “Морозенко”. Виконавська манера Супруна завжди захоплює, трагедійний твір в його інтрпретації звучить патетично. Крізь призму історичних подій він ніби звертається до нас, щоб ми згадали, “хто ми є і куди йдемо”. Зал вибухнув оплесками, зал шаленів від власних емоцій, які на нього накотив сліпий кобзар.

На сцені – Бузька капела бандуристів “Кобзарський передзвін” муніципального колегіуму з міста Миколаїв. Диву даєшся, як у цьому вщент зрусіфікованому місті існує престижна українська школа, де готують майбутніх математиків, фізиків – і в той же час в її стінах, розподілені по вікових категоріях, функціонують шість ансамблів бандуристів. Лірична “Ніч яка місячна”, підкреслено завзята “Гей, ви стрільці січовії”, епічна фантазія “Байда” за Гнатом Хоткевичем – все це було виконано з бездоганим мистецьким смаком. Слід зазначити, що унікальне співацько-бандурне явище на півдні України існує завдяки подвижницькій діяльності сімейного дуету Валентини Січко (художній керівник капели), та Сергія Січка (директор колегіуму).

Невимушеність і щира природність – характерна особливість виконавства гостей з Кубані: квартету бандуристок з м. Краснодару (керівник Лариса Ціхоцька). Виконанням популярних пісень “Баламуте, вийди з хати”, “А у тих багачок” вони довели, що наше слово, наша пісня “не мре, не гине” на етнічних українських землях.

Абсолютно інший, а саме високий мистецький рівень і професіоналізм, відрізняє виступ квартету бандуристів Національної заслуженої капели бандуристів України у складі: Володимира Голубничого, Юрія Стратієнка, Віктора Сачка та Івана Ткаленка. Кожна пісня у

їхньому виконанні - це маленьке театральне дійство. І хоча дехто з фахівців закидає їм у зайвій ефектації, вони своєю виконавською практикою доводять існування оригінальності творчого процесу.

Загалом, звітний концерт у Колонному залі ім. М. В. Лисенка був симбіозом різножанровості: від солістів - бандуристів до великих капел, від інструментальної музики до вокальної. Чітку риску між аматорами і професіоналами провести дуже складно. Ось, наприклад, Народний самодіяльний ансамбль бандуристок "Мальви" Кіровоградського міського палацу культури. Бездоганий стрій, метроритмічна єдність (можливо не завадило б розширити динамічний діапазон) на фоні оригінального репертуару дещо в незвичному сучасному аранжуванні. Деяким професійним ансамблям не завадило б мати таку високу мистецьку планку.

Як завжди, блискуче виступили солісти. Лавреат Першого фестивалю "Червона рута" Едуард Драч виконав псалму "Про славу і багатства". Його кобза завожує слухача, а спів досягає надзвичайної виразності. "Дума про козака - бандуриста" у виконанні заслуженої артистки України Людмили Посікіри досягає своєї завершеності завдяки експресії і артистизму. Окремо хочеться сказати про Оксану Герасименко. Вона неодноразово радувала столичного слухача, про її викладацьку та композиторську діяльність обізнані всі бандуристи України. І в цей вечір її виконання власного твору "Сповідь" стало окрасою концерту.

В одній рецензії неможливо дати ґрунтовну характеристику кожному виконавцеві. Залишається перелічити найцікавіших. Це хлопчачий ансамбль з Чернігова "Соколики" (керівник Валентина Іщенко), дуже перспективне тріо бандуристок київського музичного училища у складі Марини й Ольги Григоренко та Юлії Скоробогатько.

На завершення цього свята бандури виступила Черкаська капела бандуристів (художній керівник Володимир Желудов). З бездоганим художнім смаком, натхненно і по-мистецькому вишукано професійні бандуристи виконали два твори Г. Китастого "Гомоніла Україна" та "Грай, кобзарю", народні пісні "Взя би я бандуру" та "Сусідка".

Фінальним твором був марш "Україна" (муз. Г. Китастого, сл. І. Багряного), який виконали всі учасники заключного концерту. Оплески не вщухали дуже довго й продовжувались навіть тоді, коли на сцені вже не було жодного бандуриста.

Безперечно, заключний концерт і фестиваль загалом були вдалі, але є і недоліки. Не було виконавця на бандурі харківського типу, а це збіднює загальну палітру. Не було ані одного музиканта із західної української діаспори.

По закінченні фестивалю Мала рада ВУСКу винесла рішення про проведення Всеукраїнського фестивалю кобзарського мистецтва імені Григорія Китастого щорічно.

Народний самодіяльний ансамбль бандуристок "Мальви" Кіровоградського міського палацу культури "Malvy" - Bandura Ensemble from Kirovohrad

LIVE ON, BANDURA!

Notes from the HRYHORY KYTASTY Bandura Festival in Kyiv- December 2000

On the brink of the third millennium, one of the greatest concert halls in Ukraine — the Mykola Lysenko National Philharmonic — was the site of the All-Ukrainian Festival of Kobzar Art.

Built about 100 years ago, this classical landmark building, located in the center of Kyiv, was recently restored to its original grandeur. Both the exterior and the exquisite sculpted and painted interiors create the perfect setting for listeners to settle in and enjoy music at its best. In fact, the hall has such incredible acoustics, that performers are not allowed to use electronic amplification equipment. Even world-renown artists consider it a great honor to perform in this historic music hall.

And so, on December 27, 2000, artists, poets, representatives of the Ukrainian government and the foreign diplomatic community, as well as students and other fans of this traditional and contemporary bandura art form, gathered to hear bandurists from around Ukraine. The festival was named in honor of Hryhory Kytasty, who was not well known up until 15 years ago — news about his work with the Ukrainian Bandurist Chorus and young bandurists throughout North America was suppressed in Ukraine at that time. However, he was now widely regarded for his contributions to the development of the bandura, and his compositions are standard fare for

bandura students throughout Ukraine.

The first performer of the evening was led onstage by a young boy. Pavlo Suprun, a blind bandurist from Kyiv, is popular for his traditional repertoire, and his expressive, tragic interpretation of historical pieces, such as “Morozenko.” Through a historical prism, he made the audience consider the past and present, “where have we been, and where are we heading.” His performance evoked an emotional, appreciative response from the audience.

From the distinguished, older generation of bandurists, the program moved on to the young boys’ ensemble from Buzok “Kobzarsky Peredzvin,” from the municipal college of Mykolaiv. It is hard to believe that in this russified city, there exists a prestigious Ukrainian preparatory school for mathematicians, physics — and within the same walls — six ensembles of bandurists, separated in various age categories. Their performance included the lyrical “Moonlit Night,” the fighting “March of the Sich Riflemen,” and Hnat Khotkevych’s epic fantasy “Bayda.” This unique, southern Ukrainian vocal-bandura ensemble owes its success to the dynamic family duo of Valentyna Sichko (artistic director) and Serhiy Sichko (the college director).

The sincerity and natural appeal characteristic of the guest bandura quartet from the city

*Соколя -
Гей, вдарте в струни,
кобзарі!
A Young Falcon*

*Ансамбль бандуристів “Соколики” з Чернігова, керівник
Валентина Іщенко
Bandura Ensemble “Hawks” from Chernihiv with their
director Valentyna Ischenko*

*Павло Супрун на фоні "Соколиків" з
Чернігова*

Pavlo Suprun and "Sokolyky" from Chernihiv

of Krasnodar in the Kuban region under the direction of Larysa Tsikhotska was evident in their songs "Balamute, come out of the house" and "Those Rich Young Girls." They attested to the fact that our song "is not dying or fading" in ethnic Ukrainian territories.

A very different, professional and refined performance was given by the quartet of the National Ukrainian Bandurist Chorus: Volodymyr Holubnychy, Yuriy Stratiyenko, Victor Sachko and Ivan Tkalenko. Each of their pieces was a mini theatrical event, and although some purists may feel this aspect is overemphasized, these musicians have shown that they are creative artists, whose strong performance is only enhanced by their originality.

In general, the final concert of the festival was most interesting due to the variety of genres represented: from solo bandurists to large choruses, instrumental and vocal music. It was very difficult to clearly delineate between some amateur and professional groups. For example, the Folk Ensemble "Malvy" of the Kirovohrad Palace of Culture, whose costumes, synchronism, original repertoire with unusual modern arrangements easily set an impeccable example to follow for even some professional ensembles.

The soloists were, as always, a highlight of the program. Edward Drach, laureate of the first "Chervona Ruta" festival performed the psalm "About Fame and Riches" on his kobza. Merited Artist of Ukraine Ludmyla Posikira, gave a very moving rendition of "Duma about the Kozak-Bandurist." Particularly noteworthy was Oksana Herasymenko's performance of her original composition "Confession," which was the best feature of the concert. Oksana's accomplishments as an instructor,

composer, and performer are well known throughout Ukraine.

It is impossible in a short article to fully capture the essence of each of the performers, but I would like to mention those that were of particular interest. The boy's ensemble "Sokolyky" (Young Falcons) from Chernihiv, under the direction of Valentyna Yuschenko; the very impressive Kyiv bandurist trio of Maryna and Olha Hryhorenko and Yulia Skorobohatko, which showed great potential.

To top off this festive affair, the Cherkasy Bandurist Chorus under the direction of Volodymyr Zheludov took to the stage and performed two compositions of Hryhory Kytasty: "Homonila Ukraina" and "Play, Kobzariu," as well as "I Would Take My Bandura and Play" and "Neighbor."

The final culmination of the concert included all the participants singing and playing Hryhory Kytasty's "March of Ukraine" (lyrics by Ivan Bahriany). The audience was still applauding, even when the last bandurist had exited the stage.

Although the festival and concert were quite successful, there were a couple of observations on what needed improvement, i.e., not a single performer played a Kharkiv-style bandura, which was so necessary for the concert to be truly representational. Also, there was no bandurist representing the diaspora.

After the conclusion of the concert, the Council of the All-Ukrainian Union of Kobzars decreed to make the All-Ukrainian Festival of Kobzar Art an annual event.

Кубанська красуня Kuban' Beauty

БАНДУРА В ОРКЕСТРІ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Група бандуристів Національного оркестру народних інструментів України. 1-й ряд зліва направо: Мирослава Попілевич, Світлана Онищенко, Петро Чухрай, Наталя Макуха, Оксана Купчина. 2-й ряд: Ганна Біляшівська, Надія Овчирчина, Володимир Єсіпок, Людмила Уразова, Ліля Бураковська

Ідея створення професійного оркестру українських народних інструментів давно зріла в колах музичної громадськості України. Нарешті у 1969 році, в Києві, при Музично-хоровому товаристві такий колектив було створено. Першим керівником його став Яків Орлов (1924-1981) – тонкий музикант, знавець фольклору, блискучий диригент і композитор. Другим диригентом був запрошений Віктор Гуцал, однодумець Якова Орлова, майбутній аранжувальник популярного “Запорізького маршу” записаного від кобзаря Євгена Адамцевича і скомпонованого для оркестру. Нині Державний оркестр народних інструментів, керівник якого Народний артист України - Віктор Гуцал, отримав статус Національного оркестру народних інструментів України.

При створенні оркестру перш за все стояло питання: які інструменти в ньому повинні зайняти місце? На жаль аналогів не було, а серед більшості музикантів того часу панувала думка, що оркестр народних

інструментів є домро-балалаєчний російський оркестр. Засновники ж пішли іншим шляхом, в основу оркестру було покладено українські народні інструменти – бандура, цимбали, скрипка, сопілка, сурма, ліра, та ін. Жанровим витоком оркестру стали традиційні троїсті музики, різних регіонів України. І хоча в традиційних троїстих музиках рідко зустрічалась бандура, вона зайняла в оркестрі провідне місце, як інструмент суто український, надаючи звуковій палітрі оригінального забарвлення. Як у народних троїстих музиках музиканти змагаються між собою, так і в багатьох творах оркестру закладений принцип змагання. Одне з чільних місць в цих змаганнях надається групі бандур. До групи бандур ставлять дуже високі вимоги, ні в якому разі не нижчі ніж до інших інструментів, наприклад, скрипок, цимбал або духових. Одна з найскладніших вимог інтонаційно-ритмічна. Бандуристам перед концертами та репетиціями доводиться ретельно настроювати свої інструменти, перемикачі

тональностей теж повинні бути ідеально відрегульовані (в оркестрі використовуються тільки хроматичні бандури з перемікачами тональностей). Як відомо, по своїй природі бандура не оркестровий інструмент, і атака на звук у неї дуже коротка, досягнути в групі метроритмічної єдності дуже складно. На це витрачається довгі години праці. Менш складна проблема динамічна. Бандура легко відгукується на посилення або послаблення звучання, коли цього хоче виконавець, але в групі все це можливо лише при першій умові, інтонаційно-ритмічній єдності.

Репертуар оркестру дуже різноманітний, для нього пишуть твори провідні композитори України: Микола Дремлюга, Костянтин М'яков, Володимир Зубицький, Анатолій Гайденко. Виконуються також твори класиків в перекладі для оркестру: М. Лисенка, П. Гулака-Артемовського, Л. Ревуцького, К. Стеценка. В основу більшості творів покладено мелодії українських пісень, танців перевтілені в тій чи іншій мірі через світогляд композитора. Ось деякі з найбільш популярних серед слухачів твори: П. Гулак-Артемовський "Інтродукція" та "Ліричний танець" з опери "Запорожець за Дунаєм"; М. Лисенко "Рапсодія № 2"; Я. Орлов "Гопак", "Диканські музики"; Є. Адамцевич "Запорізький марш", "Музичні награвання"; А. Ремешило "Гуцульські мелодії". У всіх цих творах використовується група бандур, залучена вся гамма технічних можливостей бандури київського типу, довіряються сольні, ключові моменти. Незаперечною окрасою музичної палітри є і акомпануючі функції бандури в ансамблі з іншими групами оркестру.

На протязі існування оркестру з ним співпрацюють визнані майстри сольного співу, такі як: Дмитро Гнатюк, Євгенія Мірошниченко, Анатолій Солов'яненко, Микола Кондратюк, залучаються також і

молоді талановиті вокалісти – Фемі Мустафасв, Валентина Степова, Геннадій Васько. В оркестровій бібліотеці налічується біля 1000 партитур українських народних пісень, класичних романсів, вокальних творів сучасних композиторів. Гарно використані бандури в народних піснях "Взяв би я бандуру" обробка Я. Орлова, "Ой під вишнею, під черешнею" обробка М. Лисенка, в романах Я. Степового "Плавай, плавай лебедонько" і "Із-за гаю сонце сходить", в пісні О. Білаша "Журавка", та й в інших партитурах акомпануючі властивості бандури використовуються в повній мірі.

Національний оркестр народних інструментів був завжди відомий своїми солістами – бандуристами. Одними з перших солістів був дует братів Василя та Миколи Литвинів. Вони мали шалений успіх у слухачів. Свідки згадують, що концерти припинялись з-за цього успіху, їм було створено такі умови, через які брати звільнилися з оркестру. Причина була проста, їхніми виступами, та вивченням їхнього репертуару зайнялися далекі від мистецтва органи. Як виявилось, брати Литвини були носіями кобзарських ідей та репертуару, а це аж ніяк не вписувалося у радянську культуру.

Більш удалим був розвиток інструментальної бандурної музики. Спеціально для бандуристів оркестру писали Константин М'яков, Микола Дремлюга, Яків Лапінський. Першим виконавцем більшості цих творів був народний артист України Петро Чухрай. Крім нього в різні часи мали сольні виступи Ольга Петренко, Світлана Онищенко, заслужена артистка України - Алла Шептицька.

Сьогодні Національний оркестр народних інструментів України знаходиться у творчому підйомі. Його виступи мають успіх у чисельних шанувальників народного музичного мистецтва. Не малу частину загального успіху слід віднести й на групу бандур.

continued from page 31 (Silver Strings Ternopil Festival)

myr Kushpet, Baryshovets presented instrumental and vocal music on the kobza of Ostap Veresay. He sang two traditional songs "Oh, What a Noise, Mother" and "Vesnianka" (arranged by V. Kushpet), which were preceded by comments that enhanced the piece being performed.

As the festival, which introduced many new faces, drew to a close, the participants

were reinforced with newfound faith regarding the prestige of their performance art. This Ternopil celebration was witness to a high level of professionalism among the young performers, and provided an impetus for them, their instructors and directors to grow and develop even further.

Guests and festival participants thanked their hosts and voiced their hopes that this festival become an annual tradition, a celebration of national cultural traditions.

THE BANDURA IN A FOLK ORCHESTRA

The idea to create an orchestra of Ukrainian folk instruments was first conceived within the Ukrainian music community several decades ago but it was not implemented until 1969, when such an ensemble was formed as part of the Choral Music Association. Yakiv Orlov (1924-1981), its first director, was a fine musician, well versed in Ukrainian folklore, and an outstanding conductor and composer. Orlov's successor was Viktor Hutsal, his colleague. Later, he became well known for his arrangement of the popular Zaporizhian March, which he transcribed from the kobzar Yevhen Adamtsevych and arranged for orchestra. Eventually, the State Orchestra of Folk Instruments became the National Orchestra of Ukrainian Folk Instruments, under the direction of Hutsal, People's Artist of Ukraine.

One of the first questions faced by the founders of the orchestra was which instruments should be included. Unfortunately, no analogies existed at the time. A large number of musicians were of the opinion that a folk orchestra should resemble the domrabalalaika type characteristic of Russian folk orchestras, but the founders chose a different approach - they chose such Ukrainian folk instruments, as the bandura, tsymbaly, violin, sopilka, surma, lira and others. The typical repertoire genre was traditional *troysta* [folk trio] music from various regions of Ukraine. Although the bandura was usually not included in such ensembles, nevertheless, as the singular uniquely Ukrainian folk instrument, it became one of the lead instruments in the orchestra, lending its colorful sound palette for an overall timbre effect. The same principle of competition between instruments that dominates in *troysta* music is carried over into the folk orchestra, with the bandura section often playing on a leading role. As is the case with other instruments of the orchestra, such as the violins, tsymbaly or winds, the bandura section must maintain very high standards. One of the most difficult standards to uphold pertains to the intonation and rhythmic requirements. Before each rehearsal and concert, bandurists must be very exacting in tuning their instruments, as well as adjusting the

ditals, which are mandatory for every bandura in the orchestra. The bandura was not designed as an orchestral instrument - its strings have a very short sustain, and this makes it very difficult to synchronize it with other instruments. This requires many hours of hard work. The question of dynamics poses fewer problems because the bandura is very responsive to the player's touch, but to a great extent its effectiveness depends on the accuracy of intonation and rhythmic requirements mentioned above.

The orchestra's repertoire is very diverse, thanks to the creative efforts of such leading contemporary Ukrainian composers as Mykola Dremluha, Kostiantyn Miaskov, Volodymyr Zubytsky, Anatoliy Haidenko. The works of classical composers are also included: Mykola Lysenko, Petro Hulak-Artemovsky, Levko Revutsky, Kyrylo Stetsenko. The majority of the repertoire is based on Ukrainian folk songs and dances as interpreted by each composer. Audience favorites include: Hulak-Artemovsky's "Introduction" and "Lyrical Dance" from the opera *Zaporozhets beyond the Danube*; Lysenko's "Rhapsody No. 2"; Orlov's "Hopak", "Music from Dykanka"; Adamtsevych's aforementioned "Zaporizhian March", "Musical Improvisation"; and Remeshylo's "Hutsul Melodies". All of these works involve the bandura section, maximizing the Kyiv bandura's technical potential, with the bandura often playing key solo passages. On the other hand, the bandura also serves an important function as an accompaniment to other orchestral sections.

Since its inception, the National Folk Orchestra has had the honor of working with Ukraine's leading vocal soloists Dmytro Hnatiuk, Yevhenia Miroschnychenko, Anatoliy Solovianenko, and Mykola Kondratiuk. It also works with young, upcoming vocal talents such Femi Mustafaiev, Valentyna Stepova, Hennadiy Vasko. The orchestra's library has over 1000 orchestral arrangements of Ukrainian folk songs, classical romances, and vocal pieces by contemporary composers. The bandura really shines in such works as Y. Orlov's arrangement of "I Would Take

(Continued on page 46)

МИКОЛАЇВСЬКЕ ТРІО В ГОЛЛАНДІЇ

В Миколаєві звучить бандура - там навчають у музичних школах, музичному училищі, а недавно ми дізналися, що в Миколаєві також організована хлоп'яча капеля бандуристів "Срібний передзвін".

В класі бандури музичного училища зроблені стенди, де поміщені матеріали про кобзарів та бандуристів, багато матеріалів там є завдяки нашому журналові "Бандура". Бандуристка Марина Добровольська описує свою роботу, як просвітительську. Вона з тріо у складі Світлани Кирилюк та Майї Желізної виступали в Голландії і ось їхні враження: "Це дуже цивілізована країна і люди цінують не тільки свою культуру. Перший раз, коли ми приїхали, то люди з зацікавленням розпитували про бандуру, про що ми співаємо. Співали ми біля різних торгових центрів для реклами, в різних містах. І потім нас почали замовляти. Ми були як "музична несподіванка" на днях народження, як подарунки на ювілеях, нас замовляли люди і привозили в інше місце, де вже хтось щось святкував, але про нас ніхто не знав. І це дійсно були несподіванки, бо коли люди бачили нас з бандурами, я дивилася на їхні обличчя і там бачила просто зацікавленість, але коли ми починали грати вступ пісні, то

бачила, що їм подобається цей звук трьох бандур; а коли ми починали співати, от тоді треба було б на них подивитися! В нас так не можуть реагувати. Вони починали переглядатися між собою і тільки губами ворушити: прекрасно, божественно!... І це повторювалося постійно в різних місцях. Коли ми починали грати, я собі в думках казала: зараз ви здивуетесь! - І так воно й виходило.

Одного року ми виступали на святах, різних знаменних датах у ресторанах, у церквах, на весіллях під час служби. А потім нас зустрів один пан, який допоміг нам записати й видати наш компакт диск. І коли ми приїхали до Голландії вдруге, то публіка вже про нас знала, можна так висловитися, що ніби то якась мода пішла на наше тріо. Ми виступали в більшості по весіллях в дуже заможних людей, а вони влаштовували ті свята в дуже гарних старовинних замках. І от, як це відбувалось: гості ходять, розмовляють, а господар чи господиня підводить до нас і починає розказувати, звідки ми і який це є старовинний інструмент, що такий існує тільки в Україні. А потім гості розкуповують ще й наші записи. А потім хтось із гостей запрошує нас на наступний виступ до себе. Колись голландська

Тріо бандуристок Майя Желізна, Світлана Кирилюк та Марина Добровольська в Голландії.
Bandura trio - Maya Zhelizna, Svitlana Kyryliuk and Maryna Dobrovolska in Holland

газета написала про нас "Ангели, що грають на бандурах". Так наступного дня до нас підходили і поздоровляли, показували вирізки з газет. А ще ми виступали на національному радіо, та для тих хто за кермом. Бандуру в Голландії сприймають дуже гарно і цінять нашу культуру. Ми часто мали по три виступи в день і так кожного дня. Аж не віриться тепер. З ранку ми виходили на вулиці і "несли культуру в маси". Нас замовляли господині магазинів, щоб до них більше покупців заходило, було також багато запрошень, коли в Голландії проходила виставка скульптур, тоді ми грали між скульптурами в парку. Туристи приїздили

звідусіль. Так, люди дуже хотіли, щоб ми виступали, або у Франції на Різдво, або в Англії. Виступили ми й у Голландській консерваторії кілька разів, їздили з Голландії до Німеччини з концертами, та й до Бельгії, де виступали в найдорожчих ресторанах. Побачили ми трохи світу. І я дуже рада, що де б ми не грали, люди сприймали бандуру з захопленням, вони були просто вражені і нам було дуже приємно."

Бажаємо Марині та її бандуристам, учасникам тріо, як також їхнім учням великих творчих здобутків, цікавих подорожей, та всього найкращого.

Marta Oleniuk

MYKOLAIV TRIO IN HOLLAD

One hears the sounds of bandura everywhere in Mykolaiv - in music schools, in colleges and during performances of the recently organized boy's bandura ensemble "Sribnyj Peredzvin". Bandura literature is displayed in the bandura class of the music school - much of it quoted from Bandura magazine. In the words of Maryna Dobrovolska, a bandurist, who performs with Svitlana Kyrlyuk and Maya Zhelizna in a bandura trio, we relate their experience during a tour in Holland:

"It is a very civilized country and the people are eager to learn about our culture. We played at shopping centers, and market places just to advertise our music and soon people started asking us about the bandura and about the content of our songs. We started getting engagement invitations for weddings, parties and all kinds of celebrations. When they first saw us with our banduras, their faces showed curiosity, when they heard the sounds of the banduras, their expressions showed appreciation, but when they heard our singing with bandura accompaniment, the reaction was one of amazement. This happened in different cities. We played in expensive restaurants, in churches, often in three different places in one day. We met one impresario who helped us to produce our compact disc. We sold CD's and tapes after each performance. When we visited Holland for the second time, the people already recognized us and began arranging performances for us at old castles and villas of rich people. When announcing

us they always stressed the fact that banduras are a Ukrainian national instrument. We even played in stores in order to draw more customers and during a sculpture exhibition. Perhaps the most interesting concert we gave was at a conservatory. We got invitations to play in France and in England for Christmas but we could only make side trips to Germany and Belgium for several performances. The most satisfying aspect of these performances was the fact that we saw genuine appreciation of our Ukrainian bandura and music."

Our editorial staff extends our best wishes to Maryna and her trio for future musical excursions.

Майя Желізна, Світлана Кирилюк та Марина Добровольська в Роттердамі біля консерваторії, де був зроблений запис на компакт диск "Червона калинонька"
Maya Zhelizna, Svitlana Kyrlyuk and Maryna Dobrovolska, Rotterdam conservatory, where they made recording for their CD

НА НАШІЙ ОБКЛАДИНЦІ: САМОДІЯЛЬНА НАРОДНА КАПЕЛА БАНДУРИСТІВ “ДИВО-СТРУНИ”

Самодіяльна народна капела бандуристів “Диво-струни” (Волинський університет) створена у 1984 році з ініціативи колишнього ректора Луцького педагогічного інституту св.п. Нестора Бурчака. Відразу по закінченні Львівської консерваторії, Мирослава Сточанська була запрошена для організації колективу. За лічені місяці було закуплено інструменти (30 штук), пошито костюми, створено умови для проведення репетицій. До числа учасників капели ввійшли студентки педагогічного факультету університету.

Перший концерт капели бандуристів відбувся у квітні 1985 року. Натхнення праця колективу над оволодінням інструментом, майстерністю виконання увінчалася успіхом і навесні 1989 року рішенням Укрпрофради колективу було присвоєно почесне звання “Самодіяльний народний колектив” і відтоді капела має назву - “Диво-струни”.

Капела з її малими формами (дует, тріо, квінтет, ансамбль) та солістами стала творчою лабораторією для виховання майбутнього вчителя музики у школі, керівника дитячого ансамблю бандуристів та керівника позакласної роботи зі школярами. Одночасно інститутська капела - активний концертний колектив (участь у більш як 300 концертах міста і області). Традиційними стали виступи капели і ансамблів у Шевченківські дні, Лесині дні, Різдвяні свята. Колектив став дипломантом Всеукраїнських студентських літературно-фольклорних свят “Лесина пісня” (I-V 1988-1992 роки, Луцьк). У 1992 році квінтет “Диво-струни” - лауреат II премії Першого Всеукраїнського конкурсу бандуристів, студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Майже щороку капела бере участь в Обласному кобзарському святі, що проводиться у Луцьку. В 1994 році - володар Гран-Прі цього конкурсу. Нещодавно капела “Диво-струни” виступила на цьому святі поза конкурсом як показовий колектив.

Склад капели: 15-20 бандуристів (залежно від набору студентів), 30 осіб - вокальна група. Репертуар немалий і різноманітний. Кращі наші твори: Коляд-

ки: “Що то за предиво”, “Нова радість стала”, “Думи мої” на вірші Шевченка, “Вечірня година” А.Гриця і Л.Українки, “Золотії терни” М.Жербіна і Л.Українки, укр.нар.пісня “Чорна рілля ізорана”, “Ой ти, дівчино, з горіха зерня” А.Кос-Анатольського та І.Франка, “Іхав козак за Дунай” за Г.Давидовським, “Чуєш брате мій” Б. та Л. Лепких, “Журба” сл. Л. Глібова та інші.

Аранжування творів здійснюється керівником та кращими студентами, проходять апробацію на репетиціях, виступах капели, а також у колективах міста та області. Готується до видання збірка нових творів для ансамблів бандуристів, обробки та аранжування котрих здійснені в нашому колективі. У травні цього року капела бандуристів “Диво-струни” зустріла свій 15-тий Ювілей, готується святкова програма. Будемо брати участь і у святковому концерті до 60-ти-річчя Волинського університету.

Тріо бандуристок Волинського університету імені Лесі Українки у складі Анни Трач, Олени Нагірної та Наталії Никитюк (керівник М. Сточанська) - переможці Міжнародного музичного фестивалю “Срібні струни”, Тернопіль 2000 р.

ON OUR COVER:

BANDURA ENSEMBLE "MAGIC STRINGS" FROM LUTSK

"Dyvo-Struny" or "Magic Strings" in English was organized at the Volyn University in 1984 by the dean of the University in Lutsk, the late Nestor Burchak. Myroslava Stochan-ska was invited to be the director of the ensemble. Some 30 banduras and costumes were acquired. Members were recruited from the pedagogical department. In April 1985 the first concert took place. Official title of Independent Folk Ensemble Magic Strings was approved by the authorities in 1989. This "capela" or ensemble became a training place for new members and seasoned future teachers and leaders of children's ensembles in other schools.

After more than 300 public appearances of the ensemble they became traditional performers at various holidays and celebrations. The ensemble performs as a whole or in smaller groups such as duets, trios, and quintets. They won recognition and numerous prizes in competitions in Lutsk and throughout the region including a Grand Prize in 1994.

The bandura ensemble numbers from 15-20 members with a choir of about 30 singers. The repertoire is rich and diversified consisting of folk songs, carols and original compositions by such composers as M. Zherbin, A. Kos-Anatolsky, H. Davydovsky, B. and L. Lepky, and others. The arrangements are made by the artistic director and talented students, which are then evaluated in rehearsals and performances. A collection of new works from the repertoire of "Magic Strings" is being prepared for publication. This year marks the 15th anniversary of "Magic Strings". The ensemble plans to commemorate the occasion with a concert coinciding with the 60th anniversary of the University of Volyn.

Picture on page 45 - Bandura Trio from Volyn' University named after Lesya Ukrainka: Anna Trach, Olena Nahirna and Natalia Nykytiuk (director M. Stochanska) - winners of International music festival "Silver Strings", Ternopil 2000.

Continued from page 42 - Bandura in Folk Orchestra

My Bandura and Play" or "Under the Cherry Tree" as arranged by M. Lysenko; in by Y. Stepovy's romances "Swim on, Young Swan" and "The Sun Rises beyond the Field"; in Bilash's "Zhuravka", and many other orchestral arrangements that feature the bandura's unique possibilities.

The National Folk Instrument Orchestra was always well known for its soloists. Among the first was the duet of the Lytvyn brothers Vasyl and Mykola, who were extremely popular with listeners. Witnesses attest to the fact that concerts eventually ground to a halt due to these successes, and the brothers were forced to leave the orchestra. The reasoning, which was determined by governmental institutions that were not even remotely related to artistic endeavors, was quite simple: the Lytvyn brothers were true carriers of the kobzar spirit and traditions, and this was not at all in the interest of Soviet culture.

Instrumental bandura music developed

with greater success and fewer limitations. Kostiantyn Miaskov, Mykola Dremliuha, Yakiv Lapynsky composed music especially for the bandurists. First among the most noted bandura soloists who performed these pieces was National Artist of Ukraine Petro Chukhray. Others included: Olha Petrenko, Svitlana Onyschenko, and Merited Artist of Ukraine Alla Sheptytska.

Today, the National Orchestra of Ukrainian Folk Instruments is experiencing a renaissance of sorts, and is enjoying great success among enthusiasts of Ukrainian folk instrumental music. Doubtlessly, no small part of that success was earned by the bandura section.

Б. Жеплинський

*голова Львівського відділення Всеукраїнської спілки
кобзарів, бандуристів і лірників*

БАНДУРИСТ, АКТОР, МИТЕЦЬ, ПАТРІОТ ЮРІЙ СІНГАЛЕВИЧ (1911-1947)

25 травня 2001 року минає 90 років з дня народження зачинателя і подвижника відродження кобзарського мистецтва в Галичині, одного з визначних галицьких бандуристів початку ХХ ст. Юрія Сінгалевича.

Він народився в с. Романові біля Бірки на Львівщині, де його дідусь, Яків Сінгалевич був тоді парохом.

Юрій змалку виявив любов до музики, ріс кмітливим хлопчиком. Навчаючись в гімназії за підручником Гната Хоткевича, сам виготовив собі бандуру і навчився на ній грати.

Сінгалевич був дуже здібним педагогом та добрим організатором. Ще в довоєнний період він створює свою своєрідну кобзарську школу, в якій не тільки вчить грати на бандурі, але й пояснює, як самому виготовити інструмент, знайомить учнів з історією кобзарського мистецтва, показує, як грати на таких народних інструментах, як ліра, торбан, старовинна кобза. Ціла колекція цих інструментів була цінним надбанням. Вони прикрашали інтер'єр його скромної кімнати.

Юрій Сінгалевич досяг високої техніки гри. Перший в Галичині почав грати на басах бандури трьома, а то й чотирма пальцями лівої руки. Став чудовим інструменталістом.

Крім своєрідного галицького способу гри, пропонував учням і вчив виконувати хоч декілька творів харківським способом гри, який, на жаль, після смерті

Чи думав він, чи сподівався,
Що та пора прийде колись -
Що під бандуру заспівають,
Перед якою він моливсь.
І кобзарі, і кобзарята,
Яким іще рости й рости,
Україну будуть прославляти
І пісню рідну берегти.

*Михайло Баран, кобзар,
заслужений працівник культури*

Сінгалевича був призабутий в Галичині і тільки тепер знову віродився учнями В. Герасименка.

В репертуарі бандуриста було багато історичних, побутових, жартівливих народних пісень, інструментальних творів у власних обробках, кілька дум. Свої концертні виступи супроводжував часто розповідями про кобзу-бандуру та кобзарство.

На початку 1940 років разом з юним ще тоді Олегом Гасюком Сінгалевич почав формувати першу у Львові й Галичині дитячу капелю бандуристів, а далі створив і першу в західних областях України капелю дорослих бандуристів у Львові.

Сінгалевич деякий час навчався в знаменитій школі маляра

Олекси Новаківського у Львові, а згодом став фундатором першого лялькового театру в Львові, який діє й тепер.

Він підготував до друку свій підручник гри на бандурі, але видати його не зміг. Йому належить багато цікавих вправ та етюдів для бандури, обробок українських народних пісень, кілька власних творів. Деякі з них були опубліковані за кордоном. Зокрема, сім пісень та танців увійшли в "Кобзарський підручник" Зиновія Штокалка, котрий видав професор Альбертського університету Андрій Горняткевич.

Дружина Юрія після його трагічної загибелі була репресована та заслана на каторжні роботи в Сибір. Там разом з братами Жеплинськими грала в ство-

реній ними капелі бандуристів каторжан (в селищі Торбі Томської області) та важко працювала на вирубці лісу. Така ж страшна доля чекала й майже всіх інших учнів та побратимів Сінгалевича. Були арештовані і пройшли через ГУЛА-Ги Всеволод Васильківський, Мирослав Гребенюк, Олег Гасюк, Михайло Табін-

ський та інші.

... Загинув Юрій Сінгалевич в автомобільній катастрофі при загадкових обставинах, повертаючись із своїми капелянами із чергового концерту. Сталось це у Львові 28 липня 1947 року. Похований з кобзарськими почесностями на Личаківському цвинтарі у Львові.

B. Zheplynsky

BANDURIST, ACTOR, ARTIST, PATRIOT YURIY SINHALEVYCH (1911-1947)

25 May 2001 marks the 90th birthday of Yuriy Sinhalevych, the driving force of the kobzar movement in Western Ukraine and one of the best known bandurists from the Halychyna region of the mid 20th century.

Sinhalevych was born in the village of Romaniv near Bibrky, Lviv region, where his grandfather Yakiv Sinhalevych served as pastor.

Yuriy loved music from childhood. During his high school years, he built his own bandura and learned to play it on the basis of Hnat Khotkevych's handbook.

Sinhalevych was a very talented pedagogue and good organizer. In the inter-war period, he founded his own kobzar school, where he not only taught how to play the bandura, but also provided instruction in how to build the instrument. His students learned about the history of kobzars, how to play such Ukrainian folk instruments as the lira, torban and the more traditional kobza. Besides teaching his students his own Halychyna technique of bandura playing, he also encouraged them to learn at least a few pieces in Kharkiv style. Unfortunately, after his death, the Kharkiv technique was forgotten in Halychyna (and in most of Ukraine, for that matter), until recently revived by Professor Vasyl Herasymenko.

Yuriy Sinhalevych was technically very adept on the bandura. He was the first in the Halychyna region to play the bass strings with three and even four fingers of his left hand.

The collection of folk instruments, which decorated the walls of his modest room, was invaluable.

Sinhalevych's repertoire included many historical, humorous and other folk songs, his own arrangements of instrumental compositions, and some dumy. His concerts often included short lectures about the kobza-

bandura and their lore.

In the beginning of the 1940s, Sinhalevych and the still young Oleh Hasiuk founded the first children's bandurist chorus and later an adult bandurist chorus in Lviv - the first in all of Western Ukraine.

Sinhalevych also studied for a short period in the famous art school of Oleksa Novakivsky in Lviv, and later became the founder of the first puppet theatre in Lviv, which is still in operation.

Although he prepared materials for a bandura handbook, he was unable to have it published. He wrote many interesting exercises, etudes, folk song arrangements, and original compositions, some of which were published abroad. Specifically, seven of his songs and dance melodies were included in Zinoviy Shtokalko's *A Kobzar Handbook*, which was published by Professor Andriy Hornjatkevyc of the University of Alberta.

After Yuriy's tragic death, his wife was arrested, sent into exile and hard labor in Siberia. There she played in a bandura ensemble in the village of Torba, Tomsk region, while having to endure hard labor in the Siberian woods. Such horrible fate met the other students and co-workers of Sinhalevych. Vsevolod Velykivsky, Myroslav Hrebieniuk, Oleh Hasiuk, Mykhailo Tabinsky and others were all exiled to the GULAG.

Sinhalevych, himself, died in an automobile accident under mysterious circumstances while returning with the members of his ensemble from a concert on July 28, 1947. He was buried with kobzar honors by his friends and co-workers at the Lychakiv cemetery in Lviv.

СТИХЛА БАНДУРА...

Роман Левицький, 1908-2000

28 жовтня 2000 року в місті Рогвей, Нью-Джерсі помер, назавжди залишившись в історії нашої громади, 92-літній диригент, бандурист, співак, професор, організатор ансамблів, автор статей та фейлетонів на музично-громадські теми Роман Левицький.

Між талантами св. п. Р. Левицького була вмілість легко й погідно співпрацювати, керувати. За свій хист диригента він удостоївся щиро-го признання ще від етномузикознавця з європейським ім'ям Філарета Колесси. А безпосередній письменницький талант Діда Паляниці нерідко промовляв зі сторінок "Свободи". Ось його живий усміх: "Чи пам'ятаєте мене, старого бандуриста, що, як той Шевченків Перебендя старий-сліпий, вештався усюди? Чи пам'ятаєте мене, диригента церковних хорів у Нью-Йорку, в Елізабеті, та Перт-Амбої? Чи ще пам'ятаєте мене учителя гри на бандурі на Союзівці, в Українському музичному інституті в Нью-Йорку, в Ньюарку, в Народному Домі в Джерсі-Ситі, при Школі Українознавства в Бавдн-Бруку, у Виппані, в Перт-Амбої?" І чи може хтось забути його?

Ще відомий співак Мирослав Скала-Старицький говорив про спів, як про життєву конечність. Так само автобіографічна розповідь Левицького "Пісня - моє життя" ("Америка, 2 січня 1971 року) доволі рельєфно розгортає оту життєву приману й взагалі зміст існування для співу й музики. А вже його книжка фельєтонів та гуморесок "Пісня про серце" (Львів-Нью-Йорк, 1997) - це цикл етюдів, розмислів та поучень цього кмітливого письменника-вчителя. Тому, що біографія св. п. Р. Левицького доволі відома, (журнал "Бандура") нагадаю лиш основні її етапи: народився 18 серпня 1908 року у селі Рогачин, Бережанського повіту в Галичи-

Роман Левицький, 1958 р.
Roman Levycky, 1958

ні. Закінчив студії фізкультури на Ягайлонському університеті в Кракові, музику студіював у Краківській державній консерваторії в класі солоспіву (1928-30 рр).

На Крайовому конкурсі хорів (Львів, 1942) на який прибуло 460 ансамблів, а 163 були допущені до конкурсу, диригент Р. Левицький мав великий успіх: хор Учительської семінарії з Криниці під його проводом,

як єдиний шкільний хор в конкурсі, отримав повне признання та відзначення і брав участь в кінцевому концерті нагороджених ансамблів. Викладав гру на бандурі в Українському Музичному Інституті в Нью-Йорку (1954-1979) на запрошення директора, піяніста Р. Савицького.

Завдяки рідкісній красі голосу (оксамитовий бас-баритон) його взяли до складу американського хору Кейн-коледжу в м. Юніон, Нью-Джерсі; в концертах цього ансамблю дивував слухачів своєю сольовою точкою з бандурою. Здійснив чимало звукозаписів у професійних студіях.

Р. Левицький писав, що його улюбленими музикотворцями були Д. Бортнянський, А. Ведель, М. Вербицький, М. Лисенко, М. Леонтович, Ф. Колесса, та О. Білаш. Ці імена говорять самі за себе і становлять індекс-зміст музичних ідеалів покійного. Він захоплювався голосом Дмитра Гнатюка, а ми - співом Р. Левицького, який незрівнянно виконував у Літургії "Отче наш". Тут він зумів допровадити вікодавню молитву до високого мистецтва слова й звуку. Та автор цих рядків свідомий, що вони заслабі в цю хвилину і що вистачить подякувати Господеві за те, що Роман Левицький між нами був, що ми його мали, подивлялися й любили, як гарного музику і добру людину.

ROMAN LEWYCKY

(1908-2000)

Roman Lewycky, well-known bandurist, conductor, singer, music teacher, founder of musical groups, regular contributor to the Ukrainian-American newspaper "Svoboda" under the pseudonym of "Did Palianytsia," and other humorous stories under the pseudonym of Batih, passed away on October 20, 2000 in Rahway, NJ. Among his many accomplishments were his publications — two books, as well as audio recordings of his bandura performances, albums with his choirs, and original compositions. He was a soloist of the Dumka Choir, and of the Ukrainian Bandurist Chorus under the direction of Kytasty and Bozhyk. He conducted the church choirs of St. George's Parish in New York City, St. Volodymyr's in Elizabeth, NJ, St. Mary's in Perth Amboy and the Metropolitan Choir. Many remember him from programs at the Ukrainian resorts of Soiuzivka and SUM (Ukrainian American Youth Association), where he taught singing during the summer season. Roman Lewycky taught bandura, and was loved for his performances among Ukrainians and foreigners alike. After recovering from a very serious illness, he dedicated a series of songs to the Virgin Mary, in gratitude for her guidance and strength. Mr. Lewycky was buried in Bound Brook, NJ. He left behind his faithful and loving wife Iryna, daughter Neonila with husband Herus, his sister and brother-in-law D. Pasichynsky and family in Australia, as well as family in Ukraine.

Bandura Magazine featured an article about Roman Lewycky in 1998 (See issue 65-66) in honor of his 90th birthday. During his

long life, this gentle, selfless individual dedicated his talents to propagating the bandura in the United States. Although he began learning to play the bandura at the age of 39, he had the opportunity to learn from the masters: H. Kytasty, Potapenko, H. Nazarenko, P. Honcharenko, Ciura and others. He founded a number of various types of ensembles: first a mixed quartet, then a girls' bandura ensemble. Lewycky studied at the Krakow Conservatory, but began his music studies still in Sambir, Ukraine and then at the teachers' seminary in the village of Krynytsia, Lemkivschyna, where he earned high honors as the conductor of a choir that won first place among 350 choirs at a competition in Lviv. He first became acquainted with the bandura in Germany. Upon his arrival in the US, he was involved with a number of bandura groups: he performed with the ensemble of S. Hanushevsky, and in a quartet, which included Z. Shtokalko; organized a school of bandura at the Ukrainian National Home in New Jersey; had 30 students in Whippany, New Jersey, and 50 in Bound Brook. In New York City, his students at the Ukrainian Music Institute formed a mixed bandura ensemble, the Hnat Khotkevych Bandura Ensemble.

During his last years, Roman Lewycky performed mostly as a soloist, and released a number of recordings. We fondly remember this hard-working, dedicated bandurist, who contributed so much to the preservation and development of Ukrainian culture in the diaspora.

Photo: R. Levycky with capelia in 1958

МИКОЛА БУДНИК - ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Кобзарське братство сумує - в молодому віці, не доживши до свого 50-ліття, відійшов у вічність Микола Будник - засновник кобзарського цеху в Ірпені, продовжувач справи Георгія Ткаченка - автентичного кобзаря, який зберігав репертуар та манеру виконання кобзарів-бандуристів XIX ст.

Народився Будник у с. Сколобів, Володарськ-Волинського району на Житомирщині. Після закінчення середньої школи займався самоосвітою, багато читав. У 1980 році почав вчитися грати на бандурі народного типу у ветерана кобзарського мистецтва Георгія Кириловича Ткаченка в Києві, від якого перейняв "зінківську школу" гри на бандурі. З того часу кобзарював, зберігаючи традиції давніх кобзарів. Разом з іншими однодумцями утворив кобзарський цех під Києвом в Ірпені. Сам виготовляв та учив молодших виготовляти облегшені прості бандури народного типу (кобзи), а також торбани й гуслі. Будник виготовляв бандури ручним способом, не приміняючи ніяких електричних пристосувань, так як робили це майстри у XIX ст., бо вважав, що тоді майстер краще відчуває дерево, що звук у бандури буде теплим та душевним. Серед його клієнтів Володимир Кушпет, Едвард Драч, Михайло Хай, Віктор Мішалов, Юліян Китастих та ін.

Будник виконував традиційний кобзарський репертуар: народні пісні та думи, псалми і канти. Мав учнів, яких учив грати на відродженій (Вересаєвого типу) народній бандурі. Брав участь у з'їзді кобзарів та лірників у 1990 році.

Разом з лірником М. Й. Хаєм та кобзарями кобзарського цеху намагався відродити традиційні форми функціонування кобзарства в сучасних умовах, виступаючи на вулицях, майданах біля церков та соборів, на площах та інших людних місцях. Вічна йому пам'ять!

MYKOLA BUDNYK - MEMORY ETERNAL

The kobzar brotherhood is mourning the death of Mykola Budnyk who did not even reach his 50th birthday when death claimed him from among the living. He was a genuine promulgator of the kobzar art as practiced by Heorhiy Tkachenko who cultivated the repertoire of nineteenth century kobzari.

Mykola Budnyk became interested in the classical or traditional bandura, studying under Heorhy Tkachenko in the early 1980s. At that time there was a lack of instruments and he initially made himself a bandura copying the design of Tkachenko's instrument. Later he began making instruments for Tkachenko's other students. Budnyk would often scour the streets of Kyiv for uprooted trees in parks and street widenings. He did not use power instruments, relying on traditional methods for the crafting of his instruments.

In time, he began to teach others to make instruments themselves. Apart from traditional banduras, Mykola Budnyk has made copies of the 12 stringed Veresai kobza-bandura, torbans, husli and Ukrainian hurdygurdies. Budnyk made banduras manually without the use of power tools, just as craftsmen had done in the nineteenth century. He believed that the master will thus have a better feel for the wood, while the sound of the bandura will be warmer and more soulful. These instruments are thought to be some of the best in the category of traditional banduras.

Some of Budnyk's clients include Volodymyr Kushpet, Eduard Drach, Mykhailo Khai, Victor Mishalow and Julian Kytasty. Budnyk's students who have made instruments include Valentyn Nahnybida, Andryj Kabaliuk, Serhij Rad'ko, Mykola Tovkajlo, Vasyly Khodakivskyj.

Together with M. Khai, Budnyk formed a kobzar guild and revived some of the old kobzar traditions by playing at market places, in front of churches and in other public places.

May he rest in piece and may he always be remembered.

Микола Будник (1953-2001)
Mykola Budnyk (1953-2001)

ЩЕ ПРО ОДНУ КОБЗУ

Після другої світової війни до Канади емігрував Павло Конопленко-Запорожець. Якийсь час він жив у Гаффорді, що в Саскачевані, а пізніше поселився у Вінніпегу. Він виступав з кобзою на різних громадських заходах, а фірма Folkways випустила платівку його пісень та інструментальних творів. Крім того, у 1963 р. він видав власним коштом книжку нарисів “Кобза і бандура”, а в 1970 р. збірку фотографій, рецензій та ін. під заголовком “Кобзар Павло Конопленко-Запорожець у 60-ліття тріумфу кобзи.”

Платівки фірми звичайно мали брошурки з обширними даними про виконавців та їхні інструменти, але у випадку Конопленка брошурка подає тільки тексти пісень і найелементарніші дані про Україну та її культуру.

У своїй книжці з 1963 р. автор присвячує чимало уваги описові кобзи, підкреслюючи, що це самостійний інструмент, який не тотожний з бандурою (21). Він розглядає походження назв обидвох інструментів (23-32), наводить чимало джерел, але фактично більше уваги присвячує бандурі, як кобзі (32-44).

Дальше, Конопленко описує, як він уперше познайомився зі своїм інструментом (44-51): У 1902 р., коли йому йшов дванадцятий рік, він уперше побачив кобзу й торбан у хаті Данила Богдановича Потапенка і тоді він уже кілька років учився грати на скрипці та гітарі (46). Молодий Павло зробив на Потапенка велике враження своєю грою на гітарі й власник тих інструментів запропонував юнакові вибрати собі один з них, чи торбан, чи кобзу. Конопленко зразу ж вибрав кобзу (47).

Тут же Конопленко пише, що та кобза мала вісім основних струн вздовж грифу та чотири приструнки. На грифі було всього шість ладів (48). Згодом він почав удосконалювати кобзу додаючи ще десять ладів. Він підкреслює, що та кобза уже мала хроматичний звукоряд (49), але не каже, як була настроєна.

Відповідь на те питання знаходимо в книжці з 1970 р., де він подає схему будови своєї кобзи (312), а що найважливіше, стрій і табулятуру інструменту

(313): Цікаво, що цю схему скопійовано з якогось російського видання і докреслено від руки табулятуру восьмої (найнижчої) струни. Тут бачимо стрій Н, d, g, h, d¹, g¹, h¹, d², з чого видно, що вищих сім струн настроєні точно, як на семи-струнній гітарі й Конопленкове вдосконалення полягало в доданні найнижчої струни Н та додаткових ладів.

Дальше (321) Конопленко подає стрій приструнків як c², dis²/es², g², та c³ і про них він каже, що вони “служать у виїняткових композиціях акомпан'яментом, а також і при закінченні твору” (313). У нього наведена табулятура тільки на сімнадцять ладів “тому, що тільки переважно у такому укладі виконуються твори” (313). Другою причиною може бути, що на гітарі рідко буває більше, як вісімнадцять ладів і стільки їх подано в підручнику, з якого він узяв табулятуру.

На платівці не чути, щоб виконавець використовував приструнки, отже його “кобза” була в основному семиструнна гітара з доданою восьмою струною й вона мало чим різнилася від “кобз” створених в Україні починаючи з 1970-х рр. на основі домр і гітар.

Бібліографія

Конопленко-Запорожець, Павло. “Кобза і Бандура”, Вінніпег: Автор, 1963.

Конопленко-Запорожець, Павло. “Кобзар Конопленко-Запорожець у 60-ліття тріумфу кобзи”. Вінніпег: Автор, 1970.

Konoplenko-Zaporozhets, “The Kobza, Songs and Tunes played on the Kobza and sung in Ukrainian by Paul Konoplenko [Кобза. Пісні та мелодії, які грає на кобзі й співає по-українському Павло Конопленко]”. Folkways Records FW 8705.

НОВІ ЗАПИСИ БАНДУРНОЇ МУЗИКИ

Доремій Фасоля

Тарас Лазуркевич, *Паралелі часу*; Taras Lazurkevych, *Parallels of Time*. Львів: ACF "KOBZAR", 1999.

Не так уже й давно до фонотеки бандуристів додано компакт-диск та касетка молодого бандуриста і композитора зі Львова Тараса Лазуркевича під назвою "Паралелі часу".

У коментарі до компактдиску описано еволюцію кобзи-бандури у концертний інструмент, який "здатний до відтворення повноцінної, різноманітної за змістом та формою музики", на якому "будуть блискуче виконуватись твори світової класики, концерти у супроводі симфонічних оркестрів і модерні композиції".

Щоб показати виконавські можливості концертної бандури конструкції проф. Василя Герасименка, Лазуркевич пропонує слухачам транскрипції барокових та класичних творів, написаних для інших інструментів (перша частина концерту g-moll А. Вівальді, чотири танці - Алеманда, Куранта, Сарабанда та Жига - із Сюїти № 4 C-dur Д. Букстегуде та Концерт D-dur Д. Бортнянського), сучасну композицію для бандури (Сонату Ю. Олійника, Фантазію на тему української народної пісні "Жалі мої, жалі" Т. Лазуркевича), авторські пісні ("Ти не забудь" А. Кос-Анатольського й Т. Одудька та

"Мамина пісня" Т. Лазуркевича й С. Рачинця) естрадний танець "Тіко-тіко" З. Абреу та релігійну пісню Т. Лазуркевича "Добра новина".

У концертах Вівальді та Бортнянського, як і в "Добрій новині", оркестр імітують електронні інструменти (О. Абдул та Ю. Антонюк). В останньому творі, крім вокального соло Лазуркевича, виступає також хор, але хто в ньому співає, в компактдиску, на жаль, не з'ясовано.

Розмаїття, безумовно, велике, бандуру показано в різних ракурсах, і ця багатогранність охоплює твори від XVII до XX ст. Нікого не повинна дивувати майже повна відсутність українських народних пісень (вони присутні на першій касетці Т. Лазуркевича, виданій ще в 1993 році), а тут бандурист хоче показати сучасну бандуру як концертний, а не національний інструмент.

І вокальну, і інструментальну техніку Лазуркевича треба дуже похвалити, відчувається високоякісна консерваторська школа. Однак, треба зауважити, що "оркестровий" супровід на електронних інструментах не вийшов Лазуркевичеві на користь, бо у Вівальді та Бортнянського він сором'язливий, його ледве чути, а в "Маминій пісні" та "Добрій новині" - занадто сильний, що навіть не чути, чи в тих піснях бандура взагалі відіграє будь-яку роль. Це може бути суто технічна проблема при звукозаписі чи монтажі, але вона зменшила якість виконання. Зрозуміло, що в сучасних умовах є нелегко оплатити навіть камерний оркестр - більше для Вівальді та Бортнянського й не треба - але полягання на одну електроніку таки понизило рівень запису.

У компактдиску Лазуркевич показує виконавські можливості концертної бандури. Репертуар для цього є вдало підібраний, він дає можливість побачити інструмент у дуже різноманітних ракурсах та в руках (і голосі) виконавця з прекрасною технікою. Але коли деякі твори добре інтерпретовані ("Ти не забудь", Соната Олійника), то в інших відчувається полягання на техніку без належної

застанови над інтерпретацією.

Лазуркевич - молодий і талановитий бандурист та композитор. Його "Мамина пісня" - надзвичайно гарний ліричний твір, який продовжує традицію українських пісень про матерів, починаючи з фольклорних, а потім й авторських, як от "Рушничок" П. Майбороди, "А мати ходить на курган" А. Пашкевича та ін. Також заслуговує на

похвалу й інструментальний твір "Фантазія на тему української народної пісні "Жалі мої, жалі", в якому відчувається вплив сучасної музики України а також й гітарної музики з Південної Америки.

Тож на майбутнє побажаємо виконавцеві більш серйозного підходу до музичного виконання творів, а також втілення його творчих задумів і плянів у життя.

Doremy Fasola

Taras Lazurkevych, *Paraleli chasu; Parallels of Time*. Lviv: ACF "KOBZAR", 1999

In this CD T. Lazurkevych presents the concert bandura as an instrument on which a great variety of music can be performed. He proceeds from transcriptions of Baroque and Classical music to contemporary compositions written for the instrument. In several tracks Lazurkevych also demonstrates his considerable vocal abilities.

It is unfortunate that for various works Lazurkevych had to substitute electronics for chamber instruments, and often either the "orchestra" or the bandura is the loser, possibly due to poor mixing.

There is no question that Lazurkevych has excellent instrumental and vocal techniques, but in many tracks one feels a primary reliance on technique at the expense of interpretation, form at the cost of contents.

The works presented on this CD include the g minor Concerto of Vivaldi, Allemande, Courante, Sarabande, Gigue by Buxtehude, and the D Major Concerto by Bortniansky. These are transcriptions for bandura from harpsichord and various other instruments. Two original works for bandura follow: Sonata by Yuriy Oliynyk and Fantasy on a Ukrainian folk theme by Lazurkevych himself. The last two are among the best interpretations on this CD. Next there are two art songs: "Don't Forget" by A. Kos-Anatolsky and T. Odudko and "Mother's Song" by T. Lazurkevych followed by "Tico-tico" by Z. Abreu and a religious song "Good News" by T. Lazurkevych.

"Mother's song" is a beautiful lyrical song in the tradition of P. Mayboroda, A. Pashkevych and others. The Fantasy on a Ukrainian folk theme should be singled out as a praiseworthy original piece in which South American guitar influence is felt throughout.

We wish the young composer-performer much success and a more mature approach to balance between technique and musical context. May he realize his creative ideas and achieve his musical goals.

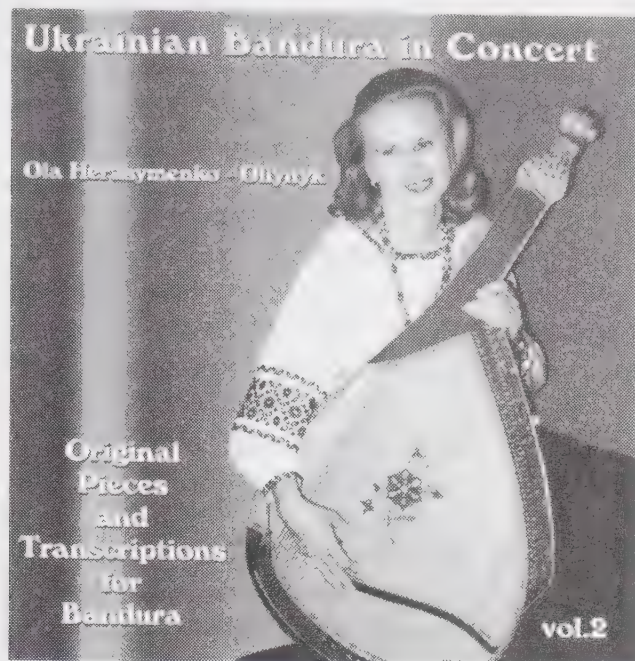
Andrij Horniatkevych

ABOUT ANOTHER "KOBZA"

Paul Konoplenko-Zaporozhets' settled in Canada after the Second World War and performed on a "kobza". He published two books on this instrument and Folkways Records issued a long-playing vinyl disc of his songs and instrumental pieces. In one of his books, Konoplenko specified that his "kobza" had eight strings tuned B, d, g, b, d¹, g¹, b¹, d², and the four prystrunky, rarely used by the author's own admission, were tuned c², d-sharp²/e-flat², g² and c³. There were twenty frets on the neck, although Konoplenko admitted that generally no more than seventeen of them were used.

From the above it can be seen that Konoplenko's "kobza" is actually a seven-string guitar with an added lowest string and modified body. In this it differs little from the "kobzas" made in Ukraine since the 1970s on the basis of guitars and domras, and shares few features with traditional nineteenth century instruments with that name.

НОВИЙ КОМПАКТ-ДИСК ОЛІ ГЕРАСИМЕНКО-ОЛІЙНИК

Підсумовуючи друге тисячоліття новими творчими досягненнями, відома бандуристка, заслужена артистка України Оля Герасименко-Олійник видала новий, надзвичайно цікавий компакт диск - "Концертні твори для бандури". Своєю появою запис відкрив нову сторінку в збагаченні концертного та педагогічного репертуару для бандури, ще раз підтвердив технічні можливості цього прекрасного українського народного музичного інструменту.

Першим твором, який відкрив цей диск стала "Елегія" Оксани Герасименко (сестри Олі), теж відомої бандуристки, композиторки, викладача Вищої музичної академії у Львові. П'єса овіяна ліричним, трохи сумним настроєм, варіантно-імпровізаційної побудови, з оригінальною акординою. Це одна з характерних п'єс творчого стилю композиторки.

Юрій Олійник - відомий піаніст, композитор та педагог в США і вже як композитор в Україні. Автор чотирьох фортепіанних концертів, багатьох творів для бандури (в тому числі й чотирьох концертів для бандури з оркестрою). В новому диску запропоновані на суд слухача кілька творів для бандури, першим з яких є Токката. Це віртуозний, насичений технічними прийомами твір, у якому відчувається продовження традицій таких українських авторів, як Л. Ревуцький, В. Косенко і поза тим яскраво вимальовуються ознаки індивідуального ком-

позиторського стилю автора.

"Чотири подорожі в Україну" для бандури та фортепіано Олійника (1994р.) році, відтворюють чотири пори року: весну, літо, осінь та зиму. Це відбилося на жанрових характеристиках кожної з п'єс. Розпочинається цикл з п'єси "Весняний танок", де створений образ безупинної стихії танцю з характерним синкопованим ритмом в басі та танцювальними зворотами в мелодії. Друга п'єса "Обжинки" - цікава своїм імпровізаційним складом. Достатньо часто композитор використовує гліссандо в партії бандури. Оригінальний остинатний фон пронизує композицію п'єси, створюючи особливий елегантний настрій.

Третя п'єса - "Всебарвна осінь" - захоплює своїм яскравим втіленням розмаїття розкішної осінньої природи. Звертають на себе увагу цікаві гармонічні послідовності в музичній тканині твору.

"Зимові контрасти" - четверта п'єса, яка завершує цей лірико-епічний цикл. У ній композитор використовує народну мелодію колядки "По всьому світу". Віртуозні гліссандо в бандурі, часті переключення на нові тональності свідчать про високу виконавську майстерність Олі Герасименко.

Одним з оригінальних творів диску став "Листок до альбому" Мирослава Скорика. Скорик знаний в Україні та за її межами композитор, професор Львівської та Київської музичних академій, автор опери "Мойсей", балету, кількох кантат, заупокійної меси, симфонічних концертів для фортепіано, скрипки, віолончелі, а також численних творів у камерних жанрах. "Листок до альбому" в оригіналі написаний для фортепіано, пізніше перекладений автором на прохання Олі Герасименко для бандури та струнного квінтету. В цьому творі панує елегантна кантиленна мелодика, дещо нагадуючи неофольклорні ліричні витоки тематизму. Її вдало підтримує спокійно-врівноважений об'єктивізований фонічний пласт струнних.

"Варіації невідомого автора" (XVIII ст.) які далі виконує Герасименко, засвідчили, що бандуристка володіє широким

спектром виконавських можливостей, різноманітним творчим діяпазоном. Це не тільки твори сучасних авторів, а й майстерно виконані класичні варіації, з прекрасним відчуттям класичної форми.

Карл Діттерсдорф (1739-1799) відомий австрійський композитор, скрипаль, автор не тільки багатьох опер, а ще й біля 130 симфонічних творів. Концерт для бандури та камерного оркестру A-Dur - переклад для бандури Герасименко та Ю. Олійника.

Концерт складається з 3-х частин, де в першій Allegro втілена традиційно класична форма. Відчувається прекрасний ансамбль солістки та камерного ансамблю. Досконало звучать сольні уривки бандури та переклички з гобоєм. У другій частині (Andante) розкошує лірична сфера, контрастно змінюються мажорні й мінорні епізоди. Закінчується концерт радісним Allegro рондоподібної форми, де основна тема стверджує оптимізм, велич і радість життя. У виконанні бандуристки концерт поданий блискуче й віртуозно.

Ще один концерт - Дмитра Бортнянського, записаний на цьому диску, має цікаву історію - його віднайшли в архівах Франції і надрукували у Києві в 1985 р. У 1989 р. Герасименко зробила пере-

кладення для двох бандур і так він був уперше виконаний на бандурах у Київській консерваторії Герасименко та Ларисою Ковальчук. Цей концерт став улюбленим твором у бандуристів і набув великої популярності. На компакт диску концерт записано з "Віртуозами Львова".

...На завершення слід зазначити, що виконавська манера Герасименко-Олійник більше наближається до класичної: чіткість та точність звуковидобуття, художнє володіння звуковою палітрою, дотримання строгого метроритму та віртуозність гри. У своєму художньому кредо Герасименко-Олійник продовжує традиції школи свого батька - професора бандури Василя Герасименка, який не лише вдосконалив можливості бандури, а ще й передав своїм донькам Олі та Оксані майстерне володіння інструментом, чистоту звуковидобування та високий професійний та художній рівень і найголовніше - велику любов до українського бандурного мистецтва.

Оля Герасименко-Олійник, разом зі своїм чоловіком Юрієм Олійником є істинним сподвижником бандурного мистецтва. Своєю відданістю музиці вона пропагує бандуру на всіх континентах, утверджуючи її велику славу. Нехай їм щастить у цій благородній справі!

Liudmyla Duma
member of the Composers League of Ukraine

A NEW CD by OLA HERASYMENKO OLIYNYK

This CD appeared at the close of the 2nd millennium and is entitled "Original Pieces and Transcriptions for Bandura". It shows us the many musical possibilities for the bandura through concert and pedagogical repertoire.

Elegy by Oksana Herasymenko (Ola's sister) also a well-known concert bandurist composer and member of the faculty at the Lviv Higher Music Academy appears first on the program. This lyrical composition contains very original harmonies in a minor mode and follows a theme and variations form with improvisational elements. It is very characteristic of this composer's style.

Yuriy Oliynyk, whose compositions appear next on this CD, is a well-known pianist-composer in the USA and Ukraine. He is the author of numerous piano compositions, a Concerto for Piano and Orchestra

among them, many compositions for bandura solo and four concertos for Bandura and Orchestra. Included here are - the "Toccata", a virtuoso composition in the tradition of L. Revutsky and V. Kosenko but with striking stylistic elements of individual style of the composer, and "Four Trips to Ukraine" (1994), depicting the four seasons of the year in four movements for bandura and piano. This suite begins with the "Spring Dance" with lively syncopated rhythms in the bass and dance-like melodic motives above. Next comes "Harvest Rites" highly improvisational in character. Frequent glissandos in the bandura part with ostinato background create an elegiac impression. The third movement "Multicolored Autumn" is rich in its harmonic structure depicting the splendor of nature. "Winter Contrasts" concludes the cycle. A melodic quo-

tation from a Ukrainian Christmas carol is incorporated among the virtuoso changes of tonalities with glissandos and technically demanding textures.

An original addition on this CD appears the “Album leaf” by Myroslav Skoryk. Skoryk is a well-known composer in Ukraine and abroad. He is the author of the opera “Moses”, a ballet, several cantatas, a requiem mass, several piano concertos, violin concerto, cello concerto and many others. The “Album leaf” was originally written for string orchestra and transcribed by composer for bandura and orchestra at Ola Herasymenko’s request. The piece is full of lyrical cantilena with elegy-like thematic folk motives. The strings provide a calm background for the bandura lead.

“Variations by an Unknown Author of the 18th century” shows the versatility of Herasymenko’s performing style by her ability to switch to the elegant classic style with ease and grace.

The A Major Concerto for Bandura and Orchestra by Karl Dittersdorf (1739-1799) was transcribed for bandura and orchestra by Ola Herasymenko and Yuriy Oliynyk. The three movements follow a traditional classic form. Imitations between the bandura and oboe follow with great precision of the

ensemble in the first movement and the lyrical 2-nd movement features changes from Major to minor keys in a series of emotional episodes. The third rondo-like movement concludes the composition with an optimistic mood. The performance is virtuosic and bright. The concluding D Major Concerto for Bandura and Orchestra by Dmytro Bortniansky has an interesting history. Discovered recently in the French archives it appeared in print in Kyiv in 1985. In 1989 Ola made a transcription for two banduras and performed it with Larysa Kovalchuk at the Kyiv conservatory for the first time in 1989. The concerto became very popular with bandurists and the present recording was made by Ola with the “Lviv Virtuosos” String Orchestra.

To conclude this review it is necessary to note that Ola Herasymenko’s performing style is classical in its rhythmic precision and clarity of tone in a virtuosic manner. She is continuing the tradition launched by her father Prof. Vasyl Herasymenko who not only perfected the bandura by incorporating many innovations in the mechanism and acoustical structure of the instrument, but also taught his daughters the technique of efficient tone production and great love for the bandura art.

Київський оперний театр, 17 жовтня 1999 р. Оля Герасименко з симфонічним оркестром Київської музичної академії, кер. Левко Горбатенко
Kyiv Opera Theater, October 1999, Ola with Kyiv Music Academy Symphony orchestra, dir. Levko Horbatenko

Богдан Жеплинський. Коротка історія кобзарства в Україні
(Львів: Край, 2000) 196 с.

Очевидне пожвавлення інтересу до кобзарства пояснюється нищенням та переслідуванням як самого явища, так і відповідними заборонами його вивчення за радянських часів. Відтак сьогодні не маємо навіть концепції, з якої виходили б сучасні дослідники у систематизації, науковому осмисленні зібраного матеріалу та підготовці фундаментальної *Історії світового українського кобзарства та бандурного музикування*. Проблему тут становлять і творчі біографії народних співців-музикантів, адже лише останнім часом їхні імена повертаються із забуття, а багато фактів, подій, явищ і до сьогодні залишаються невідомими. Особливо бракує записів на магнітофонні плівки, що ускладнює дослідження виконавської майстерності і т.д. Зв'язки ж з кобзарями та бандуристами в українській діаспорі також були розірвані і лише тепер починають налагоджуватися. Однак це ніскільки не значить, що й за умов наступу комуністичного тоталітаризму на українську культуру дослідження даної проблеми не виконувалися. Переконливий приклад тому рецензована праця Б. Жеплинського.

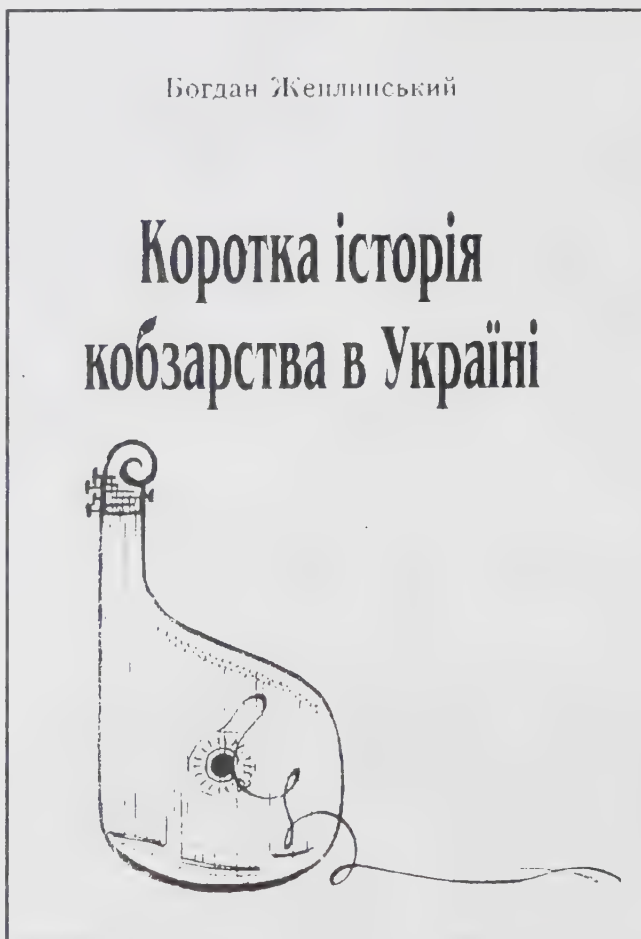
Сам зазнавши переслідувань, а потім арешту і заслання до Сибіру, автор понад півстоліття не полишав збирати матеріяли про кобзарів, бандуристів, лірників, торбаністів, інших народних музик та співаків. Більше того, разом зі своїм братом Романом та друзями навіть на заслання організував капелу бандуристів і там

пропагував українське мистецтво. З поверненням на рідну Львівщину, працюючи інженером-хіміком, в умовах заборон і переслідувань, завдяки крицевій волі, усвідомленню свого морального і громадянського обов'язку перед прийдешніми поколіннями, він активізував роботу на цій ділянці національної культури та науки і врятував від забуття тисячі фактів, документів та імен, які стосуються побутування мистецтва кобзарів, бандуристів та лірників не лише на теренах України, а й на Кубані, в Сибіру, країнах далекого зарубіжжя. Завдяки

такій копіткій і цілеспрямованій праці з'явилися й численні публікації Б. Жеплинського від районних газет до академічних вітчизняних та зарубіжних наукових видань. Він член редколегії журналу "Бандура":

За багато років не лише зібрано неоцінений матеріал, а й зроблено вдалі спроби його наукового осмислення, закладено основи власної, правда дещо дискусійної, концепції історії кобзарства в Україні. Її основні положення й визначили зміст узагальнюючої праці дослідника, яку він запропонував читачеві.

Сам автор, розуміючи складність поставлених перед собою завдань, у передньому слові зазначає, що він не претендує на повне й усебічне висвітлення проблем, до яких звернувся. Його завдання значно скромніше: на матеріялах від найдавніших часів і до наших днів сформулювати бодай основні принципи дослідження кобзарства та окреслити основні грані концепції його історичного

становлення й розвитку. Тому Жеплинський, насамперед, прагне чітко визначити зміст понять “кобзарство” і “бандурництво”, як висхідних у дослідженні даної проблеми.

Проаналізувавши й узагальнивши різні форми побутування мистецтва народних співців-музикантів упродовж усього історичного проміжку, дослідник доходить до висновку, що за всього того, що між ними є багато спільного, все ж таки не можна залишати поза увагою й істотних відмінностей, адже у житті маємо справу з 1) традиційним кобзарством і 2) сучасним концертним бандурництвом (на нашу думку це дещо невдалий термін і доречніше говорити не про “бандурництво”, а про “бандурне музикування” - О. В.). Така постановка проблеми заслуговує на цілковиту увагу й подальшу її наукову розробку. Справді, про це не раз говорить і сам Жеплинський - невпорядкованість термінології веде до багатьох непорозумінь та невизначеностей і у потрактуванні тих чи інших питань історії кобзарства. Як, скажімо, у такому разі розуміти самодіяльне бандурне музикування (автор слушно називає його побутово-масовим?) З одного боку воно поєднує традиційні форми побутування, з другого ж - в багатьох моментах відмінне від класичної кобзарської традиції. На жаль, чіткої відповіді на це питання в *Короткій історії кобзарства в Україні* не знаходимо. Однак багатий фактичний матеріал праці дає можливість зробити висновок про те, що між класичним кобзарством і професійним академічним мистецтвом гри на бандурі існують відповідні взаємоперехідні закономірності та особливості. Їх сутність, на нашу думку, полягає в тому, що класична традиція (наприклад імпровізація, передача слів і мелодії з уст в уста, а не з друкованих джерел, приналежність до відповідного цеху і дотримання його вимог, тощо) хоча й видозмінюється, але все ж таки поступово, в рамках цієї традиції.

Побутово-масове бандурне музикування є динамічніше, воно не має таких чітких регламентацій, як класичне кобзарство, та все ж таки у пов'язі з ним дає ширший простір для виявлення творчої індивідуальності на народній, а не професійній академічній основі. Зіставлення довідок про Остапа Вересая, Гната Гон-

чаренка, Миколу Будника, Євгена Адамцевича, Миколу і Василя Литвинів, Василя Герасименка, Романа Гринькова, фактів з історії побутування мистецтва кобзарів та бандуристів у козацькому середовищі, ОУН, УПА та ін. переконливо засвідчує це. Тривкість, сила, послідовність і форми впливу на широкі маси, на формування їх самосвідомості, духовного світу, взаємозв'язку поколінь тут також впадає в око і служить мірою народності митця.

Жеплинський не раз у своїй праці спільним між кобзарями і професійними бандуристами вважає їх поетичну, композиторську творчість, виконавську майстерність, поєднання в одній особі традиційних і академічних принципів, участь у національно-визвольних змаганнях, громадському житті. Такі підстави не вважаємо достатньо аргументованими, адже сучасна наука чітко розрізняє інститути народного й академічного професіоналізму, та й самодіяльна поетична композиторська та виконавська творчість не завжди знаходила свій розвиток, підтримку й визнання в широких народних масах. Це були твори або ж короткочасні, або ж для вузького вжитку, що, по суті, йшло всупереч класичній кобзарській традиції і не відповідало високому рівню професійного мистецтва, а відтак не визначало й творчого обличчя як народного чи академічного співця-музиканта. Твори ж, які знаходили відгук у масах, шліфувалися впродовж тривалого часу і переходили до розряду народних. Участь же у суспільних руках не є характерною лише для народних співців.

Важливою заслугою Жеплинського є, як уже говорилося, те, що він увів до наукового обігу нові факти, подав ясну картину сприйняття кобзарства та бандурного музикування в різних верствах української суспільності і то упродовж тривалого історичного часу. Так він наводить приклади зацікавленості народними співцями при дворі київських князів та гетьманів України, зокрема Б. Хмельницьким, І. Мазепою, П. Скоропадським, отаманом С. Петлюрою. Більшість з них за радянських часів старанно замовчувалась, а відтак замовчувалась і роль народних співців-музикантів у формуванні національно-визвольних ідей і національної самосвідомості

українців, як явища традиційного в історії України, від чого збіднювалось і саме уявлення про кобзарів. Натомість їх намагалися подавати як жебраків, а не речників національної ідеї. Чого варті тут ті сторінки книги, де йдеться про те, що, наприклад, козацькі кобзарі та бандуристи нерідко добре знали турецьку, татарську, польську та інші мови, і завдяки цьому робили успішні сміливі розвідувальні рейди у найглибші тили ворога. Так само успішно діяли вони в роки УНР та Другої світової війни.

Полемічне спрямування книги у такому разі виявляє не лише ґрунтовну обізнаність з предметом дослідження, а й тверду громадянську позицію Жеплинського, його концептуальний підхід до висвітлення історії кобзарства та бандурного музикування в Україні, які він потрактовує як унікальні явища в світовій культурі, отже притаманні лише нашому народові.

Чи не вперше у фольклористиці Жеплинський порушив питання про кобзарство на західноукраїнських землях. Досліджуючи фрески і розписи у церквах, інші джерела, він доводить, що кобзопо-

дібні інструменти побутували в Галичині й за давніх часів, що, у свою чергу, свідчить про етнічно-культурну єдність наших земель. Нерівномірність розвитку кобзарства на етнічних територіях - занепад на західних і активний розвиток у центральних і східних - потребує уважного вивчення, але вже сьогодні ясно, що історія кобзарства нерозривно пов'язана з історією Запорізької Січі та історією українського козацтва загалом.

Коротка історія кобзарства в Україні Б. Жеплинського споряджена цілим рядом фотосвітлин, які друкувалися дуже рідко, або ж друкуються вперше. Як окремий розділ подано біографічні довідки понад 100 кобзарів та бандуристів різних часів, реєстр народних співців, які були знищені у 1930 роках або доля яких невідома. Усе це не лише заповнює "білі плями", а й спонукає до подальших наукових пошуків та підготовки фундаментального видання з історії кобзарства, бандурного музикування та мистецтва гри на бандурі, формуванню концепції якого Жеплинським покладено добрий початок.

Oleksiy Vertiy, Sumy

Bohdan Zheplynsky. *Korotka istoriya kobzarstva v Ukrayini*

[A short history of kobzarstvo in Ukraine].

Lviv: Kray publications, 2000, 196 pp.

The obvious reason for the increased interest in kobzarstvo [kobzars' lore] is very much due to the attempt to destroy this phenomenon and prohibit its study during the Soviet period. As such, there is currently really no concept as to the systematization of research materials in this area in preparation for a proposed fundamental "World History of Kobzarstvo and Bandura Music." Part of the problem lies in collecting biographical data on folk singers-musicians, whose names have just recently begun to resurface, as well as the many other facts, events and other information that remain unknown. There is also a great gap in audio recordings, which would help document playing technique, levels of expertise, etc. Contacts with kobzars and bandurists in the diaspora were also banned, and are just now being reestablished. However, this in no way means to say that there was no research done in this

area of Ukrainian culture during the period of communist totalitarianism, as this review of Bohdan Zheplynsky's work will demonstrate.

Even after being subjected to arrest and exile to Siberia, Zheplynsky never abandoned his compilation of research on kobzars, bandurists, lirnyks, torbanists, and other folk instrumentalists and singers. In fact, he, his brother Roman and their friends, even in exile, formed a bandura chorus with the goal of propagating the Ukrainian arts. Upon his return to Lviv, while working as a chemical engineer, during the period of restrictions and strict monitoring by the authorities, Zheplynsky consciously acknowledged his moral and civic obligation to future generations in helping to rescue and preserve the thousands of documented facts, names connected to this field of study in Ukrainian culture. His research was not just

limited to kobzars, bandurists and lirnyks in Ukraine, but also in the Kuban region, Siberia, and countries abroad where Ukrainians have settled. Due to his perseverance and hard work, numerous publications have appeared on the subject in local newspapers, as well as in Ukrainian and foreign academic press. He is a member of the *Bandura Magazine's* editorial board.

Throughout the years, he has not only gathered these invaluable materials, but has also sought to research them thoroughly in order to create his own concept of the history of *kobzarstvo* in Ukraine, which he presents in his most recent publication, and may be subject for further discussion.

Understanding the complexity of the issues before him, the author states in his foreword that he is not attempting to give a comprehensive overview of the subject he presents. His goal is more modest: to delineate and define at least the basic principles and boundaries for research in the field of kobzar and bandurist lore within the concept of its historical origins and development, based on the materials he has compiled. After an in-depth consideration and analysis of the various forms of folk singers-musicians throughout history, despite many unifying factors, there are also fundamental differences, which basically fall into the following categories: 1) traditional *kobzarstvo* and 2) contemporary concert bandura performance. This assertion could bear more attention and further scrutiny through research. Actually, Zheplynsky mentions that the lack of terminology and order leads to many misunderstandings and misconceptions on issues regarding *kobzarstvo* as a study. How, for example, should we understand self-taught bandura musicality [the author correctly refers to this as "*pobutovo-masove*"]* On the one hand, it combines traditional forms of life style, which can alternately include elements of more classical *kobzarstvo* traditions. Unfortunately, no concise answer is found in *Korotka istoria kobzarstva v Ukraini*. However, there is enough factual information that allows one to conclude that there are certain mutually exclusive principles and characteristics between classical *kobzarstvo* and professional, academic bandura training. In our opinion, the essence of these differences lies in the fact that although the classical tradition, (i.e., improvisation, oral transmission of lyrics and music and not by printed sources, member-

ship in a certain guild and adherence to its regulations, etc.) may change, but this change is gradual and remains within the framework of this tradition.

Vernacular bandura music is dynamic, is not as strictly regulated as classical *kobzarstvo*, yet all the same, when combined with bandura performance, allows for a very wide scope of individual creative expression on the basis of a folk, not professional, academic tradition. Some of the information provided about such figures as Ostap Veresay, Hnat Honcharenko, Mykola Budnyk, Yevhen Adamtsevych, Mykola and Vasyl Lytvyn, Vasyl Herasymenko, and Roman Hrynkyv; historical facts from the lives of kobzars and bandurists of the kozak period, Organization of Ukrainian Nationalists, Ukrainian Insurgent Army, and other formations strongly support this contention. Perseverance, strength, responsibility and other forms of influence on the masses which helped formulate their awareness of self, spirituality and the mutual bond between generations are also evident and serve to demonstrate the artist as one of his people.

Zheplynsky often draws on the similarities between the traditional kobzars and professional academic bandurists as poets, composers, masterful performers, who often combine traditional and academic principles, are participants of the national-liberation movements and community activism. We do not consider these theses adequately argued, since currently there are clearly institutions of academic and folk professionalism, and even amateur compositions and performing practices are not always supported by the general masses.

As already mentioned, one of Zheplynsky's most important contributions is that he has made available for research purposes many new documents and information which help fill in the blanks about the development of *kobzarstvo* throughout Ukrainian history: folk singers of the Kyivan courts princely and than hetmans of Ukraine, specifically B. Khmelnytsky, I. Mazepa, P. Skoropadsky, S. Petliura. Most of these were suppressed during the Soviet period, as well as the role of folk singers-musicians in the

continuation on page 70

* The author's term *pobutove-masove bandurne muzykuvannya* is virtually untranslatable. We have interpreted it as "vernacular bandura music."

БАНДУРО МОЯ, МАЛЬОВАНАЯ

Бандуро моя,
мальованая...

Концертний
та педагогічний
репертуар
бандуриста

Вперше познайомитись із мистецтвом відомої бандуристки Галини Менкуш мені пощастило кілька років тому. На початку весни, у переддень жіночого свята гостинно і тепло вітала слухачів пані Галина своєю грою, співом. Тодішній її сольний концерт на сцені Українського дому явив палку, пристрасну жінку-кобзаря, а експресія, що пломеніла від неї, проникала глибоко, до серця. Після цього “Українська музична газета” опублікувала мій відгук на подію.

І ось зовсім нещодавно композитор Богдана Фільц від пані Галини передала мені несподіваний і приємний подарунок - її авторську збірку, котра щойно побачила світ. І вирішила зустрітись з авторкою віч-на-віч. Пані Галина дуже радо сприйняла пропозицію на зустріч, і наша розмова відбулась. Розпочавши про збірку, вона непомітно перейшла на вкрай болючі питання національного самоусвідомлення, національної пам'яті українців. І нагадалась та ж пристрасність і експресія з березневого концерту...

Я поздоровила пані Менкуш із виходом першої авторської збірки “Бандуро моя, мальованая...”, дуже потрібної для збагачення репертуару концертуючих бандуристів. Недавно створене київське видавництво “Задруга”, у якому друкуються поети, письменники замовило цю першу нотну збірку. Вони виконали симпатичне оформлення: українка з бандурою і козак на коні “на льоту”, потім він летить на кожній сторінці. Складається враження певної символічності: у подорожі козака супроводжує спів коханої, він надихає, кличе до втілення його задумів. Пані Менкуш залишилась задоволена творчим підходом редакторів. Були різноманітні варіанти дизайну, проте зупинились на цьому, зробленому художником Герчаком до афіші моновистави “Маруся Чурай”, яку пані Галина втілила в життя разом з актрисою Неонілою Крюковою.

У збірку увійшли найважливіші твори з репертуару Менкуш - думи. З історії знаємо, що, переважно, цей жанр стосовно виконання був “чоловічим”. Моє запитання було: як сталося, що пані Менкуш спробувала зламати традицію (на мою думку доволі успішно). І пані Менкуш відповіла, що для неї це дуже близьке і прийшло з дитинства. Вона пояснила, походить з родини, яка зазнала політичних репресій, і дитинство, коли в характері кодуються всі враження, добре запам'ятала. Відтоді через нашу народну пісню, думу вона прагне висловити біль людської душі. А засобами думи, мається на увазі алегоричність змісту, це можна зробити якнайкраще. Пригальось їй, як на випускному іспиті у Львівській консерваторії, коли виконала думу “Сліпий”, виникла навіть дискусія з приводу того, чи має право жінка виконувати думний епос. На той час (1967 рік) це було новим...

Згодом, після переїзду до Києва пані Менкуш познайомилася із відомою правозахисницею Оксаною Мешко. Будучи однією із засновників української гелсінської групи, вона по студентських аудиторіях (університет, сільськогоспо-

дарський інститут та ін.) дуже багато організовувала поетичних вечорів, де пощастило брати участь пані Менкуш. Власне, Мешко наштотувала до думки, аби виконувати саме думи, завдяки їх могутньому морально-етичному впливові на слухачів. І коли Менкуш бачила схвилювані обличчя, зрозуміла, - "гра варта свіч". Окрім того, у 1969 році був великий концерт кобзарів, там виступали корифеї жанру Є. Адамцевич, М. Полотай та інші, і серед них вона, молода тоді дівчина. Вони визнали її за свою, називали "наша доня". Так і прийшло тяжіння до цього жанру у виконавській творчості.

На одній із перших сторінок збірника вміщено факсиміле А. Кос-Анатольського: "Дорогій Галі Менкуш, високо-талановитій виконавиці дум на щастя і славу. Львів, 18 березня 1970 р." А історія цього автографу така:

Коли на гастролі до Львова приїхав Український народний хор ім. Г. Верьовки у 1970 році, Менкуш була тоді його солісткою. До виступу її мати, відома львівська мисткиня Ярослава Менкуш, пошила сукню, гаптовану у стилі давньоруських княжих строїв із жовтоблакитною символікою кольорів. І коли вона заспівала думу Ф. Кучеренка на слова Т. Шевченка "Плач Ярославни", усі присутні раптом підхопились, затамувавши подих. Після концерту підійшов Анатолій Йосипович, відомий композитор, а також колишній педагог з гармонії, теорії музики, і написав у нотах теплі слова. Саме тоді у нього виникла ідея створити для жіночого виконання розгорнену епічну форму. Так почалась їхня співпраця, листування.

У збірці вміщені дві його думи - "Князівна Либідь" на слова Лесі Тиглій та "Дума про золоті віки" на слова Лесі Українки. Щоправда, для пані Менкуш він написав їх три. До збірника не ввійшла дума "Козацькі могили". Цікавою є історія появи "Князівни Либідь". Працюючи над репертуаром, його поповненням, прийшла думка, що непогано було б вивести в епічному жанрі ряд жіночих постатей українського минулого. Першою до себе "покликала" легенда про князівну Либідь. Словесного оформлення надала їй поетеса Леся Тиглій, а музичне пані Менкуш запропонувала А. Кос-Анатольському. Втім, він не одразу погодився, напевно через вже дуже

яскравий виклик владі:

Я - князівна Либідь!

Ставайте всі, хто ще не зрікся

Дніпра-Славути і Росі!

Кого ще рабства пси не стережуть!

Треба мати на увазі, що це писалось на початку 1970-х, коли починалась нова хвиля арештів української інтелігенції. За драматургією твір непростий: у ньому поєднуються, чергуючись, досить контрастні настроєві сфери - колискова та енергійно-заклична.

У збірнику вміщені й авторські твори - думи, пісні, одна з них "Тернова ружа"... Моє запитання було, як авторка знайшла натхнення творити? І Менкуш відповіла, що це від тієї кипучої аури київських вечорів, де звучали вірші Василя Симоненка, Василя Стуса, Ліни Костенко. Ще не було музики до них, і звичайна потреба "спроковувала" спробувати. Так з'явилася низка пісень на тексти поетів-шестидесятників. З них найбільшої, істинно народної популярності зажила "Тернова ружа" на слова Володимира Іванишина, правозахисника, який присвятив вірш своєму побратимові Вячеславу Чорноволові. Вперше її виконало тріо "Золоті ключі". Цікаво, що двадцять років не оголошували автора її музики, а називали народною. Водночас спробувала писати й думи: "Кругом неправда і неволя" на слова Т. Шевченка, "Ворони" про голодомор 1933 року на слова О. Олеся, та інші. Пані Галина пригадала свій виступ ще у консерваторські роки в Клубі творчої молоді. То був перший вечір після смерті В. Симоненка. Вона грала "Сумний спів" Миколи Лисенка і посередині твору раптом лопнули дві струни. Ніби бандура віщувала лихо, ту атмосферу наступних арештів, котрі не за горами вже чатували на українську інтелігенцію.

У збірці є один інструментальний твір - "Весняна фантазія". Це суто традиційна концертна п'єса, у якій використано народне першоджерело, веснянка "А вже весна, а вже красна". Пишучи фантазію, пані Менкуш у першу чергу ставила за мету, аби це було зручно виконувати в технічному відношенні. Бандура з погляду віртуозності - важкий інструмент, дуже часто можна почути фальш внаслідок близького розташування струн. Авторка сподівається, що твір охоче гратимуть, бо вдалось досягнути зручності у фактурі.

Пані Галина є концертуючим виконавцем, але й досвідчений наставник, педагог.

Вона працювала у консерваторії, а зараз викладає у Дитячій академії мистецтв на Оболоні. Там вчать талановиті діти: пишуть музику, вірші, картини, тощо і дуже тягнуться до бандури.

У пані Галини є також невеликий секрет - серед її учнів є японці. Це приватні учні, люди дорослого віку, а бандуру вивчають для власного задоволення. Пані Галину просто подивляє, з яким азартом і працездатністю вони вивчають техніку гри на інструменті й український національний репертуар, бадьоро награвши козачки, ліричні пісні. Троє з них вже поїхали додому, взявши із собою найякісніші інструменти. І тому пані Менкуш стає прикро на душі, що у нас, українців, належне ставлення до бандури - інструменту, через який ми пізнаємо свій національний музичний код, свою сутність! - знаходиться у повному забутті. Нема налагодженого виробництва

бандури, нема фахівців-майстрів, котрі б продовжили подвижницьку діяльність її вчителя В. Герасименка; неможливо купити хороші струни. Вона також відзначає ігнорування бандури на сценічних площах, у великих концертах державного рівня, де не включають навіть капелу бандуристів України. Позбавлені сцени, музиканти втрачають професійний ріст. Народна пісня часто не звучить, перетворившись на архівний раритет, а радіо і телебачення нав'язують чужі ритми, мелодії...

Висока етичність духу української нації, її глибоке коріння, традиції, звичаї, фольклор - наше багатство, наша пам'ять, те, що маємо передати молодшим поколінням, і дуже важко це робити, коли ефір переповнений "сміттям". На мою думку, вихід у світ збірки "Бандуро моя, мальованая..." заслуженої артистки України Галини Менкуш - конкретний, поважний внесок до популяризування інструменту, освяченого славною історією українського народу.

Olha Kushniruk

BANDURO MOYA, MALYOVANAYA (MY PAINTED BANDURA)

*З усіх видів духовної творчості
українського народу
найбільшою цінністю є пісня і дума.
Вивчаймо глибинний епос нашого народу,
він, як животноє, цілюще зілля
воскресить генетичну пам'ять.*

I had the good fortune of first becoming acquainted with the artistry of well-known bandurist Halyna Menkush a few years back, at a spring concert on the eve of International Women's Day, where her warm, inviting performance charmed the audience. During her solo concert on the stage of Ukrainian House, she proved herself to be a passionate kobzar, whose expressiveness struck deeply into the heart of every listener. My review of the concert was later published in "The Ukrainian Music Gazette".

I was therefore pleasantly surprised when composer Bohdana Filtz passed on a gift from Halyna Menkush- the newly published compilation of her original compositions for the bandura. My request for an interview was kindly granted, and our discussion about her new publication moved to more painful topics, such as Ukrainian national identity and remembrance of history. I was reminded once again of the passionate and expressive woman who had performed at that March concert...

Heartfelt congratulations were offered to Mrs. Menkush on this first compilation of her compositions, published by the recently

founded publishing house “Zadruha”. This collection of bandura music was desperately needed, in order to supplement and enrich the rather limited repertoire of performing bandurists. The cover graphic of a young woman with her bandura and a kozak “in flight” on his horse, with the kozak and horse theme recurring on the inside pages, is very impressive and symbolic. It almost seems that the kozak is guided in his travels by the songs of his beloved. Mrs. Menkush was very pleased with the creative efforts of her editors, who had considered many proposals for the cover art, before selecting this particular design by the artist Herchak, which was used in advertising the stage event “Marusia Churai”, Mrs. Menkush’s collaboration with the actress Neonila Kriukova.

The collection includes Menkush’s most important repertoire components -- dumy. History has shown us that this performance genre was traditionally “male-dominated”. When I asked how it came about that Mrs. Menkush decided to break this tradition (and in my opinion, did so successfully), she responded that this is a topic close to her heart since her childhood. Coming from a family that was repressed for their political convictions, her childhood memories were deeply ingrained in her character. Since then, through our folk songs and dumy, she tries to convey the sufferings of the human soul. The allegorical content of dumy provides an excellent vehicle to this end. She remembers the controversy stirred up during her final examination upon completion of the Lviv Conservatory, where a discussion ensued whether it was appropriate for a woman to perform dumy. For 1967, this was truly something new and different...

Upon moving to Kyiv, Mrs. Menkush became acquainted with human rights activist Oksana Meshko. A founding member of the Ukrainian Helsinki Group, Mrs. Meshko regularly organized poetry evenings at many student auditoriums (universities, agricultural institute, etc), where she invited Menkush to perform. It was Meshko who prodded Menkush on in performing dumy, arguing that their moral and ethical influence was mandatory for audiences. And when Menkush saw the emotional expressions of her listeners, she understood that “her playing was worth the effort.” In addition, in 1969, there was a grand concert of kobzars, which included such legends of the

genre as Y. Adamtsevych, M. Polotay, and others, as well as a very young Menkush. Her mastery of the genre was acknowledged by these legends, who nicknamed her “our daughter”. And so she began her performance career in this genre.

On one of the first pages of the collection, there is a copy of a note from A. Kos-Anatolsky: “To dear Halyna Menkush, a highly-talented performer of dumy, wishing her much luck and glory. Lviv, 18 March 1970” The story behind this autograph follows:

When the Veriovka Ukrainian National Chorus came to Lviv in 1970, Menkush was a soloist of the chorus. Her mother, the well-known artist Yugoslavia Menkush designed a special dress for Halyna, crafted in the style of Kieran Russ princely costumes, with symbolic blue and yellow decorations. Her performance of the dumb “Plash Yaroslavny” (“Yaroslavna’s Lament”), lyrics by Taras Shevchenko, music by F. Kucherenko took the audience’s breath away. After the concert, Anatoly Yosypovych, a renowned composer, as well as former pedagogue of harmony and music theory approached Menkush and wrote those encouraging words in her program notes. In fact, Her performance was the impetus for his idea to create an epic performance mode especially for women, and so began their cooperation and written correspondence.

Two of his dumy are included in the collection: “Kniazivna Lybid” (Princess Lybid), lyrics by Lesia Tyhlii, and “Duma about the Golden Ages”, lyrics by Lesia Ukrainka, although he actually wrote three dumy for Mrs. Menkush. The third, which is not included in the collection, is “Kozatski Mohyly” (Kozak Graves). The story behind “Kniazivna Lybid” is really quite interesting. While working on filling out the repertoire, the thought occurred to include female heroines of Ukrainian history within the epic genre. The first such historical figure which “called out” to them was the Princess Lybid. The words poetically flowed from Lesia Tyhlii, and Menkush provided the music, however A. Kos-Anatolskiy was not that enthused at first, as the words outwardly challenged the existing regime:

“I am the Princess Lybid!

Arise all of you who have not given up
The Dniro-Slavuta and Ros!

Those whose bondage is not yet guarded
by dogs!”

One should keep in mind that this was written in the beginning of the 1970's, when there was a new wave of arrests of Ukrainian intelligentsia. The dramaturgy of this composition is not easy- combining and alternating contrasting moods and settings- lullaby to energetic-calling out.

The collection also features a variety of original compositions- dummy, songs- one of which is called "Ternova Ruzha" (The Thorny Rose)... I was curious as to what inspired the composer to create her music. Menkush once again referred to those Kyivan evenings, where the poetry of Vasyl Symonenko, Vasyl Stus, and Lina Kostenko made such a deep impression in her mind. There was no music to that poetry at the time, and the need "provoked" her into action, which in turn resulted in a slew of songs based on the writings of Ukrainian poets of the sixties. Of those, the most popular became "Ternova Ruzha". The rights activist Volodymyr Ivanyshyn, who dedicated this piece to his ideological brother Vyacheslav Chornovil, wrote the words. The "Zoloti Kliuchi" trio first performed it, although, interestingly enough, for twenty years it was considered a folk song, the author of the song was never acknowledged. At the same time, Menkush began writing dummy- "Kruhom nepravda i nedolya" (Truth and Bad Luck Surround Us), lyrics by Shevchenko; Oles' "Vorony" (Crows) about the 1933 Famine, and others. Mrs. Menkush recalled a performance at the Creative Youth Club, when she was still studying at the conservatory. It was the first night following the arrest of Vasyl Symonenko. She was playing Mykola Lysenko's "Sumnyy Spiv" (Sad Singing), when two of her strings popped onstage. It was as if the bandura sensed the wave of impending arrests which already threatened the Ukrainian intelligentsia. There is one instrumental composition in the collection entitled, "Spring Fantasy". This is a pseudo-traditional concert piece, in which the primary source is the folk ritual vesnianka (spring song) "A vzhe vesna, a vzhe krasna" (Spring is Here, Beautiful Spring). In writing this fantasy, Menkush aimed to make this a technically straightforward performance piece. The bandura is a relatively difficult virtuoso instrument to master, and one can often hear mistakes, when difficult passages involve strings that are very close to one another. The composer hopes that this composition will be enthusiastically played,

as she made every effort to make the fingering as handy as possible.

Halyna Menkush is not only a renowned bandura performer, but also an experienced instructor and pedagogue.

She taught at the conservatory, and now teaches at the prestigious Children's Arts Academy in Obolon, where talented children study music composition, poetry, painting and other art forms, and are very drawn to the bandura as well.

Halyna also has some unexpected, less traditional students- among her private students are Japanese adults, studying bandura for their personal enjoyment. She is amazed at how seriously and enthusiastically these students have taken to learning bandura technique and Ukrainian repertoire, already playing lively renditions of kozachky dance tunes and lyrical folk songs. Three of them have gone back to Japan, taking with them the highest-quality instruments. As pleased as she is with their appreciation of the bandura, it makes it even more difficult to comprehend and accept the fact that our beloved national instrument the bandura, which helps us better understand our national musical code and our very essence, is so often overlooked and undervalued by Ukrainians. There are no major bandura building workshops, no specialists to continue the highly specialized bandura-building and design of her mentor, Prof. Vasyl Herasymenko; and it's almost impossible to buy extra strings for the bandura. She is amazed how the bandura is completely excluded from gala stage productions, especially on the national level, where surely the National Ukrainian Bandurist Chorus should be included. Musicians without a stage cannot develop as professionals. Ukrainian song is rarely heard, instead considered an archival oddity, as foreign rhythms and melodies dominate on radio and television...

The high ethical spirituality of the Ukrainian people, their deep roots, traditions, rites and folklore: this is our wealth, our memory, that which should be passed on to younger generations. This is very difficult to do, when broadcasts are filled with "garbage". In my opinion, this collection of bandura music by Merited Artist of Ukraine Halyna Menkush is truly a godsend- a strong, solid contribution to efforts to popularize the instrument, blessed by the glorious history of the Ukrainian people.

Підсумки Конкурсу НОВІ КОМПОЗИЦІЇ ДЛЯ БАНДУРИ

З метою збагачення концертного та педагогічного репертуару для бандури Канадська фундація "Бандура" в 1999 році оголосила конкурс на написання інструментальних творів для бандури. Це оголошення було також поміщено і в нашому журналі, число 69-70 за 1999 рік.

За умовами конкурсу, твори мали бути написані в період від січня 1998 року, на рукописі мав бути вказаний тільки псевдонім автора, а в окремому конверті потрібно було подати справжнє прізвище автора, адресу, та коротку творчу автобіографію. Твори, автори яких не дотримались цих умов, на конкурсі не розглядались.

Жюрі у складі Романа Гринькова - бандуриста, заслуженого артиста України, автора композицій для бандури, викладача Київської Музичної Академії; Михайла Андреця - доктора хемічних наук, члена експериментального бандурного тріо (США), який пише власні твори для бандури; Ганни Метулинської - бандуристки, студентки Педагогічного інституту в Лондоні, Канада; Лесі Михальської - арфістки та бандуристки,

студентка Торонтської консерваторії; розглянули 20 творів, з них 11 у категорії "Концертні п'єси", і 9 "Варіації на народну тему".

В категорії "концертні п'єси" Перше місце отримала композиція "Срібло червеного місяця" композитора Анатолія Гайденка, Харків, (псевдонім Лелека). Друге місце - "Старий млин" Ігора Гайденка, Харків, (псевдонім Мірошник). Третє місце - "Сон Роксоляни" Володимира Войта-молодшого з Києва (псевдонім Володимир Сизий).

В категорії "варіації на народну тему" Перше місце отримала композиція "Концертна фантазія "Купало" Оксани Герасименко зі Львова (псевдонім Квітана). Друге місце - "Варіації на тему "Гаю, гаю, зелен-розмаю" Володимира Войта-молодшого з Києва (псевдонім Володимир Сизий). Третє місце - "Варіації на теми стрілецьких пісень" Ярослава Бобинського з Івано-Франківська (псевдонім Ярослав Сумний).

Вітаємо переможців! З кращих творів, присланих на конкурс, готується збірник до друку.

NEW COMPOSITIONS FOR BANDURA COMPETITION RESULTS

The Canadian Bandura Foundation has conducted a competition in 1999 whose aim was to enrich and support the creation of new repertoire for the bandura. This competition was publicized in our 69-70 issue. Compositions written after January 1998 were eligible. Entries had to be signed by a penname with the real name, address, and brief biography of the author, to be included in a sealed envelope.

The adjudication committee consisted of four members: Roman Hrynkiw - bandurist, merited artist of Ukraine, composer and lecturer at the Kyiv Music Academy; Michael Andreac - bandurist from USA, member of the Experimental Bandura Trio, composer, chemical engineer by profession; Hanna Metulynska - bandurist, student of University of Western Ontario in London, Canada; Alyssa Michalsky - harpist and bandurist, senior student at the University of Toronto. Some 20 compositions

were received - 11 concert pieces, and 9 variation on Ukrainian Folk Themes.

In the category of concert pieces the first prize was awarded to "Silvery reflections of the June Moon" by Anatoly Haidenko from Kharkiv (penname Leleka), second prize "Old Mill" by Ihor Haidenko from Kharkiv (penname Miroshnyk), third prize "Roksolana's Dream" by Volodymyr Voit junior from Kyiv (penname Volodymyr Syzyi).

In the category of works based on folk materials the concert fantasy "Kupalo" by Oksana Herasymenko from Lviv (penname Kvitana), won the first prize, the second prize was awarded to Variations on the Ukrainian folk song "Haiu, haiu, zelen-rozmaiu" by Volodymyr Voit junior from Kyiv (penname Volodymyr Syzyj) and third prize went to "Variations on Ukrainian Rifleman's Songs" by Yaroslav Bobynsky from Ivano-Frankivsk (penname Yaroslav Sumnyj).

Реквієм по Чорнобилю

Музика Галини Топоровської
Слова Антоніни Листопад

Вкраїно! Мій любий краю!
За що тебе Господь карає т.
(Т. Шевченко)

Mesto

(gliss)*

Всі українські діти віднині родом з Чорнобиля.

Не при йшов ніх то до ме си і ніх то не по здо ров вив... Чорні зо-рі влід не

rit. p

тр

бес сі... Білий ре гіт по над ро вом... І не-ма гос-тей із-го-їв, не зі-

roco arс

11

тр

грі-ло йсон-це вран-ці. Чор-ний ян-гол на-ді мно-ю. Я у чор-ній ви-ши-ван-ці. Ю-ві-

mf rit.

doloroso

лей-ний сум. Вру-ї-нах. І ні про-ску-ри, ні пас-ки. Я пе-чаль тво-я, Вкра-

* gliss виконувати за підставкою

ї - но, я тво - я роз п'я - та лас - ка. На роз-пут-ті... біль без-меж-жя! Збе-ре - жі - мо хоч скри -

mf

жа - лі. Ян-гол шеп-че: "О-бе - реж-но! Не зга - си. І не за - па-луй." Чи жор-сто-ким зав-жди

sp *f*

лег - ше? На без люд - ді си - ва по - вінь. Я тво - я спо-ку - та пер - ша і гір -

tr

ка ос - тан - ня спо - відь.

tr *f*

Чорний ян - гол на - ді мно - ю, чор-ні зо - рі вгід не - бес - сі... І не -

f

ма гос-тей із - го - їв не при - йшов ніх - то до ме - си...

morendo *rit.* *morendo* *rit.* *p*

Галія Стадник - студентка 5 курсу Львівської музичної академії: "В журналі Бандура вперше зустріла ніде не надруковані твори для бандури. Ніде в Україні нема можливості дізнатись стільки про бандуру і виконавців наших і з діаспори. Дуже цінно і те, що маємо можливість почитати на професійно викладеній англійській мові..."

Надія Севба - завідувача відділом бандури в ДМШ № 1 м. Львова: "Велика вдячність усім причетним до створення журналу "Бандура" за цікаві і різносторонні матеріали. Мос побажання - висвітлювати все, що стосується бандури для того, щоб вона зайняла достойне місце у світі.

Журнал є дуже потрібним, бо дає імпульс, спонукає до активності в роботі, окремі статті - до творчих пошуків, зароджує хороші думки про майбутнє бандури."

Мирослава Сточанська - доцент Волинського університету, Луцьк: "Ваші журнали мають у нас велику популярність. У нас є 7 навчальних закладів, де викладається бандура."

Галина Андрієнко з Мюнхену: "Журнал душу розвеселив. Знімки "Соколиків" та дівчаток бандуристок чудові. Бандура і наша пісня не дадуть народові загинути..."

Halya Stadnyk - 5-th year student at the Lviv Music Academy: "I found bandura music in your magazine that was never published before. Nowhere else can one find so much information about performers from Ukraine and from the diaspora. I also like to read the English articles..."

Nadia Sevba - head of bandura department at Music School No. 1 in Lviv: "Thank you to all who contribute to the magazine. Bandura magazine is invaluable into encouraging the everyone to work harder in order to place the bandura in its rightful place in the world."

Myroslava Stochanska - assistant professor at Volyn University: "Your magazine enjoys great popularity here. We have seven schools where bandura courses are taught."

Halyna Andrienko residing in Munich, Germany: "It is a joy to read your magazine. The photographs of boys and girls with banduras are wonderful. The bandura will keep our nation alive..."

continuation from page 61 - Bohdan Zheplynsky, *Korotka istoria Kobzarstva*

formation of national liberation ideas and national self-determination as a traditional phenomenon in Ukrainian history, which in turn made the kobzars undesirable to the powers that be.

They were demoted to the role of common beggars. Additional pages of importance are those dealing with the kobzars who often knew the Turkish, Tartar and Polish languages and were able to penetrate deep behind enemy lines in order to aid the

kobzaks, the Ukrainian Democratic Republic forces and most recently the Ukrainian Insurgent Army.

In his book Zheplynsky touches upon several aspects that were not explored previously. Thank to his research he was able to show the unity between all Ukrainian territories by providing valuable information about kobzars who were active in Western Ukraine during the earliest periods. Kobzar history is treated by Zheplynsky as a unique Ukrainian phenomenon. He manages to fill in many gaps and prods future scholars to continue exploring the subject.

ПОДЯКА

Славні гуцули **Отанасій Опарик** з дружиною **Анною** в пам'ять директора Школи кобзарського мистецтва в Нью-Йорку і довгорічного редактора журналу "Бандура" **Миколи Чорного-Досінчука** подарували бандуру чернігівської фабрики для ужитку незаможного, бажаючого вчитися гри на бандурі. Щира сердечна подяка вельмишановному подружжю Опарикам за такий подарунок!

За управу Школи кобзарського мистецтва **Стефанія Чорна-Досінчук**

THANK YOU

The New York School of Bandura expresses gratitude to the Hutsul couple **Opanasiy and Anna Oparyk** for donating a Chernihiv bandura in memory of the late **Mykola Dosinchuk Czorny** to be used by a student who cannot afford to buy one. Thank you again for such a generous gift!

Stefania Czorny-Dosinchuk, for School administrator

УВАГА!

Для композиторів та учителів бандури!

ОГОЛОШУЄМО КОНКУРС

на написання інструментальних творів для учнів дитячих музичних шкіл

РЕДАКЦІЯ ЖУРНАЛУ "БАНДУРА" СПІЛЬНО З ОСВІТНЬОЮ БАНДУРНОЮ КОМІСІЄЮ ТА ТОВАРИСТВОМ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПАДЩИНИ ПІВНІЧНОЇ КАЛІФОРНІЇ оголошує конкурс на написання інструментальних творів для бандуристів, учнів дитячих музичних шкіл. (2-5 рік навчання).

У конкурсі можуть брати участь всі бажаючі, як професійні композитори, так і аматори, учителі музичних шкіл, та студенти-бандуристи.

До конкурсу мають бути представлені твори ліричного, або веселого характеру, від 20 до 60 музичних тактів (довші твори розглядатися не будуть). Обов'язково твори мають бути основані на українських народних мелодіях.

Твори для бандури повинні бути виразно написані або надруковані з допомогою комп'ютера, на рукописі вказати тільки псевдонім, а разом з твором прислати закритий конверт, де вказати точне прізвище та ім'я автора, домашню адресу, а також коротку творчу автобіографію. Кращі твори будуть нагороджені грошовими преміями.

Твори просимо надсилати на адресу:

Bandura Magazine editor Ola H. Oliynyk

5253 Glancy Drive, Carmichael, CA 95608-5458, USA

Твори повинні бути надіслані **не пізніше 1 грудня 2001 року**. Підсумки будуть оголошені в травні 2002 року.

ATTENTION, COMPOSERS of BANDURA MUSIC!

Bandura Magazine, the Bandura Educational Commission, and the Ukrainian Heritage Club of Northern California are sponsoring a competition for newly-composed instrumental bandura works suitable for 2nd through 5th year students of bandura in music schools.

Compositions may range from a minimum of 20 measures to a maximum of 60 measures in length, must be based on Ukrainian folk melodies, and may be of a lyrical or humorous character.

Manuscripts must be legible. Computer printouts are particularly welcome. Please use your penname on the outside of the envelope in which you send your entries, and include a sealed envelope containing your penname and real name, address, telephone number, e-mail address (if you have one), and a brief biography.

Winners will be awarded cash prizes.

Mail your entries to:

Bandura Magazine Editor Ola Oliynyk

5253 Glancy Drive, Carmichael, CA 95608-5458, USA

The deadline for entries is December 1, 2001. Winners will be announced in May of 2002.

УВАГА!

Бандуристи навколо світу!

Готується до друку "Енциклопедія кобзарства", потрібні матеріали про

Вас, Ваших учителів, активістів

бандурної справи!

За довідками звертатись до редактора журналу "Бандура" -

Олі Герасименко-Олійник

5253 Glancy Drive, Carmichael CA

95608-5458, USA

tel. (916) 482-4706

Маєте фінансові справи? Зайдіть до нас, або зателефонуйте і довідайтесь, що

УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

UKRAINIAN NATIONAL FEDERAL CREDIT UNION

- ☞ Виплачує найвищі відсотки на звичайні ощадневі konta
- ☞ Дає безкоштовне життєве забезпечення до \$2,000.00
- ☞ Утримує пенсійні konta (IRA) на високих відсотках
- ☞ Усі ощадні вкладки забезпечені федеральним урядом до \$100,000.00
- ☞ Уділяє позики на вигідних для сплати умовах

**НА ВАШІ ОСОБИСТІ ПОТРЕБИ АБО МОРТГЕДЖОВІ ПОЗИКИ,
НА ЗАКУП РЕАЛЬНОСТЕЙ**

- ☞ Видає сертифікати різного терміну
- ☞ Безкоштовно забезпечує позики до 10,000.00 на випадок смерті або випадкової непрацездатності
- ☞ З чистого прибутку дає пожертви нашим культурним, науковим, молодечим, мистецьким та релігійним організаціям

ОЩАДЖУЄТЕ ЧИ ПОЗИЧАЄТЕ - ПАМ'ЯТАЙТЕ:
наш КАПІТАЛ мусить працювати ДЛЯ НАШОЇ ГРОМАДИ

Main office: 215 Second Ave., New York,
NY 10003
(212) 533-2980; fax (212) 995-5204

Branch office: 35 Main Street, So. Bound Brook,
NJ 08880
tel. (908) 469-9085, fax (908) 469-9165

**Українська федеральна кредитова кооператива
"САМОПОМІЧ"**

**у Нью-Йорку вітає славу КОБЗАРСЬКУ РОДИНУ
з її небуденними успіхами в праці над збереженням кобзарського
мистецтва - гордості українського народу, висловлюючи зокрема
найвище признание
НАШІЙ МОЛОДІ**

**що з посвятою включилася в ряди
КОБЗАРСЬКОГО БРАТСТВА**

**Ця найстарша і найбільша
УКРАЇНЬСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В АМЕРИЦІ
завжди готова служити усіма банковими послугами
НАШИМИ БАНДУРИСТАМИ та ЇХНІМИ РОДИНАМИ
на найкорисніших умовах,**

**що їх кредитівка дає своїм членам
SELF RELIANCE (N. Y.) FEDERAL CREDIT UNION
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003
tel. (212) 473-7310**

YEVSHAN

ЄВШАН

BANDURA MUSIC FROM YEVSHAN!

Send orders to:

Yevshan Corporation

Box 325, Beaconsfield, Quebec

Canada H9W 5T8

or call our toll-free number:

1-800-265-9858

or via e-mail: info@yevshan.com

VISIT OUR NEW WEBSITE AT:

www.yevshan.com

VIDEO, CD, CASSETTES

- * Bandura Instructional Video by Victor Mishalow
- * Ola Herasymenko - Three Concertos for Bandura and Symphony Orchestra - CD
- * Bandura Magic - CD
- * The Best of Bandura - CD
- * Victor Mishalow - Bandura Vol. 1, 2, 3
- * Roman Hrynkiw - The Bandura - CD
- * Ukrainian Bandurist Chorus - Ukrainian Steppe - CD
- * Black Sea Tour 1994 - CD
- * Ancient Kozak Songs

* Lvivyanky Bandura Trio - CD

* Homin Stepiv

* Julian Kytasty - Bandurist

* Oksana Herasymenko - Strings of the Soul

* Halyna Menkush

* Ukrainian Bandura Ensemble of New York

* Petro Honcharenko

* Ukrainian Bandurist Chorus - Ukrainian Carols - CD

* Bandura Christmas Magic - Victor Mishalow - CD

* Ola & Oksana Herasymenko - On Ukrainian Christmas - CD

ORDER OUR UKRAINIAN CATALOG AND SEND IT TO YOUR FRIENDS!

YOU CAN ALSO SEE THE BANDURA MUSIC DISCOGRAPHY ON THE WEB PAGE OF THE
UKRAINIAN BANDURIST CHORUS

AT [HTTP://WWW.BANDURA.ORG./UBC_DISC.HTML](http://WWW.BANDURA.ORG./UBC_DISC.HTML)

MORE BANDURA MUSIC ON LVIV BANDURA MUSIC

[HTTP://MEMBERS.XOOM/BANDURA1/BANDURAMUSIC/INDEX.HTML](http://MEMBERS.XOOM/BANDURA1/BANDURAMUSIC/INDEX.HTML)

Випуск підготував творчий колектив:

Оля Герасименко-Олійник - редактор,
д-р Андрій Горняткевич - коректор,
мовний редактор, Лідія Матіяшек,
Ірена Андреадіс

Дякуємо за допомогу в співпраці

Юрієві Олійникові, Олександрові
Криницькому, Стефанії Чорній-
Досінчук

This issue was prepared by:

Ola Herasymenko Oliynyk - editor,
Dr. Andrij Hornjatkevyč - language
editor,
Lydia Matiaszek, Irene Andreadis

We are also grateful for the assistance

provided by Yuriy Oliynyk, Alex
Krynitzky, Stefania Czorny-Dosinchuk

WE ARE VERY THANKFUL TO OUR SUPPORTERS:

Ukrainian National Federal Credit Union, New York	\$500.00
Lydia & Petro Matiaszek	\$300.00
Stefania Czorny-Dosinchuk in memory of	
Mykola Czorny-Dosinchuk	\$200.00
Mykola & Irene Andreadis	\$200.00
Maria H. Gerus in memory of her father	
Bandurist Roman Levycky	\$100.00
New York Bandura School in memory of	
bandurist Roman Levycky	\$100.00
Olha Nahirna	\$100.00
Wolodymyr Mota	\$27.00
Petro and Lida Kytasty	\$25.00
Slavko Nowytski	\$25.00
Volodymyr Waskiw	\$25.00

PRINTED IN THE USA

BY ADVANCE SLAVIC GRAPHIC PRODUCTION
3418 AUBURN BLVD., SUITE B, SACRAMENTO, CA 95821

SCHOOL OF BANDURA
84-82 164-th Street
Jamaica, N.Y. 11432

Народна самодіяльна капела бандуристів "Диво - струни" Волинського університету імені Лесі Українки. Березень 2001 року
Folk Amateur Bandurists Capela 'Dyvo-Struny'. Volyn University named after Lesya Ukraina. March 2001, Ukraine.